

กรณีศึกษาภูมิหลังของสมาชิกสภาเทศบาลสตรี
เทศมนตรีสตรี และนายกเทศมนตรีสตรี

ในบทที่ ๔ นี้กล่าวอย่างวิเคราะห์ถึงภูมิหลังโดยทั่วไป ในการเข้าสู่กระบวนการทางการเมือง ของสมาชิกสภาเทศบาลสตรีทั่วประเทศ โดยอาศัยวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research methodology) กล่าวคือ มีการประมวลผล ตีความ และวิเคราะห์ข้อมูลจากค่าสถิติตามตัวแบบสถิติที่ใช้เป็นกติกากำหนดการวิเคราะห์ข้อมูล แต่ในบทนี้จะมุ่งเน้นการวิเคราะห์ จากกรณีศึกษาที่ได้จากการสุ่มตัวอย่าง กรณีศึกษาคามระเบียบวิธีวิจัยที่ได้กำหนดในบทที่ ๑ โดยอาศัยข้อเท็จจริงที่ได้จากภาคสนาม เครื่องมือที่ใช้คือ การวิเคราะห์บทสัมภาษณ์อย่างเจาะลึก และการสังเกตการณ์แล้วนำเสนอภาพลักษณ์ (aspect) ออกมาในลักษณะของประวัติชีวิต (life history) ด้วยเหตุนี้ วิธีการศึกษา เครื่องมือ ตลอดจนเทคนิคที่ใช้วัดหาความจริงในบทนี้ จึงเป็นไปตามกติกากิจการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research methodology)

ประวัติชีวิตคือ วิธีการศึกษาประวัติของบุคคลหรือกลุ่มบุคคล โดยมุ่งศึกษาครอบคลุมทั้งปัจจัยภายนอก ได้แก่ สิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรม และปัจจัยภายใน ซึ่งได้แก่ ความนึกคิดของบุคคลหรือกลุ่มบุคคล การศึกษาประวัติชีวิตอาจศึกษาเรื่องราวทั้งตลอดชีวิต หรือช่วงใดช่วงหนึ่งของชีวิตก็ได้ โดยมุ่งเน้นการศึกษาบริบท (context) ทางสังคม-วัฒนธรรมเป็นหลัก เพื่อค้นพบว่า หากบุคคลหรือกลุ่มบุคคล จึงมีความนึกคิดอย่างไรที่เป็นอยู่ และได้รับแรงจูงใจหรือแรงผลักดันอะไร จึงทำให้พฤติกรรมเป็นเช่นที่ปรากฏอยู่ ดังนั้น ประวัติชีวิตจึง เน้นศึกษาความเกี่ยวพัน หรือปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลหรือกลุ่มบุคคลกับสิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรมที่หล่อหลอมบุคคลนั้นอยู่

ด้วยเหตุนี้ ประวัติชีวิตจึงแตกต่างไปจากชีวประวัติ (biography) และอัตชีวประวัติ (auto-biography) เพราะว่า ชีวประวัติเป็นการเล่าเรื่องชีวิตของคน ๆ หนึ่ง เล่าเรื่องตั้งแต่ต้นจนจบ ส่วนอัตชีวประวัติก็เป็นไปในลักษณะเดียวกันกับชีวประวัติ เพียงแต่อัตชีวประวัติเขียนโดยเจ้าของเรื่องเอง จึงมีความสำคัญมากในฐานะที่เจ้าของบันทึกเรื่องราวของตนเอง (self significance) แต่การทำประวัติชีวิต จะทำให้ความสำคัญกับข้อมูลทั้งสองส่วนเท่ากัน คือ ข้อมูลจากเจ้าของชีวประวัติ กับข้อมูลของบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องในสังคมเดียวกัน เช่น พ่อแม่ ญาติพี่น้อง เพื่อนฝูง เป็นต้น เพื่อสะท้อนให้เห็นความเป็นตัวคน (self) และบริบททางวัฒนธรรมของเจ้าของประวัติชีวิต

กล่าวโดยสรุป ประวัติชีวิตคือ การเพิ่มมิติทางสังคม-วัฒนธรรม เข้าไปในชีวประวัติและอัตชีวประวัติ เพื่อหาความหมายของการกระทำของคนในแต่ละช่วง และความหมายนั้น ตัวเขาเองไม่ได้กำหนด แต่สังคมเป็นตัวกำหนด

ในการศึกษาประวัติชีวิต เพื่อสะท้อนความสัมพันธ์ระหว่างภูมิหลังของสตรีที่ประสบความสำเร็จทางการเมืองในระดับเทศบาล ไม่ว่าจะเป็นสมาชิกสภาเทศบาล เทศมนตรี หรือนายกเทศมนตรี ผู้วิจัยจะยึดถือหลักเทคนิคของจอห์น ลอฟแลนด์ (John Lofland)^๑ อธิบายการมาใช้ในการตีความและวิเคราะห์ข้อมูลจากภาคสนาม ดังนี้

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

^๑John Lofland, Analyzing Social Settings : A Guide of Qualitative Observation and Analysis (Belmont, Calif : Wadsworth Publishing Co. Inc., 1971).

๑. การกระทำ (acts) คือ การดำเนินวิถีชีวิต การกระทำหรือพฤติกรรมต่าง ๆ ของบุคคลที่เป็นกรณีศึกษาในพื้นที่ที่ศึกษา ซึ่งควรจะได้รับ การสังเกต ประกอบการสัมภาษณ์ และจดบันทึกอย่างละเอียด เพื่อนำมาประมวลข้อเท็จจริงเข้าด้วยกัน ทั้งการกระทำที่ผู้ถูกสัมภาษณ์ต้องการแสดงออกให้ผู้วิจัยเห็นโดยตรง เช่น คำบอกเล่าที่ออกมา และท่าทีที่แสดงออกโดยตรงแก่ผู้วิจัย และการกระทำที่ผู้ถูกสัมภาษณ์ไม่ได้ตั้งใจแสดงออกให้ผู้วิจัยเห็นโดยตรง เช่น การที่มีโทรศัพท์หรือประชาชนมาติดต่อกับราชการ หรือถูกระหว่างสัมภาษณ์ การที่ผู้วิจัยไปเยี่ยมชมกิจการธุรกิจของผู้ถูกวิจัยโดยผู้ถูกวิจัยไม่รู้สึกรู้สีกว่า รวมตลอดถึงการวางตัวของผู้ถูกวิจัยในครอบครัว และในที่ทำงาน เป็นต้น

๒. กิจกรรม (activities) คือ การกระทำหรือพฤติกรรมที่เป็นกระบวนการมีขั้นตอน และมีลักษณะต่อเนื่อง เช่น กระบวนการตัดสินใจลงสมัครรับเลือกตั้ง กระบวนการบริหารการเลือกตั้งเพื่อแข่งขันให้ได้ชนะเลือกตั้ง และกระบวนการทำงานในตำแหน่งหน้าที่ ภายหลังจากได้รับเลือกตั้งของผู้ถูกวิจัยแต่ละคน ฯลฯ การสังเกตและวิเคราะห์กิจกรรมเหล่านี้ จะชี้ให้เห็นถึงสถานภาพ บทบาทและหน้าที่ ตลอดจนพฤติกรรมหรือความเป็นจริงในแนวลึกของผู้ถูกวิจัย และพยายามป้องกันไม่ให้เกิดการตีความเพียงด้านเดียว อย่างคับแคบ ฉาบฉวย จากคำสัมภาษณ์บอกเล่าที่ไม่สอดคล้องกับพฤติกรรมที่ปรากฏตามความเป็นจริง

๓. ความหมาย (meanings) เป็นการให้ความหมายจากการกระทำหรือกิจกรรมตามข้อ ๑ และข้อ ๒ กล่าวคือ การที่ผู้ทรงคนหนึ่งมองตัวเองในสังคมหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ในฐานะที่ตนเอง เป็นส่วนหนึ่งของสังคมและวัฒนธรรมนั้น แต่ไม่ได้หมายความว่า บุคคลอื่น ๆ ในสังคมและวัฒนธรรมเดียวกันกับผู้ทรงคนนั้นจะมองเหมือนกันหรือทำนองเดียวกับที่ผู้ทรงคนนั้นมอง นั้นหมายความว่า

การกระทำและกิจกรรมของผู้ถูกวิจัย บุคคลอื่นที่ไม่ใช่ผู้ถูกวิจัยเอง รวมทั้งผู้วิจัยด้วย ไม่จำเป็นต้องมองและเข้าใจตนเองเดียวกับผู้ถูกวิจัย นอกจากนี้ การกระทำหรือไม่กระทำกิจกรรมบางอย่างของผู้ถูกวิจัย ยังบ่งบอกถึง ความเชื่อ โลกทัศน์ ทัศนคติ ฯลฯ ในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอีกด้วย และประการที่สำคัญก็คือ การกระทำหลายสิ่งหรือกิจกรรมหลายอย่าง ที่ผู้ถูกวิจัยเป็นผู้ลงมือกระทำเองนั้น ไม่ได้หมายความว่า แรงจูงใจหรือความคิดริเริ่มในการกระทำจะมาจากผู้ถูกวิจัยเอง ในฐานะผู้กระทำ เสนอไป เพราะมนุษย์คือสัตว์สังคมที่มีการกระทำทางสังคมที่มีความหมายทั้งสิ้น ไม่มี การกระทำทางสังคมใด ๆ ที่ไม่มีความหมายและเกิดขึ้นลอย ๆ

๔. ความสัมพันธ์ (relationship) ระหว่างบุคคลที่ถูกศึกษากับชุมชนที่ถูกศึกษาเป็นเรื่องสำคัญ เพราะผู้วิจัยจะได้เข้าใจโครงสร้างของชุมชน พื้นที่ที่ถูกศึกษาและปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ถูกศึกษากับบุคคลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยเน้นที่จะดูความสัมพันธ์ระหว่างผู้ถูกวิจัยกับครอบครัวของพ่อแม่, ครอบครัวสามี (ถ้ามี), ความสัมพันธ์กับผู้นำในชุมชนและผู้นำทางการเมืองทุกระดับ รวมตลอดถึงความสัมพันธ์ระหว่างผู้ถูกวิจัยกับประสบการณ์จากการทำงานของตนเอง ที่เกี่ยวข้องกับการกิจกรรมทางการเมืองและสังคม

๕. การมีส่วนร่วมในกิจกรรม (participation) กล่าวคือ การที่บุคคลหนึ่ง ๆ (ในที่นี้ได้แก่ สตรีที่เป็นสมาชิกสภาเทศบาล เทศมนตรี และนายกเทศมนตรี) ยอมรับความร่วมมือและยอมเป็นส่วนประกอบของโครงสร้างสังคม ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมนั้น การที่ผู้ถูกวิจัยแต่ละคนยอมเข้าไปเกี่ยวข้อง และยอมมีผลได้ผลเสียในกิจกรรม ย่อมหมายความว่า ผู้ถูกวิจัยเหล่านั้นยอมรับในความสัมพันธ์กับบุคคลและองค์การที่เกี่ยวข้อง นั่นคือพร้อมที่จะเป็นสมาชิกในองค์การดังกล่าว และเป็นพวกเดียวกันกับบุคคลที่เกี่ยวข้อง ผลคืออันเป็นอันประสงค์ของการวิเคราะห์ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของผู้ถูกวิจัย จะช่วยให้ผู้วิจัยเข้าใจถึงโครงสร้างของความสัมพันธ์ที่ราบรื่นเป็นพวกเดียวกันกับความสัมพันธ์ที่ขัดแย้งกันได้อย่างชัดเจน

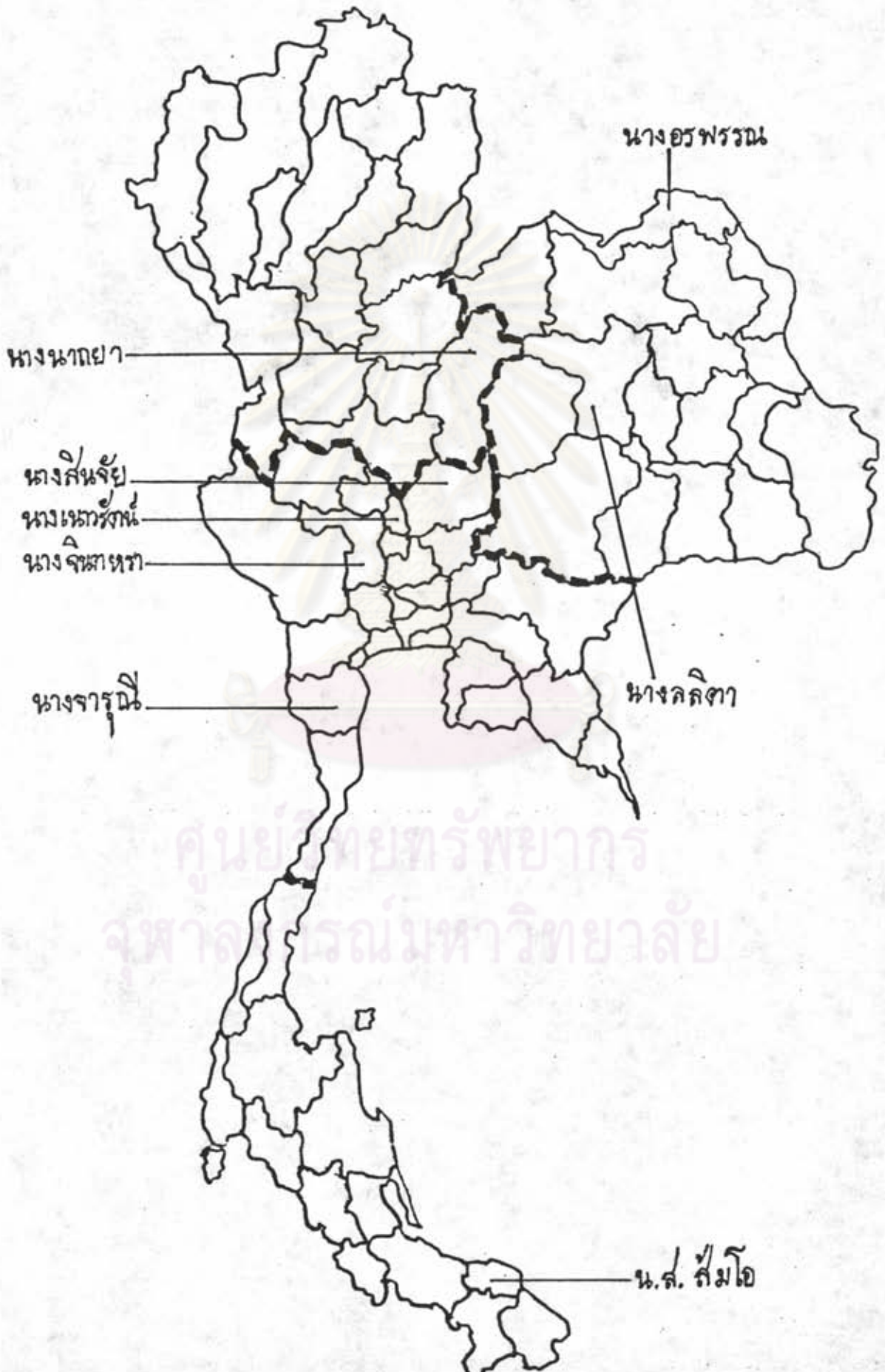
จ. สภาพสังคม (setting) หมายถึง ภาพรวมทุกแง่ทุกมุมของผู้ถูกวิจัย ที่ผู้วิจัยสามารถประเมินตีความมาได้ ในลักษณะที่เรียกว่า holistic จึงเป็นการวิเคราะห์พื้นที่หรือสถานที่ของกิจกรรม หรือการกระทำขณะเกิดอยู่ หมายถึง สถานที่ในความหมายทางภูมิศาสตร์ เช่น ภูมิภาคและจังหวัด, และความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล วัฒนธรรม ความเชื่อ วิถีชีวิต การทำมาหากิน ทั้งก่อนหน้าและในปัจจุบัน ฯลฯ ดังนั้น ปัจจัยส่วนตัว ปัจจัยทางครอบครัว และปัจจัยทางชุมชนของผู้ถูกวิจัย จะต้องไม่ถูกอธิบายลอย ๆ แต่จะต้องถูกอธิบายภายใต้บริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่ครอบคลุมอยู่ และไม่ละเลยมิติทางประวัติศาสตร์

ดังนั้น เทคนิคทั้ง ๖ ประการดังกล่าว จากการสังเกตการณ์และประมวลบทสัมภาษณ์ จะถูกนำมาใช้ตีความและวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากภาคสนามต่อไป

เนื่องจากการศึกษาประวัติชีวิต มีสิ่งที่ต้องระมัดระวังในการศึกษาประวัติชีวิต ประการที่สำคัญที่สุดก็คือ ผู้วิจัยทำหน้าที่เป็นผู้ถ่ายทอด (เสมือนจอร์ททัศน์) มากกว่าทำหน้าที่เป็นผู้คัดสรรประวัติชีวิตของผู้ถูกศึกษา แต่ไม่ได้หมายความว่า ผู้วิจัยจะตีความแล้วสรุปอะไรไม่ได้เลย แต่การตีความและสรุปของผู้วิจัย จะกระทำก็ต่อเมื่อได้เสนอภาพลักษณ์ตามประวัติชีวิตของผู้ถูกวิจัยออกมาเต็มที่แล้ว โดยช่วงเวลาของประวัติชีวิตของสตรีที่เป็นกรณีศึกษาในที่นี้ จะศึกษาตั้งแต่ช่วงเกิดจนถึงช่วงที่ได้ประสบความสำเร็จทางการเมืองแล้ว ซึ่งก็ถือระยะเวลาตั้งแต่เกิดจนถึงปัจจุบัน (พ.ศ. ๒๕๓๑) เป็นรายกรณีศึกษา นอกจากนี้ โดยจรรยาบรรณและคำมั่นสัญญาของผู้วิจัยต่อผู้ถูกวิจัย จึงจำเป็นต้องปกปิดนามจริงของผู้ถูกวิจัยหรือเจ้าของประวัติชีวิตไว้ ตลอดจนนามของผู้เกี่ยวข้อง โดยใช้เพียงนามสมมติแทนทั้งหมด เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบในทางลบหรือในทางเสียหายต่อเจ้าของประวัติชีวิตและบุคคลที่เกี่ยวข้องที่กรุณาให้ความร่วมมือ เป็นอย่างดีในงานวิชาการชิ้นนี้

ภาพที่ ๔

แสดงภูมิภาคที่ได้รับเลือกตั้งของกรณีศึกษานายกเทศมนตรีศรีหัว
ประเทศ ๘ ท่าน จากการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อวันที่ ๒๘ กรกฎาคม
พ.ศ. ๒๕๒๘

การเข้าสู่กระบวนการทางการเมืองของสตรีผู้ดำรงตำแหน่งนายกเทศมนตรีสตรี

จากการเลือกตั้งทั่วไประดับเทศบาลครั้งล่าสุด เมื่อวันที่ ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๒๘ ปัจจุบัน จึงมีนายกเทศมนตรีที่เป็นหญิงทั่วประเทศ รวมทั้งสิ้น ๘ ท่าน เรียงตามลำดับอาวุโสทางการเมืองก่อน-หลัง ในการดำรงตำแหน่งนายกเทศมนตรี ได้ดังนี้

๑. นางอรพรรณ* นายกเทศมนตรี ๒ สมัยติดต่อกันจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
๒. นางจารุณี* นายกเทศมนตรี ๒ สมัยติดต่อกันจากภาคกลาง
๓. นางลลิตา* นายกเทศมนตรี ๒ สมัยติดต่อกันจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
๔. นางนาดยา* นายกเทศมนตรีสมัยแรกจากภาคเหนือ
๕. นางสินจัย* นายกเทศมนตรีสมัยแรกจากภาคกลาง
๖. นางจินศุทธา* นายกเทศมนตรีสมัยแรกจากภาคกลาง
๗. นางเนาวรัตน์* นายกเทศมนตรีสมัยแรกจากภาคกลาง
๘. นางสาวสัมพันธ์* นายกเทศมนตรีสมัยแรกจากภาคใต้

โดยสรุป จะเห็นได้ว่า ถ้าจำแนกนายกเทศมนตรีตามภูมิภาคที่ดำรงตำแหน่งในปัจจุบัน (พ.ศ. ๒๕๓๑) พบว่า ภาคเหนือ มี ๑ ท่าน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มี ๒ ท่าน ภาคใต้ มี ๑ ท่าน และภาคกลาง ซึ่งมีจำนวนสตรีเป็นนายกเทศมนตรีมากที่สุดในปัจจุบัน คือ มี ๔ ท่าน คิดเป็นจำนวนครึ่งหนึ่งของจำนวนนายกเทศมนตรีสตรีทั้งหมด ๘ ท่าน ทั่วประเทศ

*นามสมมติ

ต่อไปนี้เป็นประวัติชีวิตเป็นราย ๆ ไป ของนายกเทศมนตรีศรีหัวประเทศ
ทั้ง ๘ ท่าน ได้แก่

๑. กรณีศึกษาของนายกเทศมนตรีอรพรรณ*

นายกเทศมนตรีอรพรรณ เกิด พ.ศ. ๒๔๘๓ ปัจจุบัน (พ.ศ. ๒๕๓๑) อายุ
๔๘ ปี เริ่มเป็นนายกเทศมนตรีสมัยแรกเมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๓ พร้อมกับการได้รับเลือก
ตั้งเป็นสมาชิกสภาเทศบาล ขณะนั้นอายุได้ ๔๐ ปีบริบูรณ์ สมรสแล้วกับสามีชื่อเป็น
ภาษาจีน ขณะสมรสตนเองอายุ ๒๓ ปี ส่วนสามีอายุ ๒๕ ปี มีลูกทั้งหมด ๔ คน ทุก
คนกำลังศึกษาระดับ ปวส.ขึ้นไปทั้งสิ้น คนแรกอายุ ๒๕ ปี คนสุดท้ายอายุ ๒๐ ปี
เป็นชาย ๓ คน หญิง ๑ คน ถ้าช่วงเลือกตั้งตรงกับช่วงปีภาคเรียน ลูก ๆ ของ
นายกฯ อรพรรณจะช่วยรณรงค์หาเสียงให้นายกฯ อรพรรณด้วย เช่น ช่วยออกติด
ใบปลิว เป็นต้น

นายกฯ อรพรรณมีพ่อแม่เป็นเชื้อสายไทยแท้ ไม่มีใครเป็นจีนหรือเป็นลาว
ส่วนเชื้อชาติของครอบครัวฝ่ายสามีนั้น พ่อสามีถือสัญชาติจีนเช่นเดียวกับแม่สามี
คือ ถิ่นไต่ต่างดาว และไม่ได้แปลงสัญชาติเพราะเสียชีวิตนานแล้ว ตั้งแต่ พ.ศ.
๒๕๐๐ ส่วนพ่อสามียังมีชีวิตอยู่ อายุ ๖๖ ปี นายกฯ อรพรรณกล่าวว่า "ถ้าจะนับว่า
ครอบครัวฝ่ายสามีเป็นจีนก็ได้ เพราะบรรพบุรุษของสามีอยู่เมืองจีน แต่ย่าของสามี
เป็นซี บวชอยู่เวียงจันทน์"

* สัมภาษณ์เมื่อ ๑๑ มีนาคม ๒๕๓๑.

นายกฯ อรรถพรณ จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.๘ ในสมัยนั้น) แล้วก็สอบได้เป็นข้าราชการส่วนท้องถิ่นที่เรียกว่า พนักงานเทศบาล แล้วก็ประจำอยู่ที่เทศบาลที่เป็นบ้านเกิดและภูมิลำเนาที่ได้รับเลือกตั้งมาโดยตลอด นายกฯ อรรถพรณใช้ชีวิตเป็นพนักงานเทศบาลประจำอยู่สำนักปลัดเทศบาล ของเขตเทศบาลที่ตนเอง เป็นนายก เทศมนตรีอยู่ในคอนนี้อยู่พักหนึ่ง พอแต่งงานได้ ๒-๓ ปี มีลูกแล้ว ก็ลาออกจากราชการ ค่อยจากนั้น ก็มาเป็นแม่บ้าน ช่วยกิจการค้าของสามีบ้าง เพราะสามีมีอาชีพหลักคือ รับเหมาก่อสร้าง มีชื่อบริษัทเป็นภาษาจีน นอกจากนี้ สามียังมีกิจการเดินรถบรรทุก และให้เช่ารถบรรทุกอยู่หลายคัน ภายหลังจากที่นายกฯ อรรถพรณได้มาเป็นผู้บริหารเทศบาลแล้ว ท่านก็ปล่อยให้บริษัทของสามีและครอบครัว ฝ่ายสามีดำเนินงานกันเอง นายกฯ อรรถพรณกล่าวเสริมว่า "เมื่อคิดันได้มาเป็นผู้บริหารเทศบาล คิดันก็ปล่อยให้บริษัทเขาทำกันเอง ให้อาแปะ (ลุงของสามี : ผู้วิจัย) เขาทำเดินรถกันเอง ส่วนสามีคอนนี้ทำรับเหมาก่อสร้างอย่างเดียว" เนื่องจากกฎหมายและระเบียบต่าง ๆ กำหนดให้คณะ เทศมนตรีห้ามมีส่วนได้เสียกับกิจการในตนเอง เช่นนี้ นายกฯ อรรถพรณตอบว่า "ถ้าคิดันเป็นผู้บริหารเทศบาล สามีจะไม่มารับเหมางานใด ๆ ของเทศบาลที่คิดันดำรงตำแหน่งอยู่เลย"

นายกฯ อรรถพรณได้กล่าวถึงมูลเหตุหรือแรงจูงใจ ที่ทำให้ท่านลงสมัครรับเลือกตั้งในระดับเทศบาลว่า "มีเหตุผลใหญ่ ๆ อยู่ ๒ ประการคือ เพื่อพัฒนาท้องถิ่น และเพื่อเกียรติยศของวงศ์ตระกูล ซึ่งคิดันถือว่าเป็นการทางการเมืองส่วนรวมอย่างหนึ่ง" ซึ่งท่านได้ให้รายละเอียดต่อไปว่า "ความคิดที่ทำให้คิดันลงสมัครรับเลือกตั้งก็คือ สมัยหน้าก่อนที่คิดันจะเข้ามา สามีของคิดันเป็นผู้รับเหมาก่อสร้าง ซึ่งสามีของคิดันเขาก็เคยช่วยพวกนั้นหาเสียง หาเสียงเสร็จแล้ว หนี้เสร็จแล้วเกิดคอร์รัปชัน สามีก็เลยบอกกับคิดันว่า ทำอย่างนี้ไม่ไหว เขาจะลงเอง แต่ที่ว่าเขาลงไม่ได้เพราะพ่อแม่

เขาเป็นช่างค้ำว ซึ่งกฎหมายกำหนดให้ลูกช่างค้ำวจะลงสมัครได้ต้องจบ ม.๘ แต่เขาไม่จบ จบแค่ ป.๔ สามีกี่เลยเอาที่ดินลงแทน ใจจริงแล้วที่ดินนั้นไม่ยากลง แต่เห็นว่ามีแรงศรัทธาจากประชาชนด้วย สามีก็นับสนุนด้วย ที่ดินก็เลยคัดสินใจลงสมัครรับเลือกตั้งที่นี่ และที่นี่ก็คือบ้านเกิดของที่ดินเอง เราใจและหางานที่นี่มาตลอด”

๒. กรณีศึกษาของนายกเทศมนตรีจาร์ดี*

นายกฯ จาร์ดี เกิด พ.ศ.๒๔๘๗ ปัจจุบัน (พ.ศ.๒๕๓๑) อายุ ๔๔ ปี เข้าสู่อำนาจทางการเมืองเทศบาลสมัยแรกเมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๓ ขณะอายุได้ ๓๖ ปี สมรสแล้วกับสามีมี่มีนามสกุลเป็นที่รู้จักกันดีทั้งจังหวัด และสามีกเคยเป็นนายกเทศมนตรีมาก่อน ครั้นเมื่อ พ.ศ.๒๕๒๖ สามีลาออกจากตำแหน่งนายกเทศมนตรี ภายหลังจากดำรงตำแหน่งดังกล่าวมาหลายสมัยต่อเนื่องกันมา เพื่อลงสมัครรับเลือกตั้งร่วมกับญาติพี่น้องฝ่ายสามีมี่ นายกฯ จาร์ดีซึ่งเป็นทั้งสมาชิกสภาเทศบาลร่วมทีม และเป็นภรรยาอดีตนายกเทศมนตรีที่ก้าวไปเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จึงขึ้นดำรงตำแหน่งนายกเทศมนตรีสืบต่อจากสามีมี่ จึงนับได้ว่า นายกฯ จาร์ดีเป็นสตรีที่ดำรงตำแหน่งนายกเทศมนตรีที่อายุน้อยที่สุด เมื่อเปรียบเทียบด้วยกันเองระหว่างนายกเทศมนตรีสตรีในปัจจุบันทั้งหมด ๘ ท่าน

นายกฯ จาร์ดีไม่ใช่นักที่เกิดในเขตอำเภอเมือง หรือในเขตเทศบาลที่ตนเองมาดำรงตำแหน่งผู้บริหารเทศบาลอยู่ในขณะนี้ สมรสกับสามีมี่มาประมาณ ๒๐ ปี

*สัมภาษณ์เมื่อ ๒๕ มีนาคม ๒๕๓๑.

ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๑๑ เมื่อสมรสแล้ว ก็ได้ย้ายภูมิลำเนามาอยู่กับสามีในเขตเทศบาล
ดังกล่าวจนถึงปัจจุบัน มีลูก ๗ รวมทั้งหมด ๖ คน คนแรกอายุ ๒๐ ปี คนสุดท้ายอายุ
๘ ปี เป็นหญิง ๔ คน ทั้งคนหัวปีและคนสุดท้าย ส่วนลูกชายมี ๒ คน คือ คนที่สาม
และคนที่สี่

ทางด้านบรรพบุรุษนั้น ฝ่ายนายภรรยา จารุณีมีคุณตามาจากประเทศจีนในสมัย
ก่อน ส่วนญาติที่เหลือฝ่ายของท่าน นอกจากคุณตาแล้วเป็นเชื้อชาติไทย สำหรับ
ตระกูลฝ่ายสามีนั้น เป็นไทยแท้ตั้งแต่ต้นตระกูล นับมาตั้งแต่คุณปู่ของสามีมีฐานันดร
เป็นท่านขุน ตำแหน่งข้าหลวงเมืองที่นายภรรยา จารุณีดำรงตำแหน่งอยู่ ด้านพ่อของ
สามีนั้นเป็นอดีตนักการเมืองท้องถิ่น เป็นคนที่ชาวเมืองทั้งจังหวัดนับหน้าถือตากันมาก
สืบทอดศรัทธากันมาแต่โบราณ พ่อของสามีมีลูก ๒ คนเป็นชายทั้งคู่ คือพี่ชายของสามี
และตัวสามีของนายภรรยา จารุณีเองความลำบาก นอกจากนี้อาของสามีและพี่ชายของ
สามี ยังเคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาก่อนที่สามีจะวางมือจากเวทีการเมือง
ระดับท้องถิ่นสู่เวทีการเมืองระดับชาติด้วย

นายภรรยา จารุณีจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.๖) ในเขต
เทศบาลเมือง ตัวจังหวัด ภายหลังจากเรียนหนังสือตั้งแต่ระดับประถมศึกษาตอนต้น
จนถึงมัธยมศึกษาตอนต้นที่อำเภอบ้านเกิดในเขตจังหวัดเดียวกัน นายภรรยา จารุณี
กล่าวว่า "ตอนเรียนหนังสือ ดิฉันก็ไม่เคยเป็นหัวหน้าชั้นเรียน หรือเป็นหัวหน้ากองอะไร
จะมาเป็นผู้นำเขาก็คอนใจเป็นผู้ใหญ่แล้วทั้งนั้น" คำกล่าวนี้นี้ของท่าน สามารถมอง
เห็นได้จากตำแหน่งทางสังคมทั้งก่อนและหลัง เข้าสู่เวทีการเมืองได้ดังนี้

๑. ประธานชมรมลูกเสือชาวบ้านของจังหวัดและภาค
๒. อุปนายกสันนิบาติเทศบาลแห่งประเทศไทย
๓. กรรมการเหล่ากาชาดจังหวัดและอำเภอเมือง
๔. สมาชิกสโมสรไลออนส์ระดับจังหวัด

โฆษเฉพาะภายหลังเป็นนายกเทศมนตรีแล้ว นายฯ จารุณีเป็นหนึ่งในจำนวนผู้หญิงจากเวทีการเมืองจำนวนน้อยคนที่จะได้รับเลือกให้ดำรงตำแหน่งคณะผู้บริหารในสันนิบาตเทศบาล อย่างไรก็ตาม ในสมัยที่สามีของท่านยังเป็นนายกเทศมนตรีอยู่ ก็เคยดำรงตำแหน่งอุปนายก จนกระทั่งนายกสันนิบาตเทศบาลแห่งประเทศไทยมากกว่า ๕ ปีติดต่อกัน ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๒๐ ส่วนปัจจุบัน ถึงแม้สามีของท่านจะกลายเป็นผู้แทนราษฎรในเวทีการเมืองระดับประเทศแล้วก็ตาม แต่สามีของท่านก็ยังคงมีตำแหน่งเป็นที่ปรึกษาสันนิบาตเทศบาลแห่งประเทศไทยอยู่

นายฯ จารุณีเล่าถึงการเข้าสู่เวทีการเมืองระดับเทศบาลให้ฟังว่า "คิดันอยู่เบื้องหลังคอยช่วยสามี และญาติพี่น้องของสามีหาเสียงมาคอยตลอด ปัจจุบันคิดันเป็นนายกเทศมนตรีมา ๒ สมัย สมัยแรก การเลือกตั้งทั่วไปเมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๓ คิดันสมัครในนามกลุ่ม "ชื่อพ่อของสามี" (พ่อของสามีเคยเป็นนักการเมืองระดับท้องถิ่นมาก่อน ครั้นพอวางมือจากเวทีการเมือง ลูก ๆ จึงยังคงใช้ชื่อของพ่อเป็นชื่อทีมต่อมาจนถึงทุกวันนี้ : ผู้วิจัย) แข่งขันเลือกตั้งได้มา ๑๗ เสียง ในสภาเทศบาล มีฝ่ายค้าน ๑ เสียงเป็นผู้สมัครอิสระ คอนันต์สามีเป็นหัวหน้ากลุ่ม จึงขึ้นเป็นนายกเทศมนตรี โฆษคิดันเป็นสมาชิกสภาเทศบาลธรรมดาคนหนึ่ง ไม่มีตำแหน่งใด ๆ ไม่เคยแม้แต่เป็นเทศมนตรี พอสามีลาออกลงสมัคร สส. เมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๖ คิดันจึงแทนที่หนึ่งของสามี" นายฯ จารุณีได้ถ่ายทอดคำตอบว่า "ต่อมาสมัยที่สอง พ.ศ. ๒๕๒๘ การเลือกตั้งทั่วไปของ สท.ที่เทศบาลนี้ครั้งล่าสุด ไม่มีการลงคะแนนใด ๆ เนื่องจากมีกลุ่มผู้สมัครเพียงกลุ่มเดียว คือกลุ่ม "ชื่อพ่อของสามี" ดังนั้น ความกฎหมายเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล จึงไม่ต้องมีการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งใด ๆ กลุ่มของคิดันจึงได้เสียงข้างมากเด็ดขาด ๑๘ เสียงในสภาเทศบาล"

เบื้องหลังของปรากฏการณ์เกี่ยวกับการเลือกตั้งทั่วไปที่เทศบาลนี้ มีการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งในนามกลุ่มเพียงกลุ่มเดียว และไม่มีการแข่งขันหรือผู้สมัครอิสระ

คอยแข่งขันด้วยนั้น นายภา จารุณีเอธิบายให้ฟังว่า "ก็เพราะปี ๒๕๒๘ จะมีผู้สมัครรับเลือกตั้งรวม ๓๒ คน รวมทั้งกลุ่มของดิฉันด้วยอีก ๑๘ คน แต่ผู้สมัครรับเลือกตั้งทั้งหมดก็สามารถตกลงกันได้ ครอบคลุมที่เหลื้อมหกลีกทางให้ เพราะพวก เขาก็สามารถประเมินถึงผลของการเลือกตั้ง สท.ที่จะออกมาได้ในอนาคต เนื่องจากกลุ่ม "ชื่อพ่อของสามี" ได้สร้างผลงานไว้เป็นที่ประทับใจประชาชนอย่างต่อเนื่อง เสมอมาอีกทั้งในระดับชาติ สส.ของตระกูลฯ ไม่ว่าจะ เป็น (ชื่อของสามี) หรือ (ชื่อของอาสามี) ต่างก็ได้สร้างผลงานและชื่อเสียงให้ชาว (ชื่อจังหวัด)ยอมรับ และเป็นที่นับถือของชาวบ้าน นอกจากตระกูล (ชื่อนามสกุล) ยังเป็นตระกูลเก่าแก่ที่รับใช้ชาว (ชื่อจังหวัด) มามนาน"

๓. กรณีศึกษาของนายกเทศมนตรีลลิตา*

นายภา ลลิตาเกิด พ.ศ. ๒๕๓๘ ปัจจุบัน (พ.ศ. ๒๕๓๑) อายุ ๕๓ ปี คารงตำแหน่งสมาชิกสภาเทศบาลสมัยแรกของเทศบาลตำบลนี้ ขณะอายุ ๔๕ ปี อีกสองปีต่อมา จึงได้ขึ้นเป็นนายกเทศมนตรีขณะนั้นอายุ ๔๗ ปี สมรสแล้วมากกว่า ๒๐ ปี สามีเป็นลูกชายคนเล็กของนาย (ชื่อ-แซ่เป็นภาษาจีน) เก้าแก่ใหญ่เจ้าของห้างหุ้นส่วนจากักผู้ผลิตและตัวแทนจำหน่ายรถบรรทุก ซึ่งครองตลาดในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ชาวบ้านมักเรียกนายภา ลลิตาว่า "สะก๊เล็ก" ท่านเป็นคนท้องถิ่นที่ คารงตำแหน่งนายกเทศมนตรีคือ เกิดที่นี่ แต่ไปรุดที่กรุงเทพฯ ภายหลังสมรสกับสามี เมื่อ ๒๐ กว่าปีที่แล้ว จึงได้ติดตามย้ายภูมิลำเนามาอยู่กับสามีที่บ้านเกิด ภายหลังได้ไปปักหลักหาธุรกิจอยู่หลายที่ ท่านและสามีจึง เป็นนักธุรกิจใหญ่ ที่มีบ้านพักทั้งที่เขตเทศบาล ในตัวจังหวัด และที่กรุงเทพฯ

*สัมภาษณ์เมื่อ ๕ มีนาคม ๒๕๓๑.

ท่านมีบรรพบุรุษตั้งแต่สมัยคุณตาเป็นจีน ท่านจึงมีเชื้อชาติจีน แต่ไม่ได้เป็นลูกต่างค้ำว ซึ่งตรงกันข้ามกับสามี ซึ่งบิดาถือสัญชาติจีน อีกทั้งการศึกษาของสามีก็ไม่ถึงระดับที่กฎหมายเลือกตั้งกำหนดไว้ เพราะสามีออกจากโรงเรียนตั้งแต่ประถมศึกษา ออกมาค้าขายทำธุรกิจ นายทฯ ลลิตากล่าวเสริมว่า "เราอยากเล่นการเมือง แต่ลงสมัครรับเลือกตั้งไม่ได้ เพราะขาดคุณสมบัติ แต่คิดฉันไม่มีปัญหาในเรื่องคุณสมบัติ ผิดกับตัวสามี" เพราะท่านจบ ม.๖ ที่กรุงเทพฯ แต่เรียนหนังสือชั้นประถมศึกษาที่บ้านเกิด แล้วไปเรียนต่อมัธยมศึกษาที่กรุงเทพฯ มาโดยตลอด ท่านยังได้เล่าให้ฟังต่อไปว่า "ถึงแม้ไม่มีใครในตระกูลของทั้งฝ่ายคิดฉันและฝ่ายสามีที่เป็นนักการเมืองมาก่อน แต่คิดฉันและสามีก็เคยมีส่วนช่วยเหลือให้กับผู้สมัครรับเลือกตั้งทั้งระดับชาติและระดับท้องถิ่นเสมอมา ไม่ว่าจะเป็น สส. สจ. หรือ สท. คนก่อน ๆ ก็ตาม ก็เคยมาขอความช่วยเหลือจากเราแทบทั้งสิ้น"

นายทฯ ลลิตามีลูกทั้งหมด ๓ คน สองคนโตเป็นหญิง คนสุดท้องเป็นชาย คนโตอายุ ๑๘ ปี คนสุดท้องอายุ ๑๕ ปี ทุกคนยังเรียนหนังสือกันอยู่ที่กรุงเทพฯ แต่เมื่อต้นปี พ.ศ. ๒๕๓๑ ท่านเพิ่งบินไปหาสถานที่ศึกษาต่ออย่างต่างประเทศให้แก่ลูกคนโต ท่านกล่าวถึงความเป็นมาของการเป็นสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรีทั้งสองสมัยของท่านให้ฟังว่า "คิดฉันลงสมัครรับเลือกตั้ง สท. มา ๒ สมัย และเป็นหัวหน้ากลุ่ม "สามัคคี" ทั้งสองสมัย กลุ่มของเราเริ่มก่อตั้งเมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๓ เป็นช่วงสมัยแรกของการเลือกตั้ง ในปี ๒๕๒๓ กลุ่มของเรายังไม่ได้เสียงข้างมากในสภาเทศบาล ซึ่งมีที่นั่งทั้งหมด ๑๒ ที่ คู่แข่งของกลุ่มของเราคือ กลุ่มของอดีตนายกเทศมนตรี ๒ สมัย ปัจจุบันเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของจังหวัด ๒ สมัยเช่นกัน กลุ่มของอดีตนายทฯ เป็นเสียงข้างมาก และเป็นผู้บริหารเทศบาลมาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๑๘ แล้ว ผลปรากฏว่า การเลือกตั้งปี ๒๕๒๓ กลุ่มของเราได้เป็นฝ่ายค้าน เพราะได้ ๕ ที่นั่ง จาก ๑๒ ที่นั่ง ส่วนที่เหลือกลุ่มของอดีตนายทฯ เอาไปครองหมด ๖ คน มีภรรยาของอดีตนายทฯ เป็นประธานสภาเทศบาลในขณะนั้น" (ภรรยาของอดีตนายทฯ ที่กล่าวถึงในที่นี้ ผู้วิจัยขอให้นามสมมติว่า "แดง")

นายกฯ ลลิตากล่าวต่อไปว่า "ต่อมาปี ๒๕๒๖ เหลือเวลาอีกไม่นาน ก็จะหมดวาระสภาเทศบาลชุดคอนั้น ปรากฏว่าอดีตนายกเทศมนตรี (สามีของนางแดง) ลาออกจากนายกเทศมนตรีเพื่อเบนเข็มไปลงสมัครรับเลือกตั้งเป็น สส. และก็ได้เป็น สส. สมใจนึก คัดค้านฐานะหัวหน้ากลุ่มฝ่ายค้านในขณะนั้นได้รับการชาวเสียงให้ขึ้นเป็นนายกเทศมนตรีแทนที่" ด้วยเหตุนี้ นายกฯ ลลิตาจึงขึ้นเป็นนายกเทศมนตรีต่อมา ในช่วงเวลาที่เหลือคือ พ.ศ. ๒๕๒๖-๒๕๒๘

นายกฯ ลลิตากล่าวถึงการเลือกตั้งในสมัยที่สองต่อเนื่องมาว่า "การเลือกตั้งทั่วไปเมื่อปี ๒๕๒๖ ผลปรากฏว่า กลุ่มของคุณแดง (ซึ่งมาแทนที่สามีของเธอที่ไปเป็น สส.) ได้เสียงข้างน้อยเพียง ๓ เสียง ในสภาเทศบาล ในขณะที่กลุ่มของคัตฉินได้ ๕ เสียง คัตฉินจึงขึ้นเป็นนายกเทศมนตรีเป็นสมัยที่สองต่อมาเลย" นอกจากนี้ นายกฯ ลลิตายังเล่าให้ฟังถึงหลักการทางการเมือง ในฐานะผู้บริหารเทศบาลที่ท่านยึดถือว่า "ในกลุ่มของเรา เรายึดถือหลักการจักษุธรรมที่นึ่งฝ่ายบริหาร คือ ตำแหน่งเทศมนตรีแก่ลูกทีมรอยทั่วถึงกันทุกคน..... ในหมู่พวกเรา ๕ คน คัดค้านฐานะหัวหน้าทีมเป็นนายกฯ ส่วนที่เหลืออีก ๘ คน จะได้เป็นเทศมนตรีทุกคน สภาเทศบาลมีอายุ ๕ ปี เราจะมีคณะเทศมนตรี ๔ ชุด คณะเทศมนตรีย่อมมีนายกฯ ๑ คน และเทศมนตรีอีก ๒ คน แต่การแบ่งปันหมุนเวียนตำแหน่งเทศมนตรีเช่นนี้ ก็มีผลกระทบคิดความมาคือว่า บางครั้งการวางตัวบุคคลที่รับผิดชอบหน้าที่เทศมนตรีที่จะบริหารงานของแต่ละฝ่ายในเทศบาล ไม่ได้เป็นไปตามความรู้ความสามารถของผู้บริหาร แต่มันก็คืที่เราให้ลูกทีมของเราเป็นผู้บริหารทุกคน แม้ว่าคอนเริ่มต้นจะมีเสียงสะท้อนมาจากฝ่ายค้าน หรือพนักงานเทศบาลบางคนในท่านองใจมตีว่า วางตัวบุคคลที่ไม่เคยเป็นงานมาทำงานเป็นเด็กฝึกงานท่านองนั้น แต่ข้อใจมตีนี้ก็หมดไปเมื่อตัวบุคคลของเราเป็นงานมากขึ้น"

๔. กรณีศึกษาของนายกเทศมนตรีนายกฯ*

นายกฯ นายกฯ เกิด พ.ศ. ๒๔๗๕ ปัจจุบัน (พ.ศ. ๒๕๓๑) อายุ ๕๖ ปี เข้าสู่วะที่การเมืองระดับเทศบาลเป็นครั้งแรก ภายใ้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาเทศบาลมาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๑๗ ขณะนั้นอายุ ๔๘ ปี นับถึงปัจจุบัน ท่านเป็นสมาชิกสภาเทศบาลมา ๓ สมัยติดต่อกัน แต่ท่านเพิ่งขึ้นเป็นนายกเทศมนตรีสมัยแรก เมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๘ สมรสแล้วกับสามีซึ่งมีอายุเท่ากัน มีลูกด้วยกันคนหนึ่ง เป็นชาย ปัจจุบันอายุ ๑๘ ปี กำลังเรียนอยู่ ม.๔ ที่บ้านเกิดภูมิลำเนา ตัวนายกฯ นายกฯ เป็นคนพื้นที่ ภายใ้เกิด ในขณะที่สามีเกิดที่จังหวัดกาฬเียง แต่มาก่อร่างสร้างตัวที่บ้านเกิดของท่าน จนกระทั่งได้สมรสกัน และมีกิจการโรงงานน้ำแข็ง เป็นของครอบครัว ทั้งสามีและตัวท่านก็ไ้ช่วยกันดูแล มีลูกจ้างประจำเป็นร้อย และมีร้านค้าจ้คจำหน่ายในท้องถิ่นอีกต่างหาก

นายกฯ นายกฯ เล่าให้ฟังว่า ท่านเรียนจบเพียงแค่ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ และเคยไปเรียนวิชาชีพตัดเสื้อเพิ่มเติมที่กรุงเทพฯ ก่อนสมรส ท่านเป็นลูกคนที่ ๒ ในบรรดาพี่น้องทั้งหมด ๓ คน เป็นหญิงทั้งหมด ซึ่งตอนนี้ต่างคนต่างแยกย้ายกันไปมีครอบครัว ที่ภูมิลำเนาบ้านเกิดจ้มีท่านเหลืออยู่เพียงคนเดียว เพราะพ่อแม่ถึงแก่กรรมแล้วทั้งคู่ แต่ถึงพ่อแม่ของท่านจะยังมีชีวิตอยู่ ก็ไม่ได้มีส่วนช่วยในการเลือกตั้งของท่าน ทั้งนี้เพราะไม่มีใครเลยในพ่อแม่พี่น้องฝ่ายของท่าน ที่เคยมีประสบการณ์ทางการเมือง หรือสนใจจะเล่นการเมืองมาก่อน ท่านกล่าวอย่างชัดเจนว่า "น้องชายกับหลานชายของสามีเป็นข้าราชการประจำ กับพนักงานส่วนท้องถิ่น เคยประจำอยู่ในเทศบาล (ชื่อเทศบาล) มาก่อนหลายปี ได้พบเห็นความไม่คล่องตัว ไม่

*สัมภาษณ์เมื่อ ๑๖ มีนาคม ๒๕๓๑.

มีประสิทธิภาพในการทำงานของเทศบาล (ชื่อเทศบาล) และอิทธิพลของคณะผู้บริหารชุดเดิม จึงสนับสนุนส่งเสริมให้สามีของดิฉัน คือคุณอาพล (นามสมมติ) ลงเล่นการเมือง เพราะเห็นว่า มีความพร้อมที่จะทำงานเสียสละเพื่อส่วนรวมได้ แต่คุณอาพลเป็นคนชอบค้าขายมากกว่าทำงานการเมือง เขาจึงสนับสนุนให้ดิฉันเล่นการเมืองแทน ตอนนั้นดิฉันอายุประมาณ ๔๘ ปี"

ในเรื่องความเป็นมาของการเป็นสมาชิกสภาเทศบาล ๓ สมัยติดต่อกัน จนกระทั่งได้ขึ้นมาเป็นนายกเทศมนตรีในที่สุดนั้น ท่านบอกว่า "ดิฉันเล่นการเมืองมาตั้งแต่เลือกตั้ง สท.ปี ๒๕๑๗ จนถึงปัจจุบัน แต่เพิ่งขึ้นมาเป็นนายกฯ สมัยแรก เมื่อปี ๒๕๒๘ ... ในช่วงเลือกตั้งสมัยแรก (พ.ศ. ๒๕๑๗-๒๕๒๓) และสมัยที่สอง (พ.ศ. ๒๕๒๓-๒๕๒๘) นั้น ดิฉันลงสมัครเป็นอิสระ ไม่ได้สังกัดกลุ่มใด ๆ จนกระทั่งเลือกตั้งสมัยที่สาม (พ.ศ. ๒๕๒๘) ดิฉันจึงได้รวบรวมพรรคพวก เพื่อนฝูงท่ามกลางความสนับสนุนช่วยเหลือจากกำลังใจจากสามีตั้งกลุ่ม "นาคยาพัฒนาท้องถิ่น" ขึ้นมาสำเร็จ จนกระทั่งผลการเลือกตั้งออกมาว่า กลุ่มของเราได้เสียงข้างมากเด็ดขาดทั้งหมด ๑๒ เสียงในสภาเทศบาล" นายกฯ นาคยาได้วิเคราะห์ชัยชนะอย่างราบคาบในครั้งล่าสุด ปัจจุบันของการเลือกตั้งในชีวิตของท่านว่า "ผลออกมาเช่นนี้ก็เพราะชาว (ชื่อเทศบาล) ต้องการเปลี่ยนแปลงคณะผู้บริหารเทศบาลที่อยู่มานาน แล้วไม่สร้างความเจริญก้าวหน้า ไม่พัฒนาอย่างเต็มที่ ชาวบ้านจึงต้องการเปลี่ยนแปลง และชาวบ้านก็ว่าใจพวกเรา ที่จะมาสร้างความเจริญและพัฒนาท้องถิ่นอย่างเต็มกำลัง" และด้วยชัยชนะอย่างขมขื่น ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลของเทศบาลดังกล่าว นายกฯ นาคยาจึงได้ดำรงตำแหน่งนายกเทศมนตรีจนกระทั่งทุกวันนี้ ใจของท่านสรุปถึงแรงจูงใจ อันเป็นสาเหตุที่ทำให้ท่านตัดสินใจลงสมัครรับเลือกตั้งว่า มี ๒ ประการใหญ่ ๆ คือ

๑. ต้องการพัฒนาบ้านเมืองถิ่นเกิดให้เจริญก้าวหน้ามากที่สุด
๒. ต้องการลคอิทธิพลท้องถิ่นที่มีอยู่เดิม

๕. กรณีศึกษาของนายกเทศมนตรีสินจัย*

นายกฯ สินจัยเกิด พ.ศ. ๒๔๗๔ ปัจจุบัน (พ.ศ. ๒๕๓๑) อายุ ๕๗ ปี เป็นสมาชิกสภาเทศบาลมา ๒ สมัยแล้ว คั้งแต่การเลือกตั้งเมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๓ ขณะนั้นอายุได้ ๔๙ ปี และเพิ่งได้ขึ้นดำรงตำแหน่งนายกเทศมนตรีเป็นสมัยแรก ภายหลังการเลือกตั้งเมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๘ ครั้งหลังสุดนี้เอง สมรสแล้วกับนายฉัตรชัย (นามสมมติ) ปัจจุบันมีลูกด้วยกัน ๔ คน สองคนโตเป็นหญิง สองคนเล็กเป็นชาย ลูก ๆ ทุกคนล้วนจบการศึกษาแล้วทั้งสิ้น ไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาตรีจากต่างประเทศ ยกเว้นลูกสาวคนโต ซึ่งจบการศึกษาในประเทศไทย และสมรสแล้ว

ทั้งนายกฯ สินจัย และสามี มีเชื้อชาติจีน แต่ไม่มีครเป็นลูกต่าง้าวจีน ครอบห่านเป็นลูกคนโต ในบรรดาพี่น้อง ๑๐ คน เป็นครอบครัวใหญ่ ชาย ๕ คน หญิง ๕ คน ห่านและสามีร่วมกันทำกิจการธุรกิจหลายอย่าง ครอบห่านเองมีตำแหน่งเป็น

๑. เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการ ห้างหุ้นส่วนจำกัด ซึ่งประกอบการค้าวัสดุก่อสร้าง
๒. เป็นเจ้าของโรงค้าไม้ที่ใหญ่ที่สุดในเมือง
๓. เป็นผู้ถือหุ้น บริษัท อุตสาหกรรมหินฯ จำกัด

นายกฯ สินจัยกล่าวว่า "ครอบครัวพ่อแม่พี่น้องของดิฉันไม่เคยมีครเล่นการเมือง แต่คุณฉัตรชัย สามีของดิฉัน เคยได้รับการแต่งตั้งให้เป็นวุฒิสมาชิกในสมัยรัฐบาล พลเอก เกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์" แล้วห่านก็เล่าให้ฟังถึงเหตุผลที่ว่า ทำไมสามีของห่านจึงไม่เล่นการเมืองระดับท้องถิ่น ครอบห่านพูดว่า "ดิฉันขอเรียนถามตรง

*สัมภาษณ์เมื่อ ๑๒ เมษายน ๒๕๓๑.

ว่า เขาสนใจการเมืองระดับชาติมากกว่า คุณฉัตรชัย เขาเป็นคนมีเพื่อนฝูงมาก และชาวบ้านก็นับหน้าถือตากันทั่วทั้งจังหวัด เขาไม่ได้มีคะแนนเสียงแค่เทศบาล" ด้วยเหตุนี้เอง ถึงแม้ตัวท่านจะไม่เคยมีประสบการณ์กับการลงสมัครรับเลือกตั้งมาก่อน แต่สามียอยากให้ท่านลงเลือกตั้ง ซึ่งนายกฯ สันจัยกล่าวเสริมว่า "สามียอยากให้ลงก็ลง เพราะปกติคิดค้นก็ช่วยเหลือสังคมมาโดยตลอด โดยเฉพาะงานสังคมสงเคราะห์ หรือกิจการสาธารณกุศลก็ไม่เคยขาด เรามองเห็นว่า เรายังคิดว่าชาวบ้านอีกมากมาย เรามีพร้อมแล้ว ก็น่าจะหาเพื่อคนอื่นส่วนรวมบ้าง และก็อยากให้ท้องถิ่นพัฒนาก้าวหน้า"

เพราะฉะนั้น ท่านจึงสรุปถึงแรงจูงใจในการลงสมัครรับเลือกตั้งระดับเทศบาลว่า มีมูลเหตุอยู่ ๒ ประการหลักคือ

๑. สามียและพรรคพวกสนับสนุน
๒. อยากช่วยเหลือสังคมบ้าง

ท่านเล่าให้ฟังว่า ท่านสำเร็จการศึกษาสูงสุดคือ ระดับ ม.๖ จากโรงเรียนในเขตเทศบาล ที่เป็นบ้านเกิดและท้องถิ่นที่ท่านดำรงตำแหน่งผู้บริหารเทศบาลอยู่ในปัจจุบัน ท่านยังเล่าถึงความเป็นมาของการเป็นสมาชิกสภาเทศบาล และนายกเทศมนตรีในที่สุดว่า "คิดันลงสมัครรับเลือกตั้งสมัยแรก เมื่อปี ๒๕๒๓ ก็ได้ขึ้นเป็นเทศมนตรีฝ่ายศึกษาเลย ตอนสมัยแรกนั้น คิดันเป็นลูกทีมของนายกเทศมนตรีคนเดิม... ค่อมมาสมัยที่สอง การเลือกตั้ง เมื่อปี ๒๕๒๘ คิดันแยกมาตั้งกลุ่มเป็นของตัวเอง ได้รับความข้างมากเข้ามา ๑๕ เสียง จากที่นั่งของสภาเทศบาลเมืองทั้งหมด ๑๘ เสียง คิดันจึงดำรงตำแหน่งนายกเทศมนตรีเป็นสมัยแรก เมื่อปี ๒๕๒๘ นี้เอง"

๖. กรณีศึกษานายกเทศมนตรีจันทรา*

นายกฯ จันทรา เกิด พ.ศ. ๒๔๗๕ ปัจจุบัน (พ.ศ. ๒๕๓๑) อายุ ๕๖ ปี ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาเทศบาลมา ๓ สมัยติดต่อกัน ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๑๗ ถึง ปัจจุบัน และได้เข้าดำรงตำแหน่งนายกเทศมนตรีเป็นสมัยแรก ภายหลังจากเลือกตั้งทั่วไประดับเทศบาล เมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๘ ท่านเล่าถึงตัวท่านและครอบครัวว่า "ดิฉันเกิดภายในเขตเทศบาล สมรสกับสามีซึ่งเป็นข้าราชการสังกัดกรมสรรพสามิต เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๑ ในขณะนั้น ดิฉันยังมีอาชีพเป็นพนักงานเทศบาล ทำงานอยู่ที่เทศบาลนี้"

ท่านเป็นลูกคนโตของพ่อแม่ มีพี่น้องทั้งหมด ๕ คน เป็นชาย ๓ คน หญิง ๒ คน คนโตคือตัวท่าน คนที่สองน้องชายเป็นผู้กำกับอยู่สันติบาล คนที่สามน้องชายช่วยทำธุรกิจค้าข้าวต่อจากพ่อแม่ คนที่สี่น้องสาวจบปริญญาเอก สอนอยู่มหาวิทยาลัยมหิดล คนสุดท้ายน้องชายเป็นตำรวจยศพันตำรวจโท ท่านกล่าวถึงคุณพ่อของท่านว่า "คุณพ่อของดิฉันเป็นสมาชิกสภาเทศบาลมาโดยตลอดเกือบ ๒๐ ปี ทำให้ดิฉันอยู่กับสิ่งแวดล้อมและประสบการณ์ทางการเมืองระดับท้องถิ่นมาโดยตลอด คุณพ่อเป็นสมาชิกสภาเทศบาลมาตั้งแต่เพ็ญราษฎร์เทศบาลเมือง (ชื่อเทศบาล) มาจากสุขาภิบาล เมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๐ ท่านเคยเป็นทั้งสมาชิกประเภทแต่งตั้งและประเภทเลือกตั้ง"

"ดิฉันและสามี มีลูกด้วยกัน ๓ คน คนโตเป็นหญิงอายุ ๒๗ ปี จบปริญญาตรีทางบัญชี คนที่สองเป็นชาย อายุ ๒๕ ปี คนนี้จะ เป็นทายาททางการเมืองของครอบครัวต่อไป เพราะเขาสนใจอยู่ คนที่สามเป็นหญิง อายุ ๒๒ ปี จบปริญญาตรี ทำงานอยู่ที่กระทรวงอุตสาหกรรม ลูก ๆ ทุกคนเกิดที่นี่" นายกฯ จันทราเล่าถึง

*สัมภาษณ์เมื่อ ๒๕ เมษายน ๒๕๓๑.

ลูก ๆ ของท่าน และยังพูดถึงสามีของท่านอีกว่า "คุณสันติสุข (นามสมมติ) รับราชการ ปัจจุบันเป็นสรรพสามิตอำเภอ และเราก็ช่วยกันทำกิจการค้าของครอบครัวเรา ซึ่งไม่ได้คดโกงมาจากใคร" ท่านเล่าให้ฟังต่อว่า "ก่อนลงสมัครรับเลือกตั้ง สท. อาชีพหลักก็คือค้าขาย ก่อนหน้านั้น ก็เคยเป็นพนักงานเทศบาลมาก่อน กิจการค้าขาย ก็ได้แก่ ขายกระสอบป่าน และเชือกป่านทุกชนิด แล้วยังขายที่ดินบ้านจัดสรร กิจการกระสอบป่าน เราเป็นเพียงเอเย่นต์ แต่ไม่ได้เป็นโรงงานขึ้นมา"

"สามีของดิฉัน เขาอยากรับราชการมากกว่า" นายภฯ จินศหฺรราให้เหตุผลว่า หากไม่สามีของท่านจึงไม่เล่นการเมืองด้วย แล้วท่านก็พูดถึงมูลเหตุแรงจูงใจที่ทำให้ท่านเข้าสู่เวทีการเมืองระดับเทศบาลว่า "สาเหตุหลัก เกิดจากตัวของดิฉันเอง คือว่า มีคุณพ่อเป็นสมาชิกสภาเทศบาล และเราก็อยู่กับคุณพ่อมาโดยตลอด จนกระทั่งบัดนี้ก็ยังอยู่ด้วยกัน คือ อยู่บ้านเดียวกัน เราก็มองเห็นว่า บ้านเมืองของเราเนี่ย ถ้าเผื่อว่าได้คนที่สนใจจริง ๆ ที่จะทำงานจริง ๆ โดยทำอย่างตรงไปตรงมา อย่าไปคิดถึงผลประโยชน์ บ้านเมืองก็จะเจริญไค้มาก... ดิฉันก็มีจุดมุ่งหมายชัดเจน เป็นพนักงานเทศบาล ทำงานเทศบาลอยู่เนี่ย เราก็มองกวรทำงานของผู้บริหารยุคเดิมจริงอยู่ เขาก็มีความดี ความซื่อสัตย์ แต่ก็มีส่วนหนึ่งที่เขาควรจะทำแต่เขาไม่ได้ทำ และเรานี้่อยากจะทำ... เป็นต้นว่า ในเขตเทศบาลควรจะมีที่ทิ้งขยะเป็นของตัวเอง ไม่ใช้เบทิ้งเรี่ยราดที่นั่นที่นี่ แล้วก็ให้ชาวบ้านมาร้องว่า "ร้อยยี่ มันทะมีน" อะไรอย่างนี้ ทั้ง ๆ ที่ตั้งเทศบาลมาได้ ๕๐ ปีแล้ว หากไม่คิดหา ไม่คิดทำ แต่พอคิดขึ้นมา ก็เอาแต่ผลประโยชน์ ชื่อถูกขายแพง มันไม่ถูกต้อง"

นายภฯ จินศหฺรราเป็นตัวอย่างของนักการเมืองที่ได้เป็นผู้บริหารท้องถิ่น ที่มีภาวะผู้นำสูงในการทำงาน ท่านกล่าวว่า "ดิฉันจบ ม.๖ ซึ่งเป็นมัธยมปลายสูงสุดในสมัยนั้น จบชั้นนี้แล้วก็ไม่ได้เรียนต่อเพิ่มเติมอะไร ดิฉันชอบเล่นกีฬา ทั้งเน็ตบอล และวิ่งแข่งประเภทต่าง ๆ ดิฉันเคยเป็นหัวหน้าทีม แต่ไม่เคยเป็นหัวหน้าชั้นเรียน จนกระทั่งได้รับใบประกาศเกียรติคุณจากรองเรียนว่า เป็นตัวอย่างที่ดีในทางการกีฬา"

ท่านได้เล่าถึงความเป็นมาของการเป็นสมาชิกสภาเทศบาล และมาเป็นนายกเทศมนตรีว่า "สมัยแรก ปี ๒๕๑๗ คัดฉันทลงสมัครอิสระคนเดียว ไม่ได้สังกัดกลุ่มใด ๆ การลงสมัครอิสระนี้ยากมาก กว่าจะได้รับเลือกตั้งเข้ามา เป็นการลาออกจากราชการเทศบาล เพื่อทดสอบตนเอง" ท่านเล่าให้ฟังต่อไปว่า "สมัยที่สอง ปี ๒๕๒๓ คัดฉันทลงสมัครในนามกลุ่ม "ประชาธิปไตย" โดยมีนายสรพงศ์ (นามสมมติ) เป็นหัวหน้ากลุ่ม นายสรพงศ์เป็นข้าราชการเกษียณที่มาเล่นการเมืองระดับท้องถิ่น แต่ไม่เคยเป็นนายกเทศมนตรี เพราะทีมคุณสรพงศ์ที่คัดฉันทเป็นลูกทีมในขณะนั้น เป็นเสียงข้างน้อยในสภา มีที่นั่งเพียง ๕ ที่นั่ง จาก ๑๘ ที่นั่งทั้งหมด (ปัจจุบันคุณสรพงศ์ถึงแก่กรรมแล้ว)"

"สมัยที่สาม ปี ๒๕๒๘ คัดฉันทเป็นหัวหน้าทีมเสียเอง ๖ ชื่อกลุ่ม "จินคหฺร" ได้รับเลือกตั้งเต็มสภาทั้ง ๑๘ เสียง ไม่มีตกหล่น เพราะพวกเราหาเสียงด้วยกันเป็นทีม แต่คัดฉันทต้องแบกภาระค่าใช้จ่ายของลูกทีมทั้งหมด" นี่คืความสําเร็จทางการเมืองระดับเทศบาลอย่างสุดขยอกแล้วของนายทฯ จินคหฺร ซึ่งท่านก็ภูมิใจในเส้นทางชีวิตทางการเมืองของท่าน ในฐานะที่ได้เค้าจากสมาชิกสภาเทศบาลธรรมดา สู่ตำแหน่งผู้บริหารเทศบาล ท่านกล่าวเน้นหนักว่า "คัดฉันทเองภายหลังเรียนจบ ม.๖ แล้ว ก็ทำงานเป็นครูสอนระดับมัธยมอยู่ ๖ ปี ค่อจากนั้น ก็สอบเข้าเป็นพนักงานเทศบาลที่นี้ โชคคืทีสอบเข้าได้ทีหนึ่ง จึงได้รับบรรจุทนต์ โดยทงานฝ่ายธุรการซึ่งเป็นงานทีครอบคลุมทมคทั้ง เทศบาล ทําทีคัดฉันทได้รู้งานกว้าง ๆ ของเทศบาลทงทมค และพยายามหาความรู้เกี่ยวกับเทศบาลมาโดยตลอด เนื่องจกไม่ได้มีจุดมุ่งหมายอยู่ทีเป็นพนักงานเทศบาลเท่านี้" นายทฯ จินคหฺรเล่าถึงความหวังและความฝ่ฝันทที่ ท่านทุ่มเทความพยายามทีจะก้าวไปถึงให้ได้ว่า "คัดฉันทคืจะลงสมัครสมาชิกสภาเทศบาลมากกว่า ๒๐ ปี จึงได้ศึกษาแบบแผนของงานเทศบาลมาโดยตลอด เมื่อลาออกมาลงเลือกตั้ง ตอนนัันคัดฉันทอายุ ๔๐ ปีเศษ จึงสามารถนำประสภารณ์จากการเป็นพนักงานเทศบาลมาใช้ในงานการเมืองของเทศบาลได้"

ท่านมีความเชื่อส่วนตัวของท่านว่า "การเล่นการเมือง คือ การเสียสละ" ท่านอธิบายให้ฟังว่า "อย่างน้อยก็ต้องเสียสละเวลา กำลังความคิด และ กำลังเงิน"

๗. กรณีศึกษานายกเทศมนตรีเนาวรัตน์*

นาย ก. เนาวรัตน์ เกิด พ.ศ. ๒๔๗๕ ปัจจุบัน (พ.ศ. ๒๕๓๑) อายุ ๕๖ ปี นับได้ว่าเป็นนักการเมืองหน้าใหม่ เพราะ เพิ่ง เป็นสมาชิกสภาเทศบาลเพียง ๑ สมัย แต่ก็มาแรงมาก เพราะถึงแม้จะมีอาวุโสทางการเมืองเพียงสมัยแรก ก็ได้เป็นนายกเทศมนตรีเลยทีเดียว ท่านเป็นคนที่มักคลีกภาพที่ปรากฏอย่างชัดเจนแก่ผู้มาติดต่อพบปะด้วยก็คือ ความเป็นคนที่มีจิตใจกว้างขวาง ในลักษณะใจนักเลง กล้าพูด กล้าตัดสินใจ จนกว่า ท่านเป็นคนพูดตรง ๆ และท่านมักใช้สรรพนามแทนตัวท่านว่า "พี่" ถึงแม้ท่านจะเพิ่งดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาเทศบาล และนายกเทศมนตรีเป็นสมัยแรก จากการเลือกตั้งทั่วไประดับเทศบาล เมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๘ แต่ท่านก็เป็นกรณีศึกษาที่ชวนให้น่าสนใจติดตามเกี่ยวกับความเป็นมา ในการเข้าสู่เวทีการเมืองของท่าน

ท่านเป็นคนที่เกิดในท้องถิ่นเทศบาลนี้ ท่านเป็นน้องสาวของตำรวจมือปราบชื่อดังแห่งนครบาล ท่านเล่าเรื่องของท่านให้ฟังว่า "พี่สมรสแล้วกับพันโท (ทหารบกคนหนึ่ง) เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๖ ปัจจุบันเป็นหม้าย เนื่องจากสามีเสียชีวิตในราชการสงคราม เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๓ เขาจบนายร้อย จปร. คอนคายยังเป็นเสธ.

*สัมภาษณ์เมื่อ ๔ เมษายน ๒๕๓๑.

ยศพันตรี แต่กลับไปขับเครื่องบินรบเอง เลขโคคนยงค์คก (ในสมรภูมิลาว) คอนเขา
เสีย ครอบครัวที่มีลูก ๒ คน เป็นชายทั้งคู่ คนโต ๔ ขวบ คนเล็ก ๒ ขวบ ซึ่งการ
เสียชีวิตของเขา มีผลกระทบมหาศาลต่อครอบครัวของพี่ โดยเฉพาะลูก ๆ เพราะ
เราขาดหัวหน้าครอบครัว พี่ชายที่ปรึกษาในครอบครัว แต่ปัญหานี้ก็ได้เบาบางลงหมด
ไปแล้ว เมื่อพี่และลูก ๆ ขึ้นไปเอง"

"พ่อแม่ของพี่ท่านก็เสียชีวิตหมดแล้ว พี่เป็นลูกคนที่ ๔ เป็นคนรองสุดท้าย
ในบรรดาพี่น้องทั้งหมด ๕ คน พี่สาวคนโตเป็นอาจารย์สอนอยู่ที่นี้ พี่ชายคนที่สองเป็น
ทหารยศพันเอก อยู่กรมยุทธศึกษา ทหารบก พี่ชายคนที่สามเป็นพลตำรวจตรี อดีตผู้
บังคับการตำรวจนครบาลใต้ คนที่สี่คือตัวพี่เอง คนสุดท้ายเป็นผู้หญิงแต่งงานไปแล้ว
เป็นแม่บ้านธรรมดา" ท่านเล่าถึงชีวิตครอบครัวพี่น้องให้ฟัง เป็นฉาก ๆ โดยเฉพาะ
ท่านกล่าวถึงประสบการณ์ทางการเมืองของครอบครัวพ่อแม่พี่น้องของท่านว่า "ไม่มี
ใครในครอบครัวพ่อแม่ญาติพี่น้องของพี่ที่ลงเลือกตั้ง คู่พ่อก็ไม่เคยเป็นสมาชิกสภา
เทศบาล แต่เป็นแค่หน่วยความที่รับใช้ชาว (ชื่อจังหวัด) มาโดยตลอด และมีพี่ชาย
เป็นตำรวจใหญ่ที่ชาว (ชื่อจังหวัด) ภูมิใจมาก"

นายกฯ เนาวรัตน์เล่าถึงตัวท่านเองว่า "พี่สำเร็จการศึกษาสูงสุดคือ
ปริญญาโท สาขาจิตวิทยา ภายหลังจากสามปีเสียชีวิตจึงไปศึกษาต่อ เพราะคอนนั้นพี่มี
อาชีพเป็นครูอยู่แล้ว พี่โตและเรียนมาจนถึงมัธยมที่ (ชื่อจังหวัด) มาโดยตลอด...
คอนเล็ก ๆ ก็เป็นหัวหน้าชั้นเรียนมาโดยตลอด" แล้วท่านก็พูดถึงอาชีพหลักของท่าน
ก่อนลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลว่า "พี่เป็นครูสอนระดับมัธยม ๖ ๗ ๘ ๙
รัฐบาล สังกัดกรมสามัญศึกษา ประจำจังหวัด"

ท่านเล่าให้ฟังถึงมูลเหตุแรงจูงใจที่ทำให้ท่านเข้าสู่เวทีการเมือง ระดับ
เทศบาลว่า "มีความตั้งใจเดิมอยู่แล้ว ตั้งแต่เป็นครู ค่านิยมศักดิ์ศรีของพี่ก็คือเป็นคน

ชอบเสียง ชอบเสียงกับสิ่งแปลกใหม่ เป็นคนสู้คน ไม่ยอมแพ้ง่าย ๆ และเมื่อชีวิตเราเป็นอย่างนี้ เราจึงคิดจะมาเป็น สส. ให้ได้ เพราะชาตินี้เมื่อสามีเราตาย เราก็ยังมีเขาเพียงคนเดียว เราจะต้องหาประโยชน์ให้กับสังคมมากกว่านี้ เพราะฉะนั้น พี่จึงเรียนต่อปริญญาโท สาขาจิตวิทยา เพราะต้องการเตรียมตัวเลยว่า คำพูดทางจิตวิทยามันจะสามารถรบเร้าจิตใจคนได้หรือไม่ ก็เป็นการเตรียมตัว เมื่อเตรียมตัวแล้ว ก็ไปเป็นเลขานุการ คุณนายท่านผู้ว่า (คุณนายของท่านผู้ว่าราชการจังหวัดคือ นายก เหล่ากาชาดจังหวัด : ผู้วิจัย) ตอนนั้นพี่เองเป็นกรรมการเหล่ากาชาดจังหวัด มา ๔ สมัย เปลี่ยนท่านผู้ว่าฯ ๔ ท่าน ตั้งแต่ท่านผู้ว่าฯ ชิต นิลพานิช, วิจิต แสงทอง, ชานาญ เรืองเผ่าพันธุ์ และดำรง อยู่โพธิ์ ท่านผู้ว่าฯ คนปัจจุบัน จนกระทั่งมาเป็นนายกเทศมนตรีเอง จึงไม่ขอมาเป็นเลขานุการของคณะกรรมการเหล่ากาชาดคือ เพราะงานมันเยอะ ช่วยไม่ได้แล้ว ในช่วงตอนที่ เป็นกรรมการเหล่ากาชาดนั้น บทบาทของพี่จากการที่ได้เรียนจิตวิทยามานี้ เขาก็ให้พี่เป็นคนพูด เป็นหัวหน้าแนะนำแนวทางให้คนประกอบอาชีพ แนะนำแนวทางให้คนศึกษาต่อ อบรมกลุ่มสตรีแม่บ้าน อบรมกลุ่มเยาวชน อะไรเหล่านี้ บทบาทอันนี้ทำมาก ๆ เข้า คนก็รู้จักเยอะ โดยเฉพาะกลุ่มสตรีนี้รู้จักมาก เพราะถูกเชิญไปเป็นวิทยากรบ่อย ๆ การทำงานอย่างนี้ จึงเท่ากับเปิดโอกาสให้เราชนะใจประชาชน โดยเฉพาะการเตรียมพื้นฐานมาแล้ว ๕ ปีเต็ม ๆ ก็หวังว่าจะได้เป็น สส. แต่ไม่รู้เป็นอย่างไรจึงได้มาเป็น สส. เพราะพอดีจังหวัดพะเยาเปิดรับสมัครเป็น สส. เสียก่อน"

"เรื่องเป็นอย่างนี้ก็เพราะ กลุ่มของเราเตรียมไม่ทันเป็น สส. พี่ก็พยายามหาคนทำงาน โดยเฉพาะเลือกคนที่ จะเสียสละเพื่อบ้านเมือง คนที่มีความรู้ความคิด เพื่อบ้านเมือง มาตั้งทีมลงสมัครเป็น สส. และคน ๒ แม่น้ำก็รู้จักทีม "อาจารย์เนาวรัตน์" อยู่แล้ว แล้วยังมีพี่ชายเป็นนายตำรวจใหญ่ เป็นคนมีบารมีและคนเมือง (ชื่อจังหวัด) ก็ยอมรับชื่อเสียงนามสกุลของเรา" นายกา เนาวรัตน์เล่าถึงความ

เป็นมาทางการเมืองในชีวิตของท่าน แล้วขยับให้ฟังต่อว่า "แต่พี่ก็พบกับคู่แข่งสำคัญคือ คณะผู้บริหารเก่าของเทศบาล ซึ่งเขาก็มีบาร์มีพอ ๆ กัน เพราะพ่อเขาเป็นนายกฯ มา ๕ สมัยติดต่อกัน และตัวลูกชายก็ได้เป็นนายกฯ ต่อมาอีก ๑ สมัย โทษเฉพาะตัวลูกชายนี้ ก็เคยเป็นลูกศิษย์ของตัวเอง แต่พี่ก็เป็นลูกศิษย์แม่ของเขา และในการหาเสียง เรามีนโยบายชัดเจนอยู่อย่างหนึ่งคือ ไม่ค่ากัน แต่ยอมมาให้เขาค่าข้างเดียว เราจึงชนะใจคน (ชื่อจังหวัด) เพราะจุดนี้เอง ทีมของพี่จึงได้เข้ามา ๑๐ ที่นั่ง ในขณะที่ทีมคู่แข่ง คือ ทีมนายกฯ คนเดิมได้เข้ามา ๘ ที่นั่ง เพราะสูสีกันในเรื่องการยอมรับ เชื่อกันแบบบารมีประกบบารมีก็ว่าได้"

๘. กรณีศึกษานายกเทศมนตรีสัมโร*

นายกฯ สัมโร เกิดพ.ศ. ๒๔๗๗ ปัจจุบัน (พ.ศ. ๒๕๓๑) อายุ ๕๔ ปี ยังเป็นโสด เป็นสมาชิกสภาเทศบาลมา ๓ สมัยแล้ว ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๑๗ ถึงปัจจุบัน แต่เพิ่งขึ้นเป็นนายกเทศมนตรีเป็นครั้งแรก เมื่อวันที่ ๑๖ เมษายน พ.ศ. ๒๕๒๕ ท่านมีบรรพบุรุษเป็นจีนฮกเกี้ยน คือ พ่อเกิดที่เมืองจีน แล้วอพยพมาอยู่เมืองไทยตั้งแต่ยังหนุ่ม ส่วนแม่นั้นเป็นคนไทย ปัจจุบันพ่อยังมีชีวิตอยู่ แต่อายุมากแล้ว ส่วนแม่นั้นถึงแก่กรรมตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๒๘ ท่านเข้าสู่เวทีการเมืองที่บ้านเกิดของท่านเอง วิชาจบ ม.๖ ทางภาษาและบัญชีจากปิ้ง แต่ในช่วงเรียนระดับประถมศึกษานั้น ท่านเรียนที่บ้านเกิดมาโดยตลอด ด้วยเหตุนี้ ถึงแม้ท่านจะเป็นลูกต่างดาวก็ตาม แต่ท่านก็สามารถลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลได้ เพราะไม่ขาดคุณสมบัติด้านวุฒิการศึกษา

*สัมภาษณ์เมื่อ ๑๕ มีนาคม ๒๕๓๑.

ท่านเป็นลูกคนที่ ๔ ในบรรดาพี่น้อง ๘ คน เป็นชาย ๓ คน หญิง ๕ คน คนโตเป็นชาย คนที่สองและสามเป็นหญิง แต่พี่ ๆ ของท่านก็ไม่ได้อาศัยอยู่ที่บ้านเกิดแล้ว เพราะแยกย้ายกันไปมีครอบครัวอยู่ที่อื่น ก่อนหน้าที่ท่านจะเข้าสู่เวทีการเมือง ไม่เคยมีใครในครอบครัวพ่อแม่พี่น้องกับท่านเคยเล่นการเมืองมาก่อน เพราะฉะนั้น ท่านจึงเป็นคนหนึ่งในครอบครัว ที่เปิดเวทีทางการเมืองให้ครอบครัวที่บ้านเกิด แต่ท่านก็มีญาติผู้พี่ต่าง ๆ กันกับท่านคนหนึ่ง และใช้นามสกุลเดียวกับท่าน เป็นอดีตนายกเทศมนตรี ๒ สมัย อยู่ที่เทศบาลเมืองขนาดใหญ่ที่สุดของภาคใกล้เคียงกับจังหวัดท่าน เป็นผู้บริหารเทศบาลอยู่ และท่านยังมีหลานชายอีกคนหนึ่ง ถึงแม้จะคนละนามสกุลกับท่าน ก็เป็นสมาชิกสภาเทศบาลสมัยแรกร่วมทีมกับท่านในปัจจุบัน และหลานชายคนนี้จะ เป็นทายาททางการเมืองแทนท่านต่อไปในการเมืองระดับท้องถิ่น

อาชีพหลักของท่านก่อนได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาเทศบาล ท่านกล่าวว่า "พี่เป็นเพียงลูกจ้างคนหนึ่งของธุรกิจครอบครัว" เห็นได้ว่า ท่านมองว่า ท่านไม่ใช่หุ้นส่วนของธุรกิจครอบครัว ซึ่งแท้ที่จริงแล้ว ท่านก็เป็นคน ๆ หนึ่งที่ครอบครัวขาดไม่ได้ เพราะท่านเป็นตัวจักรสำคัญในการจัดการกับธุรกิจการค้าของครอบครัว ซึ่งครอบครัวของท่านมีกิจการ

๑. กิจการค้ารถยนต์
๒. บิมน้ำมัน

นอกจากนี้ ก่อนลงสมัครจนได้รับเลือกตั้ง ครอบครัวของท่านยังเคยมีธุรกิจโรงภาพยนตร์ในจังหวัด แต่ปัจจุบันนี้ กิจการดังกล่าวขายไปแล้ว เพื่อนำเงินดังกล่าวมาใช้จ่ายเป็นทุนสำหรับการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลที่ผ่านมา

ท่านกล่าวว่า "กว่า ๒๐,๐๐๐ บาทต่อเดือน นี่เป็นเงินเดือนที่พี่ตั้งให้กับตัวเอง ในการทำงานให้กับบริษัทของครอบครัว ญาติที่พี่เองก็ไม่ได้รับเงินเดือนค่าตอบแทนในตำแหน่งนายกเทศมนตรี แต่ที่บริจาคให้เป็นทุนการศึกษาของโรงเรียนเทศบาล"

นายกฯ ล้มเรือ กล่าวถึงประสบการณ์ทางการเมืองของตนเอง ก่อนลงเลือกตั้งสมัยแรกว่า "ไม่มี อาศัยแต่ว่ามีธุรกิจต้องติดต่อกับคนมากหน้าหลายตา และที่เองก็เป็นคนใจนักเลง มีมนุษยสัมพันธ์ จึงมีเพื่อนฝูงมาก" แล้วท่านก็ได้เล่าเป็นฉาก ๆ ถึงความเป็นมาในการสมาชิกสภาเทศบาล และขึ้นสู่ตำแหน่งนายกเทศมนตรีในที่สุดว่า "ที่เป็นสมาชิกสภาเทศบาลมาทั้งหมด ๓ สมัย สมัยที่หนึ่ง พ.ศ. ๒๔๑๗ ที่เป็นรองประธานสภาเทศบาล ต่อมาลาออก สมัยที่สอง พ.ศ. ๒๔๒๓ ที่เป็นสมาชิกธรรมดา สมัยที่สาม พ.ศ. ๒๔๒๘ เป็นหัวหน้าทีมฝ่ายค้านอยู่พักหนึ่ง จึงได้เป็นผู้บริหารเทศบาล.... ที่เป็นนายกเทศมนตรี ทั้ง ๆ ที่ไม่เคยเป็นเทศมนตรีมาก่อนเลย"

ท่านเปิดเผยข้อเท็จจริงให้ฟังว่า "สาเหตุที่ทำให้ท่านได้ขึ้นเป็นนายกเทศมนตรี ระหว่างที่สภายังไม่หมดวาระ ก็เพราะ นายปัญญา (นามสมมติ) อดีตนายกฯ (๒๗ สิงหาคม ๒๔๒๘ - ๑๓ ตุลาคม ๒๔๒๘) ภายหลังเลือกตั้งทั่วไปเมื่อปี ๒๔๒๘ หัวหน้ากลุ่ม "พัฒนาสารสิทธิ์" ได้ ๑๐ ที่นั่ง ในขณะที่ที่เป็นหัวหน้ากลุ่ม "ล้มเรือ" ได้ ๘ ที่นั่ง สู้กันคนแรก คุณปัญญาขึ้นเป็นนายกฯ ได้เพียง ๔๕ วัน ก็ถูกประชาชนฟ้องศาลว่าขาดคุณสมบัติสมัครรับเลือกตั้ง เพราะคุณปัญญาเป็นลูกต่างด้าว และวุฒิการศึกษาไม่ถึงระดับที่กฎหมายกำหนดไว้ คือ มัธยมศึกษาตอนปลาย ต่อมาศาลพิพากษาให้คุณปัญญาหมดสมาชิกภาพ สท. ซึ่งก็หมายถึงหมดสมาชิกภาพนายกฯ ด้วย เพราะนายกฯ มาจาก สท." ท่านเปิดเผยต่อไปว่า "ประธานสภาเทศบาลในขณะนั้น เป็นลูกทีมของคุณปัญญาเอง เห็นว่า จะต้องจัดให้มีการสรรหา ชาวเสียงเลือกนายกฯ คนใหม่แทนคนเก่าที่ศาลสั่งให้หมดสภาพ ผลปรากฏว่า สภาชาวเสียงเลือกให้ที่เป็นนายกฯ สืบต่อมา ทำให้คุณปัญญากล่าวหาประธานสภาว่า "ทรยศกลุ่ม" ทั้ง ๆ ที่ความเป็นจริงแล้ว เสียงในสภาอยู่ในสภาพไม่เคยขาด การเลือกแนวทางแบบรัฐบาลผสม เป็นการประนีประนอมที่สุด และก็มีความเป็นไปได้มากที่สุด แต่คุณปัญญาเธอไม่เข้าใจ ท่านจึงมองท่านประธานสภาในแง่ร้าย แล้วพาลมาบอกให้

"คอยระวังตัว" ด้วย ซึ่งพื้คิดว่า พี่เองบริสุทธิ์ใจ เมื่อบริสุทธิ์ถ้าจะตายก็ไม่เคยกลัว" นายภา สัมโรกล่าว่าว่า ท่านเคยถูกขู่เอาชีวิต แต่ท่านก็ไม่กลัว และไม่เคยขอตำรวจ มาอารักขา ท่านไปไหนมาไหนท่านก็ไปคนเดียว

การเลือกตั้งทั่วไปของเทศบาลเมืองที่นี่ มักจะเป็น ๒ กลุ่มใหญ่แข่งขันกัน อย่างคุ้เคียดเสมอมานะ ตัวอย่างเช่น การเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. ๒๕๑๘ กลุ่ม "นกกมีหู" ไล่เสียงข้างมาก ๑๕ ที่นั่ง จาก ๑๘ ที่นั่ง นายภา สัมโรซึ่งเคยสังกัดกลุ่มนี้ จึงได้เป็นรองประธานสภาเทศบาล พอเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. ๒๕๒๓ กลุ่ม "นกกมีหู" ไล่ ๕ ที่นั่ง ส่วนคู่แข่งคือ กลุ่ม "หนูมีปีก" ไล่ ๕ ที่นั่ง สมัยที่สองนี้ นายภา สัมโรก็เป็นเพียงสมาชิกสภาเทศบาลธรรมดา ไม่มีตำแหน่งอื่น ๆ ในสภาหรือในคณะผู้บริหารเทศบาล จนกระทั่งการเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. ๒๕๒๘ จึงตั้งกลุ่ม "สัมโร" แข่งกับกลุ่ม "พัฒนาสารัชต์" ที่มีคุณบัญญัติเป็นหัวหน้ากลุ่ม ผลปรากฏว่า ไล่ที่นั่งสูสีกันอีก กลุ่ม "สัมโร" ไล่ ๘ ที่นั่ง กลุ่ม "พัฒนาสารัชต์" ไล่ ๑๐ ที่นั่ง

นายภา สัมโรไล่กล่าวสรุปถึงมูลเหตุแรงจูงใจที่ทำให้ตัดสินใจลงสมัครรับเลือกตั้งว่า มี ๒ ประการใหญ่ ๆ คือ

๑. ตระกูลของเรามีหลายคน เข้ามาเล่นการเมืองระดับเทศบาลอยู่ก่อนหน้านี้อยู่แล้ว ถึงแม้ว่าจะเป็นญาติห่าง ๆ กัน แต่ก็แนะนำกัน

๒. ตัวท่านและครอบครัว มีพรรคพวกเพื่อนฝูงทุกระดับเป็นจำนวนมาก และพรรคพวกก็สนับสนุนเต็มที่

เพียงแต่การนำเสนอประวัติชีวิตเป็นรายกรณีศึกษา คงไม่สามารถทำให้เห็นภาพลักษณ์ในแนวลึกของนายกเทศมนตรี กับกระบวนการก้าวสู่ความสำเร็จทางการเมืองระดับท้องถิ่นได้ จึงขอเสนอรายละเอียดที่ได้จากการสัมภาษณ์มาเปรียบเทียบประกอบกัน เพื่อให้เกิดการรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล หาปฏิสัมพันธ์ระหว่างภูมิหลังของนักการเมืองท้องถิ่นสมัคร กับ การเข้าสู่ตำแหน่งนายกเทศมนตรี คั้งนี้

ตารางที่ ๗ สครีที่ดำรงตำแหน่งนายกเทศมนตรีในปัจจุบัน (พ.ศ. ๒๕๓๑) หัว
ประเทศ จำแนกตามอาวุโสทางการเมือง และอายุ

นักการเมืองสครี	อาวุโสทางการเมือง		อายุ		
	สท. (สมัย)	นายกฯ (สมัย)	เมื่อครั้ง เป็น สท. สมัยแรก (ปี)	เมื่อครั้ง เป็น นายกฯ สมัยแรก (ปี)	อายุปัจจุบัน พ.ศ. ๒๕๓๑ (ปี)
อรพรรณ	๒	๒	๕๐	๕๐	๕๘
จารุณี	๒	๒	๓๖	๓๙	๕๕
ลลิตา	๒	๒	๕๕	๕๗	๕๓
นากษา	๓	๑	๕๘	๕๓	๕๖
สินจัย	๒	๑	๕๙	๕๕	๕๗
จินตหรา	๓	๑	๕๒	๕๓	๕๖
เนาวรัตน์	๑	๑	๕๙	๕๙	๕๑
ส้มร้อ	๓	๑	๕๕	๕๖	๕๘

จากตารางที่ ๗ ข้างต้น เห็นได้ว่า

๑. อาวุโสทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นสตรี ไม่ได้มีผลต่อการเข้าสู่ตำแหน่งนายกเทศมนตรีเสมอไป หมายความว่า ไม่ได้เป็นไปเสมอว่า นักการเมืองท้องถิ่นสตรีที่มีอาวุโสทางการเมืองมาก จะมีแนวโน้มที่จะได้เป็นนายกเทศมนตรี (ซึ่งถือว่าเป็นผู้นำสูงสุดของฝ่ายบริหาร หรือฝ่ายกำหนดนโยบายและตัดสินใจของเทศบาล) ตามไปด้วย ดังตัวอย่างของกรณีศึกษานายกเทศมนตรี อรพรรณ, จารุณี, ลลิตา และเนาวรัตน์ ล้วนยืนยันได้อย่างชัดเจนในเชิงประจักษ์ว่า สตรีที่ดำรงตำแหน่งนายกเทศมนตรีเหล่านี้ เมื่อเป็นนักการเมืองท้องถิ่น ในตำแหน่งสมาชิกสภาเทศบาลเพียงสมัยแรกจากการเลือกตั้งทั่วไป ก็ได้ก้าวขึ้นสู่ตำแหน่งนายกเทศมนตรีทันทีทันใดในสมัยแรกนั้นเลย

๒. อายุของนักการเมืองท้องถิ่นสตรี มีนัยสำคัญต่อการเข้าสู่ตำแหน่งนายกเทศมนตรี กล่าวคือ นักการเมืองท้องถิ่นสตรีแทบทั้งหมด (๗ คน ในทั้งหมด ๘ คน) ล้วนมีอายุเมื่อครั้งเป็นนายกเทศมนตรีสมัยแรกไม่ต่ำกว่า ๔๐ ปี หมายความว่า วิทยุติของนักการเมืองท้องถิ่นสตรี เป็นปัจจัยตัวหนึ่งที่เป็นตัวผลักดันให้สตรีลงสมัครรับเลือกตั้ง จนก้าวขึ้นสู่ตำแหน่งนายกเทศมนตรีในที่สุด ในทางกลับกัน ไม่มีสตรีคนใดในบรรดานายกเทศมนตรีสตรีทั้ง ๘ ท่านนี้เลยที่ก้าวสู่ตำแหน่งผู้บริหารสูงสุดของเทศบาลในขณะที่ตัวสตรีเองอายุน้อยกว่า ๓๕ ปีเลย

อนึ่ง สำหรับกรณีนายกฯ จารุณี ซึ่งนับได้ว่า เป็นสตรีที่ก้าวขึ้นดำรงตำแหน่งนายกเทศมนตรีในสมัยแรกที่ยุ่่น้อยที่สุด และปัจจุบันก็ถือได้ว่า เป็นนายกเทศมนตรีที่อายุน้อยที่สุดเช่นกัน นั้น เป็นกรณีพิเศษที่น่าสนใจศึกษาคืบคืบหาเงาะลึกลงไป เพราะนายกฯ จารุณีนั้น มีแรงผลักดันทั้งจากประสบการณ์ทางการเมืองของครอบครัวพ่อแม่ และแรงหนุนอย่างสุดเหวี่ยงจากครอบครัวของสามี โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ตัวสามีของนายกฯ จารุณีเอง

ตารางที่ ๔ สตรีที่ดำรงตำแหน่งนายกเทศมนตรีในปัจจุบัน (พ.ศ. ๒๕๓๑) ทั่วประเทศ จำแนกตามสัญชาติของบิดา และวุฒิการศึกษา

นักการเมืองสตรี	สัญชาติของบิดา		วุฒิการศึกษา	
	ของตนเอง	ของสามี	ของตนเอง	ของสามี
อรพรรณ	ไทย	จีน	ม.๘	ป.๕
จารุกณี	ไทย	ไทย	ม.๖	ม.๖
ลลิตา	ไทย	จีน	ม.๖	ป.๕
นากษา	ไทย	ไทย	ป.๕	ป.๕
สินจัย	ไทย	ไทย	ม.๖	ม.๖
จินคหรา	ไทย	ไทย	ม.๖	ม.๖
เนาวรัตน์	ไทย	ไทย(หม้าย)	ปริญญาโท	จปร.
ส้มโอ	จีน	โศค	ม.๖	โศค

จากตารางที่ ๘ ข้างบน พบว่า มีความสัมพันธ์อย่างสอดคล้องกันระหว่าง สัญชาติบิดาของสามี ซึ่งเป็นจีน กับวุฒิการศึกษาของสามี ซึ่งมีผลทำให้สามีของนายกเทศมนตรีสตรี ที่มีความกระตือรือร้นทางการเมือง แต่มีข้อจำกัด เนื่องจากขาดคุณสมบัติทางวุฒิการศึกษา ไม่สามารถลงสมัครรับเลือกตั้งได้ จึง เป็นความจำเป็นที่สามีจากพวกนี้จะผลักดันให้ภรรยาของคนลงสมัครรับเลือกตั้งแทน เนื่องจากบรรดาสามีที่บ้านเหล่านี้ จะมีทรัพยากรทางการเมือง พร้อมทั้งจะลงเล่นการเมืองอยู่แล้ว ตัวอย่างกรณีศึกษาที่เห็นได้อย่างชัดเจน เช่น

ก. กรณีของนายภฯ อรพรรณ ซึ่งได้ให้สัมภาษณ์โดยกล่าวไว้ว่า "ความคิดที่ทาให้คิดันลงสมัครรับเลือกตั้งก็คือ สมัยหน้าก่อนที่คิดันจะเข้ามา สามีของคิดันเป็นผู้รับเหมาที่นี่ ซึ่ง เขาก็ เคยช่วยพวกนั้นหาเสียง หาเสียงเสร็จแล้ว ที่นี่เสร็จแล้วก็เกิดคอร์รัปชัน เขาก็เลยบอกกับคิดันว่า หาอย่างนี้ไม่ไหว เขาจะลงเอง แต่ทว่าเขาลงไม่ได้ เพราะพ่อแม่เขาเป็นต่างด้าว ซึ่งกฎหมายกำหนดให้ลูกต่างด้าวจะลงสมัครได้ต้องจบ ม.๘ แต่เขาไม่จบ จบแค่ ป.๔ สามีก็เลยเอาคิดันลงแทน ใจจริงแล้วคิดันนั้นไม่อยากลง แต่เห็นว่า มีแรงศรัทธาจากประชาชนด้วย สามีก็สนับสนุนด้วย คิดันก็เลยตัดสินใจลงสมัครรับเลือกตั้ง...."

ข. กรณีของนายภฯ ลลิตา ซึ่งได้กล่าวไว้ตอนหนึ่งในการสัมภาษณ์ว่า "...คิดันและสามีเคยมีส่วนช่วยเหลือให้กับผู้สมัครรับเลือกตั้งทุกระดับเสมอมา... เขาอยากเล่นการเมือง แต่ลงสมัครรับเลือกตั้งไม่ได้เพราะขาดคุณสมบัติ แต่คิดันไม่มีปัญหาในเรื่องคุณสมบัติ...."

สำหรับกรณีนายภฯ เทศมนตรีสตรีท่านอื่น ๆ ที่สามีไม่ได้เป็นลูกต่างด้าว นั้นไม่ได้หมายความว่า สามีของนายกเทศมนตรีสตรีเหล่านั้นจะไม่มีความสำคัญในการผลักดันช่วยเหลือให้ภรรยาของคนได้รับความสำเร็จในการลงสมัครรับเลือกตั้ง ซึ่งจะได้ชี้ให้เห็นต่อไป

ตารางที่ ๕ สตรีที่ดำรงตำแหน่งนายกเทศมนตรีในปัจจุบัน (พ.ศ. ๒๕๓๑) หัว
ประเทศ จาแนกตามมูลเหตุแรงจูงใจในการสมัครรับเลือกตั้ง และ
บุคคลที่ให้ความสนับสนุนทางการเมือง

นักการเมือง สตรี	มูลเหตุแรงจูงใจในการ สมัครรับเลือกตั้ง	บุคคลที่ให้ความสนับสนุนทางการเมือง	
		ใคร	อย่างไร
อรพรรณ	๑. เพื่อพัฒนาท้องถิ่น ๒. เพื่อเกียรติยศของวงศ์ ตระกูล(สามี)	สามี	ในการหาเสียงสมัยแรก ตนเองได้รับเลือกตั้งโดยที่ ตนเองไม่ได้ออกหาเสียงเลย
จารุณี	สืบทอดเจตนารมณ์ทางการเมือง ให้กับครอบครัว(ฝ่าย สามี)	สามี	ชักจูงให้ลงสมัครจนได้รับ เลือกตั้ง
ลลิตา	๑. เพื่อพัฒนาท้องถิ่น ๒. สามีและพรรคพวก สนับสนุน	สามี และ พรรคพวก	สามีผลักดันให้สมัครรับ เลือกตั้งโดยมีพรรคพวกสนับสนุนช่วยเหลือ
นากยา	๑. ต้องการพัฒนาบ้านเมือง ให้เจริญก้าวหน้ามากที่สุด ๒. เพื่อลคอิทธิพลท้องถิ่น ที่มีอยู่เดิม	๑. สามี ๒. ลูก ๓. เพื่อน ฝูง	สนับสนุนช่วยเหลือและคอย ให้กำลังใจในการสมัครรับ รับเลือกตั้ง
สินจัย	๑. สามีและพรรคพวก สนับสนุน ๒. อยากช่วยเหลือสังคม	๑. สามี ๒. กลุ่ม ๓. ประชาชน	ช่วยหาเสียงตลอดจนคอย ให้กำลังใจในการเลือกตั้ง

นักการเมืองสตรี	มูลเหตุแรงจูงใจในการสมัครรับเลือกตั้ง	บุคคลที่ให้ความสนับสนุนทางการเมือง	
		ใคร	อย่างไร
จินตหรา	๑. ต้องการพิสูจน์ตัวเอง ๒. คลุกคลีอยู่กับการเมืองระดับท้องถิ่นมาตั้งแต่เกิด เพราะพ่อเคยเป็น สท. หลายสมัย	๑. สามี ๒. พรรค-พวก	สนับสนุนช่วยเหลือทุก ๆ ด้านในการหาเสียงเลือกตั้งของตนเอง
เนาวรัตน์	อยากทำประโยชน์ให้กับสังคมมากกว่าที่เป็นอยู่ ด้วยความตั้งใจ	๑. ญาติพี่น้อง ๒. ลูกศิษย์	ช่วยรณรงค์หาเสียงและออกเสียงเลือกตั้งลงคะแนน
ส้มโอ	๑. ตระกูลของตนเองมีหลายคนเข้ามาเล่นการเมืองระดับเทศบาลอยู่ก่อนหน้าแล้ว ๒. คนเองและครอบครัวมีพวกพ้องมากมายทุกระดับ พร้อมทั้งจะสนับสนุนเต็มที่	๑. ญาติพี่น้อง ๒. กลุ่มและเพื่อนฝูง	ชักจูง แนะนำ และช่วยกันรณรงค์หาเสียง

จากตารางที่ ๕ ข้างบน เห็นได้ว่า

๑. สามีเป็นบุคคลหลักในแทบทุกกรณีศึกษาเกี่ยวกับการเข้าสู่เวทีทางการเมืองของนายกเทศมนตรีสตรี ตัวอย่างบทบาทสามีมของนายกเทศมนตรี (นอกเหนือจากที่กล่าวไปแล้ว ในคำอธิบายตารางที่ ๕ ที่เพิ่งกล่าวไปข้างต้น) ได้แก่

ก. กรณีของนายภฯ จารุณี ได้กล่าวถึงบทบาทของสามีในการสนับสนุนช่วยเหลือทางการเมืองว่า "... พ่อของสามีนั้นเป็นอดีตนักการเมืองท้องถิ่น เป็นคนที่ชาวเมืองทั้งจังหวัดนับหน้าถือตากันมาก สืบทอดศรัทธากันมาแต่โบราณ (ซึ่งคุณปู่ของสามีเป็นอดีตข้าหลวงเมืองนี้) ตระกูลของสามีเป็นนักการเมืองทั้งครอบครัว ไม่ว่า อาของเข่า พี่ชายของเขา และตัวเขาเอง.....อาภกับพี่ชายของเขาเป็น สส. ส่วนเขาเป็นนายกเทศมนตรี เป็นมาหลายสมัยแล้ว ต่อมาเขาลาออกเพื่อลงสมัคร สส. ที่ดินซึ่งเป็น สท. อยู่แล้ว จึงก้าวขึ้นดำรงตำแหน่งนายกฯ สืบต่อจากเขา...."

ข. กรณีของนายภฯ นาทษา ได้กล่าวถึงบทบาทของสามีในการสนับสนุนภรรยาเข้าสู่เวทีการเมืองว่า "ญาติพี่น้องของสามีได้พบเห็นความไม่คล่องตัว ไม่มีประสิทธิภาพในการทำงานของเทศบาล และอิทธิพลของคณะผู้บริหารชุดเดิม จึงสนับสนุนส่งเสริมให้สามีของดิฉันลงเล่นการเมือง เพราะเห็นว่า มีความพร้อมที่จะทำงานเสียสละเพื่อส่วนรวมได้ แต่สามีเป็นคนชอบค้าขายมากกว่าทางการเมือง เขาจึงสนับสนุนให้ดิฉันเล่นการเมืองแทน..."

ค. กรณีของนายภฯ สิ้นจัย พูดถึงความสนับสนุนช่วยเหลือทางการเมืองของสามี ค่อดำเนินการสมัครรับเลือกตั้งของท่านว่า "... เขาสนใจการเมืองระดับชาติมากกว่า เขาเป็นคนมีเพื่อนฝูงมาก และชาวบ้านก็นับหน้าถือตากันทั่วทั้งจังหวัด เขาไม่ได้มีคะแนนเสียงแค่เทศบาล... เขาอยากให้ลงก็ลง เพราะปกติดิฉันก็ช่วยเหลือสังคมมาโดยตลอด...เรามีพร้อมแล้ว ก็น่าจะทำเพื่อคนอื่น ส่วนรวมบ้าง...."

ง. กรณีของนายภฯ จินศุขรา ได้เล่าถึงบทบาทสามีในการสนับสนุนช่วยเหลือทางการเมือง ค่อดำเนินการสมัครรับเลือกตั้งของท่านครั้งนี้ "...เขาอยากรับ

ราชการมากกว่า ส่วนดิฉันคลุกคลีอยู่กับการเมืองระดับท้องถิ่นมาตั้งแต่เกิด เพราะคุณพ่อเคยเป็น สท.มาแล้วหลายสมัย และตอนนี้ก็ยังอยู่บ้านเดียวกัน... สามีเขาได้แค่ให้กำลังใจ คอยให้คำปรึกษาหารือ แต่เขาออกหน้าออกคามามากไม่ได้ เพราะเขาเป็นข้าราชการ แต่เพื่อนฝูงเขาก็เยอะ ช่วยเหลือได้มาก....."

ส่วนกรณีของนายกฯ เนาวรัตน์นั้น เป็นหม้าย และนายกฯ สัมโง่งยังเป็นโสด บทบาทของสามีในการสนับสนุนช่วยเหลือจึงไม่มีให้กล่าวถึง คงมีเพียงบทบาทของพ่อแม่ญาติพี่น้องของตนเอง

๒. มูลเหตุแรงจูงใจในการสมัครรับเลือกตั้งของนายกเทศมนตรีสตรีเป็นไปในลักษณะเดียวกัน กล่าวคือ สตรีมักให้เหตุผลหลักในตนเองเดียวกันว่า "เพื่อพัฒนาท้องถิ่น" "ต้องการพัฒนาบ้านเมืองให้เจริญ" "อยากช่วยเหลือสังคม" หรือ "อยากทำประโยชน์ให้กับสังคม" ซึ่ง เหตุผลหลัก เหล่านี้จะไปสอดคล้องกับการเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อสาธารณะหรือกิจกรรมทางบริการสังคมของนักการเมืองท้องถิ่นสตรี ก่อนที่จะก้าวสู่ตำแหน่งนายกเทศมนตรี

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ ๑๐ สตรีที่ดำรงตำแหน่งนายกเทศมนตรีในปัจจุบัน (พ.ศ. ๒๕๓๑) ทั่วประเทศ จำแนกตามประสบการณ์ทางการเมืองของครอบครัวพ่อแม่ ของครอบครัวฝ่ายสามี และของสตรีเอง

นักการเมือง สตรี	ประสบการณ์ทางการเมืองของครอบครัวพ่อแม่	ประสบการณ์ทางการเมืองของครอบครัวฝ่ายสามี	ประสบการณ์ทางการเมืองของสตรีเอง
อภรรณ	ไม่มี	๑. พี่ชายของสามีและลูกชายอีก ๒ คนของเขาเป็นอดีต สส. ของจังหวัด ๒. ลูกของพี่สาวสามีเป็น สจ. ของจังหวัดในปัจจุบัน	คอยอยู่เบื้องหลังกิจกรรมทางการเมืองของครอบครัวสามี ซึ่งเป็นตระกูลผู้นำท้องถิ่นและนักการเมือง
จารุณี	พ่อเคยเป็น สจ. ๒ สมัยติดต่อกันของจังหวัด	๑. คับตระกูลเป็นอดีตข้าหลวงที่นี้ (เทียบเท่าผู้ว่าราชการจังหวัด) ๒. พ่อสามีเคยเป็น สจ. หลายสมัย ๓. สามีเคยเป็นนายกเทศมนตรี ๔. พี่ชายของสามี, สามีและอาผู้ชายของสามีเป็น สส. ของจังหวัดในปัจจุบัน	คอยอยู่เบื้องหลังกิจกรรมทางการเมืองของครอบครัวสามี ซึ่งเป็นครอบครัวนักการเมืองและผู้นำท้องถิ่นมาตลอด

นักการเมือง สตรี	ประสบการณ์ทาง การเมืองของ ครอบครัวพ่อแม่	ประสบการณ์ทาง การเมืองของ ครอบครัวฝ่ายสามี	ประสบการณ์ทาง การเมืองของสตรีเอง
ลลิตา	ไม่มี	สามีเป็นหัวหน้าคณะให้ กับผู้สมัครรับเลือกตั้ง มาโดยตลอด	ตนเองคอยช่วยเหลือ ผู้อื่นหาเสียงเลือกตั้ง
นาถยา	ไม่มี	ไม่มี มีแต่น้องชายกับ หลานชายของสามีที่ เป็นข้าราชการและ พนักงานเทศบาล	เคยแต่ช่วยคนรู้จักกัน หาเสียง
สินจัย	ไม่มี	เคยได้รับแต่งตั้ง เป็น วุฒิสมาชิกสมัยรัฐบาล พล.อ. เกอริ่งศักดิ์ฯ	เคยแต่ช่วยคนรู้จักกัน หาเสียง
จินตหรา	พ่อเคยเป็น สท.มาเกือบ ๒๐ ปี	ไม่มี*	๑. เคยช่วยพ่อหาเสียง ๒. เคยช่วยคนรู้จักกัน หาเสียง

นักการเมือง สตรี	ประสบการณ์ทาง การเมืองของ ครอบครัวพ่อแม่	ประสบการณ์ทาง การเมืองของ ครอบครัวฝ่ายสามี	ประสบการณ์ทางการเมือง ของสตรีเอง
เนาวรัตน์	ไม่มี*	ไม่มี(หม้าย)	เคยแต่ช่วยพรรคพวก หาเสียง
ส้มโอ	๑.ญาติผู้ที่เป็นอดีต นายกเทศมนตรีที่ จังหวัดใกล้เคียง ๒. หลานชาย เป็น สท.ร่วมทีมใน ปัจจุบัน	โสด	เคยช่วยพรรคพวก หาเสียง

*หมายถึง แม้จะไม่มีใครในครอบครัว เป็นนักการเมือง หรือดำรงตำแหน่ง
ทางการเมืองมาก่อน แต่ก็ เป็นครอบครัวที่เป็นที่รู้จักยอมรับของคนทั้งจังหวัด หรือ เป็นครอบ
ครัวของข้าราชการชั้นผู้ใหญ่

จากตารางที่ ๑๐ ในเรื่องประสบการณ์ทางการเมืองของครอบครัวพ่อแม่ ประสบการณ์ทางการเมืองของครอบครัวฝ่ายสามี และประสบการณ์ทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นสตรีเอง พบว่า

๑. สามในแปดของนายกเทศมนตรีสตรีทั้งหมด ทั้งที่สมรสแล้วและยังเป็นโสด มาจากครอบครัวที่พ่อแม่ญาติพี่น้องฝ่ายสตรีเอง มีประสบการณ์ทางการเมืองมาก่อน

๒. สี่ในหกของนายกเทศมนตรีสตรีที่สมรสแล้ว และสามียังมีชีวิตอยู่ ล้วนมาจากครอบครัวที่สามีหรือญาติพี่น้องฝ่ายสามี มีประสบการณ์ทางการเมืองมาก่อน

๓. สตรีที่ดำรงตำแหน่งนายกเทศมนตรีทุกท่านในปัจจุบัน ล้วนเคยมีประสบการณ์ทางการเมืองมาก่อนทั้งสิ้น แต่ทั้งหมดเข้ามีส่วนร่วมในลักษณะคอยสนับสนุนอยู่เบื้องหลังมากกว่าที่จะกระโดดลงมากระทำกิจกรรมทางการเมืองโดยตรงด้วยตนเอง

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ ๑๑ สตรีที่ดำรงตำแหน่งนายกเทศมนตรีในปัจจุบัน (พ.ศ.๒๕๓๑) ทั่วประเทศ จำแนกตามอาชีพหลัก และรายได้ต่อเดือนโดยเฉลี่ย

นักการเมือง สตรี	อาชีพหลัก		รายได้ส่วนตัว เฉลี่ยต่อเดือน ของสตรีก่อน เป็นนายกฯ	รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ของครอบครัว(สตรี+ สามี)ก่อนเป็นนายกฯ
	ของสตรีเอง ก่อนเป็นนายกฯ	ของสามี		
อรพรรณ	พนักงาน เทศบาล	รับเหมา ก่อสร้าง	๑๐,๐๐๐ กว่า	๔๐,๐๐๐
จารุณี	ธุรกิจครอบครัว	ธุรกิจครอบครัว	๑๐,๐๐๐	๓๐,๐๐๐ กว่า
ลลิตา	ธุรกิจครอบครัว	ธุรกิจครอบครัว	๓๐,๐๐๐	๖๐,๐๐๐ กว่า
นาถยา	ธุรกิจครอบครัว	ธุรกิจครอบครัว	๒๐,๐๐๐	๒๐,๐๐๐ กว่า
สินจัย	ธุรกิจครอบครัว	ธุรกิจครอบครัว	๓๐,๐๐๐	๔๐,๐๐๐
จินตหรา	พนักงาน เทศบาล/ค้าขาย	สรรหสามัค อาเภอ	๔๕,๐๐๐	๖๐,๐๐๐
เนาวรัตน์	ข้าราชการครู	นายทหารบก (เสียชีวิตใน ราชการเมื่อ พ.ศ.๒๕๑๓)	๑๐,๐๐๐	๑๕,๐๐๐ บำเหน็จของ สามีเดือนละ ๕,๐๐๐ บาท
ส้มโอ	ธุรกิจครอบครัว พ่อแม่	โสด	๒๐,๐๐๐ กว่า	โสด

จากตารางที่ ๑๑ ข้างต้นพบว่า

๑. รายได้ส่วนตัวโดยเฉลี่ยต่อเดือนของสตรี ก่อนเป็นนายกเทศมนตรี มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ประมาณ ๒ หมื่นบาทเศษต่อเดือน ส่วนรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัว (ในกรณีสตรีสมรสแล้ว) ของครอบครัวสตรี ก่อนที่จะดำรงตำแหน่งนายกเทศมนตรี มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่เกือบหกหมื่นบาทต่อเดือน จะเห็นได้ว่า สตรีก่อนที่จะเข้าสู่ตำแหน่งนายกเทศมนตรีนั้น สตรีจะมีรายได้ส่วนตัวโดยเฉลี่ยต่อเดือนน้อยกว่ารายได้ส่วนตัวโดยเฉลี่ยต่อเดือนของสามี (ในกรณีสตรีสมรสแล้ว) อยู่เล็กน้อย

๒. นายกเทศมนตรีสตรี มาจากสตรี ๒ อาชีพใหญ่ ๆ คือ

ก. กลุ่มอาชีพธุรกิจการค้า คิดเป็นจำนวน ๔ ใน ๘ ของนายกเทศมนตรีสตรีทั้งหมด

ข. กลุ่มอาชีพข้าราชการ คิดเป็นจำนวน ๓ ใน ๘ ของนายกเทศมนตรีสตรีทั้งหมด

จะเห็นได้ว่า นายกเทศมนตรีสตรีในกลุ่มอาชีพธุรกิจการค้า มีบทบาทเด่นกว่า เพราะมีจำนวนมากกว่าสตรีจากกลุ่มอาชีพข้าราชการ เนื่องจากธุรกิจการค้ามักดำเนินไปแบบธุรกิจครอบครัว ซึ่งการดำเนินธุรกิจครอบครัวของสตรี ไม่ว่าจะเป็นเป็นวิสดหรือสมรสแล้ว สตรีย่อมแสวงหาความมีเกียรติยศชื่อเสียงศรัทธา และความยอมรับจากคนในท้องถิ่นมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อสตรีมีความพร้อมที่จะเล่นการเมือง ซึ่งความพร้อมของสตรีย่อมมาจากทั้งความสนับสนุนช่วยเหลือจากพ่อแม่ญาติพี่น้อง ในกรณีที่เป็นวิสด หรือในกรณีที่สมรสไปแล้วด้วย และความสนับสนุนช่วยเหลือจากครอบครัวฝ่ายสามี โดยเฉพาะอย่างยิ่งตัวสามีในกรณีที่สตรีนั้นสมรสแล้ว ส่วนนายกเทศมนตรีสตรีที่มาจากกลุ่มอาชีพข้าราชการ มักจะได้แก่ พนักงานเทศบาลหรือข้าราชการครู เพราะสตรีในกลุ่มนี้รับราชการในท้องถิ่นที่ตนเองลงสมัคร

รับเลือกตั้ง และมีพื้นฐานของพรรคพวกเพื่อนฝูง ตลอดจนลูกศิษย์ลูกหาคอยสนับสนุนอย่างรักใคร่ความ นายกเทศมนตรีสมัคร ไม่ว่าจะมาจากกลุ่มอาชีพใดก็ตาม ล้วนมีมูลเหตุ แรงจูงใจในการลงสมัครรับเลือกตั้งในตำแหน่งเดียวกัน (ดูตารางที่ ๕ ประกอบ)

นอกจากนี้ ภูมิหลังทางอาชีพของนายกเทศมนตรีสมัครทั่วประเทศ ยังสอดคล้องกับภูมิ หลังทางอาชีพของสมาชิกสภาเทศบาลสมัครทั่วประเทศอีกด้วย ในลักษณะสัดส่วนเช่น เดียวกัน ระหว่างสองกลุ่มอาชีพดังกล่าว (ดูรายละเอียดในบทที่ ๔ หัวข้อเรื่อง ลักษณะทั่วไป เกี่ยวกับภูมิหลังทางการเมืองของสมาชิกสภาเทศบาลทั่วประเทศ)

ตารางที่ ๑๒ สตรีที่ดำรงตำแหน่งนายกเทศมนตรีในปัจจุบัน (พ.ศ. ๒๕๓๑) ทั่วประเทศ จำแนกตามภูมิลำเนาที่ลงสมัครจนได้รับเลือกตั้ง และการ เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อสาธารณะ

นักการเมือง สตรี	ภูมิลำเนาที่ลงสมัครจนได้รับเลือกตั้ง		การเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อ สาธารณะ
	บ้านเกิดของสตรีเอง	บ้านเกิดของสามี	
อรพรรณ	ใช่	-	๑. รองประธานรุ่นของ ลส.ชบ. จังหวัด ๒. กรรมการเหล่ากาชาดจังหวัด ๓. สอ.รค.จังหวัด ๔. สมาชิกสโมสรไลออนส์ของ จังหวัด
จารุณี	-	ใช่	๑. ประธานชมรม ลส.ชบ. ระดับจังหวัดและภาค ๒. อุปนายกสันนิบาตเทศบาล แห่งประเทศไทย ๓. กรรมการเหล่ากาชาดจังหวัด ๔. สมาชิกสโมสรไลออนส์จังหวัด

นักการเมือง สตรี	ภูมิลำเนาที่ลงสมัครจนได้รับเลือกตั้ง		การเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อ สาธารณะ
	บ้านเกิดของสตรีเอง	บ้านเกิดของสามี	
ลลิตา	ใช่	-	๑. ประธานรุ่น ลส.ชบ.อำเภอ ๒. กรรมการเหล่ากาชาดจังหวัด ๓. กรรมการโรงเรียนเทศบาล ๔. สมาชิกสโมสรไลออนส์จังหวัด
นากษา	ใช่	-	๑. ประธานชมรม ลส.ชบ.อำเภอ ๒. นายกสมาคมยุวพุทธิกสมาคม ของจังหวัด ๓. สอ.รค.จังหวัด
สินจัย	ใช่	-	๑. ประธานมูลนิธิการศึกษา เทศบาลเมือง ๒. อุปนายกสมาคมศิษย์เก่า โรงเรียนประจำจังหวัด ๓. อุปนายกสมาคมวัฒนธรรมหญิง ของจังหวัด ๔. สมาชิกเหล่ากาชาดจังหวัด ๕. สมาชิกสันนิบาตสภาภาษา กิตติมศักดิ์ ๖. สอ.รค.จังหวัด ๗. สามีเป็นนายกสมาคม โรครารีของจังหวัด

นักการเมือง สตรี	ภูมิลำเนาที่ลงสมัครจนได้รับเลือกตั้ง		การเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อ สาธารณะ
	บ้านเกิดของสตรีเอง	บ้านเกิดของสามี	
จินตหรา	ใช่	-	๑. รองประธานรุ่นของ ลส.ชบ. จังหวัด ๒. นายกสมาคมโรงเรียนสตรี ประจำจังหวัด ๓. อุปนายกพุทธสมาคมจังหวัด ๔. กรรมการเหล่ากาชาดจังหวัด ๕. สมาชิกหอการค้าจังหวัด ๖. กรรมการวัดค้าง ๗ ใน เขตเทศบาล
เนาวรัตน์	ใช่	-	๑. เลขานุการกลุ่มสมาชิก ลส.ชบ. จังหวัด ๒. กรรมการเหล่ากาชาดจังหวัด ๓. อุปนายกสมาคมวัฒนธรรมหญิง ของจังหวัด ๔. ที่ปรึกษาคณะการศึกษาของ กรมสามัญศึกษา

นักการเมือง สมัคร	ภูมิลำเนาที่ลงสมัครจนได้รับเลือกตั้ง		การเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อ สาธารณะ
	บ้านเกิดของสมัครเอง	บ้านเกิดของสามี	
สัมิโว	ไช	-	๑. ประธานชมรม ลส.ชบ.ระดับ จังหวัดและภาค ๒. รองประธานมูลนิธิสถาน สงเคราะห์เด็กของจังหวัด ๓. ประธานคณะกรรมการ กิตติมศักดิ์ อส.รค.จังหวัด ๔. กรรมการเหล่ากาชาด จังหวัดและอำเภอเมือง ๕. พอ.สว.ของจังหวัด และกิจกรรมอื่น ๆ อีก ๓๑ กิจกรรมที่มีตำแหน่ง

จากตารางที่ ๑๒ ข้างต้น สามารถเห็นได้ว่า

๑. ภูมิลำเนาที่ลงสมัครจนได้รับเลือกตั้งของนายกเทศมนตรีสมัคร เกือบทั้งหมด (๗ ใน ๘ ของนายกเทศมนตรีสมัครทั่วประเทศ) คือบ้านเกิดของนายกเทศมนตรีสมัครเอง ส่วนอีกหนึ่งท่าน ลงสมัครรับเลือกตั้งที่บ้านเกิดของสามี ปรากฏการณ์เช่นนี้ สามารถอธิบายได้ว่า

ก. นักการเมืองท้องถิ่นสมัคร ย่อมมีจิตใจผูกพันกับท้องถิ่นอันเป็นบ้านเกิดของตน และปรารถนาจะเห็นหรือหน้าความสำเร็จมาสู่ท้องถิ่นที่เป็นบ้านเกิด

ข. บ้านเกิดย่อมมีทั้งพ่อแม่ ญาติพี่น้อง พรรคพวก เพื่อนฝูง คลอดจน

บริวาร ที่นักการเมืองท้องถิ่นสตรีรู้จักมักคุ้น และสามารถอาศัยเป็นผู้สนับสนุนหรือฐานเสียงทางการเมืองแก่ตนได้ นอกจากนี้ ศรีธธาบารมีของครอบครัวพ่อแม่ ย่อมสร้างสมไว้แก่ลูกหลานที่จะเป็นทายาททางการเมืองของครอบครัวต่อไป ในทานองเดียวกัน ถ้าสตรีกับสามีมีบ้านเกิดเป็นภูมิลำเนาเดียวกัน ศรีธธาบารมีของครอบครัวฝ่ายสามีที่สร้างสมไว้ ย่อมตกทอดถึงสตรีที่จะสืบทอดตำแหน่งทางการเมืองของสามีหรือครอบครัวฝ่ายสามีได้ด้วย

๒. การเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อสาธารณะหรือบริการสังคมของสตรี ก่อนที่จะเข้าสู่เวทีการเลือกตั้ง ย่อมมีผลต่อชัยชนะในการเลือกตั้งของสตรีเป็นอย่างมาก เห็นได้จากนายกเทศมนตรีสตรีทั้งหมดทุกท่าน ล้วนมีกิจกรรมทางสังคมที่เคยเข้าไปมีส่วนร่วม ตั้งแต่ก่อนเข้าสู่เวทีการเมืองนั้น ไม่ต่ำกว่าท่านละ ๓ กิจกรรมทั้งสิ้น นอกจากนี้ ทุกท่านยังมีตำแหน่งบริหารหรือเป็นผู้ดำเนินการกิจกรรมบริการสังคมเหล่านั้นด้วย

ในหัวข้อการเข้าสู่กระบวนการทางการเมืองของสตรี สู่ตำแหน่งนายกเทศมนตรีนี้ สามารถสรุปหาภูมิหลังที่เกี่ยวข้องกับการเข้าสู่ตำแหน่งดังกล่าวได้ดังนี้

๑. นักการเมืองท้องถิ่นสตรี แทบทั้งหมดมีอายุเมื่อครั้งเป็นนายกเทศมนตรีสมัยแรกไม่ต่ำกว่า ๔๐ ปี (นายกเทศมนตรีสตรี ๘ ท่านทั่วประเทศ มีเพียง ๑ ท่านที่ขึ้นเป็นนายกเทศมนตรีสมัยแรกเมื่อตอนอายุ ๓๕ ปี) นั้นหมายความว่า วิทยุติหรืออายุ มีผลต่อการเข้าสู่ตำแหน่งนายกเทศมนตรีของบรรดานักการเมืองท้องถิ่นสตรีทั้งหลาย นอกจากนี้ ในปัจจุบัน นายกเทศมนตรีสตรีทั้งหมดไม่มีใครอายุต่ำกว่า ๔๔ ปี ส่วนอายุสูงสุดไม่เกิน ๔๘ ปี หมายความว่า นายกเทศมนตรีสตรีมักจะเป็นสตรีในวัยกลางคน

๒. อาวุโสทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นสตรี ไม่ได้เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเข้าสู่ตำแหน่งนายกเทศมนตรีของสตรี

๓. สัญชาติบิดาของนายกเทศมนตรีสตรี มีผลต่อการเข้าสู่เวทีทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นสตรี ในลักษณะสตรีต้องลงสมัครรับเลือกตั้งแทนสามี เพราะสามีลูกต่างดาวเหล่านี้ จะขาดคุณสมบัติทางคุณวุฒิในการสมัครรับเลือกตั้ง ในขณะที่สตรีผู้เป็นภรรยาไม่มีปัญหา

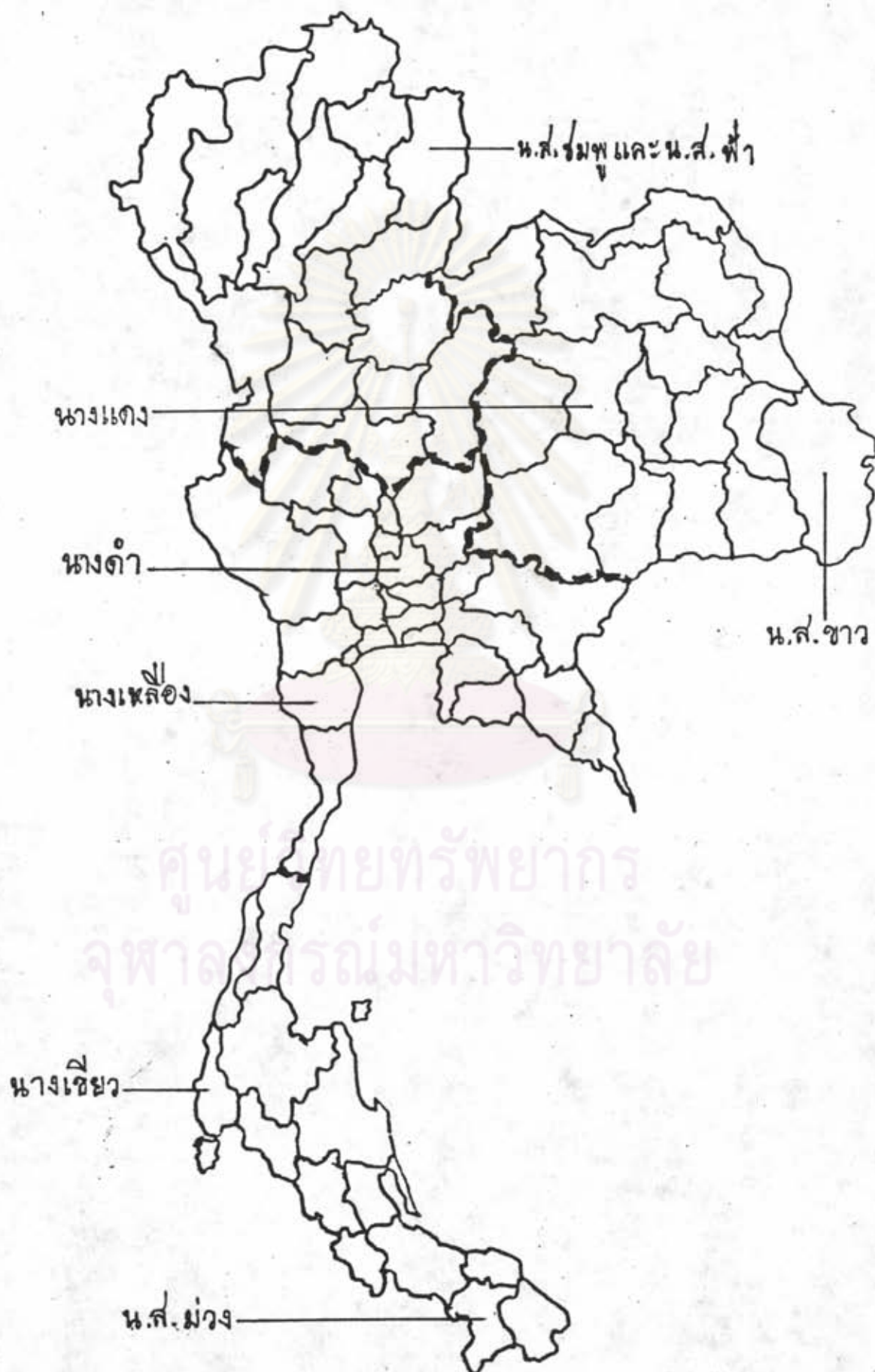
๔. รายได้ที่สูงพอสมควร และอาชีพหลักที่ทำให้มีพรรคพวกเพื่อนฝูงมาก มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ เข้าสู่เวทีการเมืองของนายกเทศมนตรีสตรี

๕. มูลเหตุแรงจูงใจในการลงสมัครรับเลือกตั้ง ของนายกเทศมนตรีสตรี เป็นไปในลักษณะ เหตุผลร่วมเท่านั้น

๖. ประสบการณ์ทางการเมืองของครอบครัวพ่อแม่ และ/หรือ ประสบการณ์ทางการเมืองของครอบครัวฝ่ายสามี มีอิทธิพลต่อประสบการณ์ทางการเมืองของสตรีเอง ซึ่งจะผลักดันนำไปสู่ความสำเร็จทางการเมือง จากการสมัครรับเลือกตั้งของสตรีเอง รวมตลอดทั้งความสนับสนุนอย่างเต็มที่ จากสามีและลูกด้วย

๗. ภูมิลำเนาสมัครรับเลือกตั้งของนายกเทศมนตรี ไม่เป็นบ้านเกิดของสตรีเอง ก็เป็นบ้านเกิดของฝ่ายสามี แต่แทบทั้งหมดคือ บ้านเกิดของสตรีและสามี ซึ่งเกิดที่เดียวกัน นอกจากนี้ การที่นักการเมืองท้องถิ่นสตรี มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อสาธารณะ หรือกิจกรรมทางสังคมก่อนสมัครรับเลือกตั้ง จะมีอิทธิพลต่อชัยชนะในการเลือกตั้งของสตรีด้วย

ภาพที่ ๔ แสดงภูมิภาคเนาที่ได้รับเลือกตั้งของกรณศึกษาเทศมนตรี สมาชิกสภา
เทศบาลฝ่ายเสียงข้างมาก และสมาชิกสภาเทศบาลฝ่ายเสียงข้าง
น้อย จากการเลือกตั้งทั่วไป เมื่อวันที่ ๒๘ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๒๘

การเข้าสู่กระบวนการทางการเมืองของสตรี สู่ตำแหน่ง เทศมนตรีและสมาชิกสภา
เทศบาล

ในการวิเคราะห์กรณีศึกษา จะขอหยิบยกจากกรณีศึกษาที่สัมพันธ์อย่างคั่ง
ระเบียขวิธีวิจัยตามบทที่ ๑ ดังนี้

ก. ภาคเหนือ

๑. น.ส. ชัมพู* เทศมนตรี (๑ สมัย)**

๒. น.ส. พ้า* สมาชิกสภาเทศบาลฝ่ายเสียงข้างน้อย (๑ สมัย)**

ข. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

๑. น.ส. ชาว* เทศมนตรี (๒ สมัย)**

๒. นางแดง* สมาชิกสภาเทศบาลฝ่ายเสียงข้างน้อย (๓ สมัย)**

ค. ภาคใต้

๑. นางเขียว* สมาชิกสภาเทศบาลฝ่ายเสียงข้างมาก (๓ สมัย)**

๒. น.ส. ม่วง* สมาชิกสภาเทศบาลฝ่ายเสียงข้างน้อย (๒ สมัย)**

ง. ภาคกลาง

๑. นางเหลือง*สมาชิกสภาเทศบาลฝ่ายเสียงข้างมาก (๓ สมัย)**

๒. นางคำ* สมาชิกสภาเทศบาลฝ่ายเสียงข้างน้อย (๒ สมัย)**

*นามสมมติ.

**ตัวเลขใน () แสดงถึงอายุโสดทางการเมือง.

กรณีศึกษาเทศมนตรีชมพู่* (ภาคเหนือ)

น.ส. ชมพู่ เกิดเมื่อวันที่ ๒๗ เมษายน พ.ศ. ๒๕๐๓ ปัจจุบันอายุได้ ๒๘ ปี เพิ่งลงสมัครรับเลือกตั้ง เป็นสมัยแรก และก็ได้ดำรงตำแหน่ง เป็นเทศมนตรีฝ่าย การศึกษาและสาธารณสุขของ เทศบาลเมืองนี้ทันที ขณะนั้นอายุได้ ๒๕ ปี (เลือกตั้ง ทั่วปเมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๘) เทศมนตรีชมพู่มีคุณพ่อเป็นอดีต สส.หลายสมัย เป็นที่ เคารพนับถือของคนทั้งจังหวัด และมีพี่สาวเป็น สส. ๒ สมัยอยู่ในขณะนี้

เทศมนตรีชมพู่เล่าให้ฟังว่า มีพี่น้องทั้งหมด ๖ คน ห้าคนแรกเป็นหญิง คน สุกต้อง เป็นชาย พี่น้องของเธอทุกคน ไม่มีใครมาจบการศึกษาต่ำกว่าระดับปริญญาตรี และพี่น้องทุกคนล้วนเป็นนักเรียนนอกจากสหรัฐอเมริกาทั้งสิ้น สำหรับตัวเธอ นั้น จบ การศึกษาระดับปริญญาโท ทางบริหารธุรกิจจากสหรัฐอเมริกาเช่นกัน อย่างไรก็ตาม เธอก็สำเร็จการศึกษาระดับประถมถึงมัธยมที่ประเทศไทย และเธอเคยเรียนที่บ้าน เกิด อันเป็นภูมิลำเนาที่เธอได้รับเลือกตั้ง เพียงแค่ชั้น ป.๑ - ป.๓ นอกนั้น เธอ ๖ ไปเรียนต่อที่กรุงเทพฯ จนกระทั่งจบมัธยมปลาย แล้วจึงไปเรียนต่อที่สหรัฐอเมริกา ในระดับอุดมศึกษา

น.ส.ชมพู่กล่าวว่า "ถึงแม้ที่จะเกิดในครอบครัวนักการเมือง และรู้จักกับ การเมืองมาตั้งแต่เด็ก แต่ก็ไม่เคยคิดว่า พี่จะเป็นนักการเมือง แต่ที่พี่ต้องลงสมัคร สส. เป็นสมัยแรก หลังจบการศึกษาปริญญาโทมา ๘ เดือนก็เพราะคุณพ่อให้การสนับสนุน คุณป้า (พี่สาวของแม่และเป็น สส.ทีมเดียวกัน) ก็ไปชวน เขาก็ให้เหตุผลที่ดี ให้ความเชื่อมั่นแก่ตัวพี่ว่า ถ้าเราลงสมัครแล้ว เราจะได้รับคานานิยมจากประชาชน

*สัมภาษณ์เมื่อ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๑.

พอสมควร เราก็เลยคิดว่า มันก็เป็นประสบการณ์ที่ดีและอยากลองดู จึงตัดสินใจที่จะ
ลงเล่นการเมือง อีกประการหนึ่ง สห.นสสมัยก่อนก็ไม่ค่อยมีผู้หญิง พิถีพิถันเรียนจบ
มาใหม่ ๆ มันจึงท้าทาย เพราะคอนนั้นอายุเพิ่ง ๒๕ ปี (กฎหมายเลือกตั้ง
สห.กำหนดด้วยวุฒิสมาชิกได้รับเลือกตั้ง ต้องไม่ต่ำกว่า ๒๕ ปีบริบูรณ์) โดยสรุปที่เข้าสู่
การเมืองเพราะครอบครัว โดยเฉพาะคุณพ่อให้การสนับสนุน)

คุณพ่อคุณแม่ของ เทศมนตรีชมพู มีธุรกิจครอบครัวอยู่หลายกิจการ อาทิเช่น
มีโรงแรมบรีสอยู่ ๗ สถานี เป็นตัวแทนจำหน่ายสุราของจังหวัด และทำไร่ ๕๐๐
กว่าไร่ บลูมะม่วง ส้มสีทอง ส้มโอบ และผลไม้เมืองหนาว ฯลฯ นับเป็นกิจการที่มี
คนงานลูกจ้างที่จะต้องดูแลรับผิดชอบมากมาย ดังนั้น ในช่วงเวลาที่ น.ส.ชมพูเพิ่ง
สำเร็จการศึกษาจาก เมืองนอกมาใหม่ ๆ จึงได้เป็นผู้ช่วยบริหารดูแลกิจการครอบครัว
ด้วย จนกระทั่งเวลาผ่านไป ๘ เดือนแล้ว จึงมีจังหวัดการเมืองระดับท้องถิ่น
เลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล น.ส.ชมพูจึงลงสมัครรับเลือกตั้ง โดยแรงผลักดันจาก
ครอบครัว โดยเฉพาะคุณพ่อ ร่วมทีมสมัครรับเลือกตั้งกับนายก เทศมนตรีคนปัจจุบัน
ซึ่งก็อายุเพียง ๓๐ ปีเศษ จึงนับได้ว่า เทศบาลเมืองของกรณีศึกษานี้ ถูกบริหารโดย
คณะ เทศมนตรีคนรุ่นหนุ่มรุ่นสาวแทบทั้งสิ้น

"ตัวนายกเทศมนตรีก็เป็นนักเรียนนอก คุณพ่อของนายกฯ เป็นคนจีน มี
รูปต่างดาว จึงสมัครรับเลือกตั้งไม่ได้ แต่หนุ่มลูกชายให้ลงแทน" เทศมนตรีชมพู
กล่าวถึงหัวหน้าทีมของคนต่อไปว่า "นายกฯ นั้น มีกิจการค้าที่ดิน ทำหมู่บ้านจัดสรร
ห้องแถว และคิวรถ" เทศมนตรีชมพูกล่าวต่อไปว่า "สมัยก่อน ชาวบ้านจะรู้จักกับ
เทศบาลเฉพาะตัวนายกฯ คือ นายกฯ จะมีบทบาทมาก จะสั่งได้ทุกอย่าง พอถึงสมัย
เรา เราพยายามจะให้ประชาชนรู้จัก สห.ทุกคน เทศมนตรีจะต้องมีบทบาท นี่เป็น
ความต้องการของเรา และตอนที่เราลงสมัคร เราก็ต้องการให้ชาวบ้านเข้าใจว่า

เราเป็นคนรุ่นใหม่ อาจจะเปลี่ยนบางสิ่งบางอย่างที่ไม่เคยเปลี่ยนแปลงมาเลย เพราะอดีตนายภา เป็นนายภา มา ๓ สมัยติดต่อกัน เราก็ต้องยอมรับว่า สมัยก่อน อาจไม่มีใครมีความสามารถเท่าอดีตนายภา ท่านนั้นก็ดี เราก็ยังใหม่ คอนหลังเราก็คิดว่า ยังมีหลายสิ่งหลายอย่างที่ต้องปรับปรุง ตอนที่เราลงสมัคร เราก็ต้องการให้ชาวบ้านเห็นว่า กลุ่มของเราไม่ได้มาจากคนกลุ่มอาชีพเดียว แต่มาจากคนหลายอาชีพ ซึ่งคนของเราก็สรรหามาอย่างดีแล้ว มีการเตรียมเวลามาเป็นปี เพื่อคัดตัวบุคคลร่วมทีม โดยเฉพาะตัวหัวหน้าทีมของเรา” เทศมนตรีชมพูดถึงถึงสภาพบรรยากาศทางการเมือง ขณะลงสมัครรับเลือกตั้งสมัยแรกเมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๘ ค่อยไปว่า “คอนสมัครรับเลือกตั้ง ก็มีความสนใจมาก ไม่ตื่นเต้นเลย เพราะอย่างน้อย ๑ วน ๑๗ จะต้องมีที่อยู่แล้ว..... กลุ่มของอดีตนายภา ซึ่งเป็นกลุ่มคู่แข่งนั้น เป็นคนหน้าเก่า ชุกเต็ม อายุมากแล้วเกือบทั้งนั้น ภาพการต่อสู้ทางการเมืองระดับท้องถิ่นที่ผ่านมา จึงเป็นการต่อสู้ระหว่างคนรุ่นเก่ากับคนรุ่นใหม่ เพราะเพื่อนร่วมทีมของเราแต่ละท่านมีจุดเด่น ในขณะที่กลุ่มคู่แข่งมีอดีตนายภา เท่านั้น ที่เป็นจุดเด่น”

และแล้วผลของการเลือกตั้งทั่วไปที่เทศบาลนี้ก็ปรากฏว่า กลุ่มของคนรุ่นใหม่ คือกลุ่มเดียวกับเทศมนตรีชมพูดมาได้มา ๑๖ เสียง ในขณะที่กลุ่มของคนรุ่นเก่า คือกลุ่มของอดีตนายภาเทศมนตรี ได้มาเพียง ๒ เสียง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กรณีศึกษาสมาชิกสภาเทศบาลฝ่ายเสียงข้างน้อย น.ส.ฟ้า* (ภาคเหนือ)

น.ส.ฟ้า เกิดเมื่อเดือนมิถุนายน พ.ศ. ๒๔๗๕ ปัจจุบันอายุ ๓๒ ปี เพิ่งสมัครรับเลือกตั้ง และได้เป็นสมาชิกสภาเทศบาลเป็นสมัยแรก จากการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๘ น.ส.ฟ้า เป็นฝ่ายค้านอยู่ในสภาเทศบาลเดียวกันกับเทศมนตรี ชมพู คู่หมั้นของ น.ส.ฟ้า เป็นอดีต สท.๔ สมัยติดต่อกัน กล่าวคือ เคยเป็นทั้ง สท.ธรรมดา ๒ สมัย ประธานสภาเทศบาล ๑ สมัย และนายกเทศมนตรี ๑ สมัย ต่อมา คู่หมั้นของ น.ส.ฟ้า วางมือจากการเมืองท้องถิ่น แล้วสมัครรับเลือกตั้งได้ เป็น สส. อยู่ ๑ สมัย และเมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๕ คู่หมั้นของ น.ส.ฟ้าก็ได้เสียชีวิต คู่หมั้นของเธอจึงเป็นทายาททางการเมืองสืบต่อจากคู่หมั้น โดยเคยเป็นทั้งสมาชิกสภาเทศบาล และเป็นสมาชิกสภาจังหวัดอยู่มาปัจจุบัน จึงนับได้ว่า ครอบครัวของ น.ส.ฟ้า เป็นครอบครัวของนักการเมือง และยังเป็นครอบครัวคู่แข่งทางการเมืองของ น.ส.ชมพู มาตั้งแต่สมัยคู่หมั้นกับคู่หมั้นของทั้งสองฝ่ายอยู่แล้ว และแม้แต่รุ่นของ น.ส.ฟ้า กับ น.ส.ชมพู ก็ยังเป็นทายาททางการเมืองระดับท้องถิ่น ที่ต้องแข่งขันกัน ต่อไปอีกด้วย แต่ น.ส.ฟ้า สังกัดทีมเดียวกับอดีตนายกเทศมนตรี ซึ่งได้ที่นั่งเข้ามาในสภาเทศบาลเพียง ๒ เสียง คือตนเอง และอดีตนายกเทศมนตรี

น.ส.ฟ้า มีคุณสมบัติท่านเองเกี่ยวกับเทศมนตรีชมพู กล่าวคือ มีพี่น้องทั้งหมด ๓ คน เป็นหญิงทั้งหมด และพี่น้องทุกคนล้วนเป็นนักเรียนนอก ตัว น.ส.ฟ้าเอง จบการศึกษาระดับปริญญาตรีจากอินเดีย แต่เรียนหนังสือระดับประถมศึกษาที่บ้านเกิดนี้ และไปเรียนต่อมัธยมศึกษาที่กรุงเทพฯ ก่อนไปศึกษาระดับอุดมศึกษาที่อินเดีย ทางสาขาบริหารรัฐกิจจนสำเร็จการศึกษา

*สัมภาษณ์เมื่อ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๑.

ครอบครัวของ สท.ฟ้า มีธุรกิจครอบครัวแบบเดียวกับเทศมนตรีชมพู คือ มีโรงบ่มยาสูบอยู่หลายสถานี โดยเมื่อ น.ส.ฟ้า เรียนจบจากอินเดียมาใหม่ ๆ ก็ได้มาบริหารงานดูแลธุรกิจของครอบครัวช่วยเหลือคุณแม่ น.ส.ฟ้าเล่าให้ฟังว่า "ครอบครัวของพี่เป็นครอบครัวของนักธุรกิจและนักการเมือง คุณพ่อคุณแม่มีเพื่อนฝูงมากมาย โดยเฉพาะคุณพ่อเป็นคนกว้างขวาง คนรู้จักกันมาก" ด้วยเหตุนี้ น.ส.ฟ้า จึงสรุปถึงมูลเหตุที่เป็นแรงจูงใจให้เธอเข้าสู่เวทีการเมืองในฐานะ สท.ว่า "เพื่อสืบต่อเจตนารมณ์และงานทางการเมืองของคุณพ่อ"

กรณีศึกษาเทศมนตรีขาว* (ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ)

น.ส.ขาว เกิดเมื่อวันที่ ๑ มกราคม พ.ศ. ๒๕๒๕ ปัจจุบันอายุ ๓๗ ปี เข้าสู่สนามการเมืองครั้งแรกคือ การลงสมัครรับเลือกตั้ง จนได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาเทศบาล ที่เทศบาลเมืองแห่งหนึ่งทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๓ ขณะนั้นอายุได้ ๒๕ ปี ปัจจุบัน น.ส.ขาว ได้ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาเทศบาลของเทศบาลดังกล่าวมา ๒ สมัยแล้ว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในสมัยที่สอง ครึ่งล่าสุด เมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๘ นี้ น.ส.ขาวได้รับแต่งตั้งจากนายกเทศมนตรี ให้ดำรงตำแหน่ง เทศมนตรีฝ่ายคลังและการศึกษา

เทศบาลเมืองแห่งนี้มี ๔๒ หน่วยเลือกตั้ง คิว น.ส.ขาวเอง ได้คะแนนมาเป็นอันดับที่ ๑๐ จากการได้เสียงข้างมากเกินกึ่งหนึ่ง ๑๘ เสียง ในสภาเทศบาลของนายกเทศมนตรีคนปัจจุบัน ซึ่งนับเวลาการดำรงตำแหน่งของนายกเทศมนตรีคนนี้จนถึงปัจจุบันพบว่า เป็นนายกเทศมนตรีมา ๔ สมัยติดต่อกันแล้ว

*สัมภาษณ์เมื่อ ๘ มีนาคม ๒๕๓๑.

นายกเทศมนตรีคนดังกล่าวคือ หัวหน้ากลุ่ม "ประชาพัฒนา" ซึ่งเป็นกลุ่มที่ น.ส.ขาว เข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มมาตั้งแต่เข้าสู่เวทีการเมือง

เทศมนตรีขาวเล่าให้ฟังว่า "ท่านนายกฯ มีศักดิ์เป็นปู่ของตนเอง แต่อายุน้อยกว่าพ่อของตนเอง" เทศมนตรีขาวได้อธิบายให้ฟังว่า "ทั้งคุณพ่อและท่านนายกฯ สืบเชื้อสายสกุลมาจากหลวงศรีโรคาซึ่งเป็นต้นตระกูล ดังนั้น นามสกุลของคนกับของนายกฯ จึงใช้เหมือนกัน เพราะเป็นนามสกุลที่รัชกาลที่ ๖ ท่านพระราชทานให้หลวงศรีโรคาเคยเป็นข้าหลวงอยู่ที่จังหวัดนี้ รัฐบาลที่นี้มาโคยตลอด หลวงศรีโรคาจึงมีศักดิ์เป็นพ่อของทวดของคน ในขณะที่มีศักดิ์เป็นทวดของท่านนายกฯ กล่าวคือ หลวงศรีโรคามีกรรษาอยู่ ๓ คน ซึ่งคุณพ่อท่านสืบสกุลมาจากกรรษาของคุณหลวงคนที่ ๑ ในขณะที่ท่านนายกฯ สืบสกุลมาจากกรรษาของคุณหลวงคนที่ ๓ ด้วยเหตุนี้หลวงศรีโรคาจึงมีลูกหลานอยู่เต็มเมืองนี้ และเป็นนามสกุลที่ชาวเมืองนี้ให้ความเคารพนับถือมาโคยตลอด" อย่างไรก็ตาม หลวงศรีโรคานี้มีบรรพบุรุษมาจากประเทศจีน

การเลือกตั้งทั่วไปของสมาชิกสภาเทศบาลเมื่อวันที่ ๒๘ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๒๘ ที่ผ่านมารั้งล่าสุดนั้น ที่เทศบาลเมืองนี้ มี ๒ กลุ่มใหญ่ลงสมัครเพื่อชิงชัยที่นั่งในสภาเทศบาลดังกล่าว ได้แก่

๑. กลุ่มประชาพัฒนา ส่งผู้สมัคร ๑๘ คน รวมทั้งตัว น.ส.ขาวเองด้วย ผลปรากฏว่า ได้ยกทีม ๑๘ ที่นั่งในสภาเทศบาล เป็นเสียงข้างมากเด็ดขาด

๒. พรรคประชาธิปัตย์ ส่งผู้สมัคร ๑๖ คน ผลปรากฏว่า ไม่ได้เลยสักที่นั่ง

นอกจากนี้ ยังมีผู้สมัครอิสระอีก ๕๐ กว่าคน ลงสมัครชิงชัยที่นั่งในสภาเทศบาลอีกด้วย และผลการเลือกตั้งที่ปรากฏออกมาในลักษณะเช่นนี้ได้ อย่างน้อยที่สุดย่อมสะท้อนให้เห็นถึงผลงาน บารมี และความนับหน้าถือตาของหัวหน้ากลุ่มประชาพัฒนา ซึ่งก็คือ นายกเทศมนตรี ๕ สมัยติดต่อกัน ที่ น.ส.ขาวเป็นเทศมนตรีร่วมคณะ เทศมนตรีชุดปัจจุบันอยู่ด้วย ตลอดจนการคัดเลือกผู้สมัครร่วมทีม และการวางแผนการหาเสียง เพื่อหาเสียงให้ได้ชัยชนะ เป็นทีมของกลุ่มประชาพัฒนา

คุณพ่อคุณแม่ของ เทศมนตรีขาว ปัจจุบันยังมีชีวิตและอาศัยอยู่ร่วมกันกับ เทศมนตรีขาว คุณพ่ออายุ ๖๘ ปี ส่วนคุณแม่อายุ ๖๒ ปี คุณพ่อคุณแม่ต่างทำอาชีพร่วมกันคือ คาเป็นธุรกิจการค้าของครอบครัว ซึ่งได้แก่ ธุรกิจน้ำมัน กิจการค้าข้าว และค้าที่ดิน

เทศมนตรีขาวไม่ได้เกิดที่นี่ แต่เกิดที่อำเภอเมือง นครราชสีมา เพราะเป็นบ้านเกิดของคุณแม่ ซึ่งคุณตาของคุณแม่คือ พระยาผู้สร้างประทุมพล เมืองโคราช อยู่ที่นครราชสีมาจนอายุ ๓ ปี จึงย้ายครอบครัวมาประกอบธุรกิจที่นี่ และได้เข้าเรียนตั้งแต่ระดับอนุบาลจนถึงมัธยมศึกษาตอนต้นที่โรงเรียนในเขตจังหวัดนี้มาโดยตลอด ต่อจากนั้น ก็เดินทางไปศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่กรุงเทพฯ จนกระทั่งสำเร็จการศึกษานิติศาสตรบัณฑิต จากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ระหว่างที่ศึกษาอยู่ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ก็ได้เป็นหัวหน้าชั้นเรียนมาโดยตลอด ทั้งนี้ อาจจะเนื่องมาจากการเป็นคนคุษสนุก ชี้มง่าย มีลักษณะผู้นำ มีบุคลิกภาพเป็นตัวของตัวเอง มีความมั่นใจเชื่อมั่นในความสำเร็จที่เกิดจากการกำหนดวิถีชีวิตได้ด้วยตนเอง และการมีมนุษยสัมพันธ์

เทศมนตรีชาว เป็นลูกคนที่ ๒ ในบรรดาพี่น้องทั้งหมด ๘ คน เป็นชาย ๔ คน หญิง ๔ คน ท่านมีพี่ชายอยู่ ๑ คน แต่พี่ชายคนนั้นอาศัยอยู่ที่นครราชสีมา และรับราชการเป็นอาจารย์สอนอยู่โรงเรียนมัธยมประจำจังหวัดที่นครราชสีมา ทุกวันนี้มีน้อง ๔ คนสุดท้องของเทศมนตรีชาวเท่านั้น ที่อาศัยอยู่ร่วมบ้านเดียวกัน ซึ่งพี่น้องทุกคนของท่าน ล้วนสำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาตรีทั้งสิ้น คงเหลือแต่เฉพาะน้อง ๒ คนสุดท้องเท่านั้น ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี

เมื่อเทศมนตรีชาวสำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษาแล้ว ก็ได้มาช่วยธุรกิจการค้าของครอบครัว ในตำแหน่งผู้จัดการบีมน้ำมันแห่งหนึ่ง คุณแม่ตั้งเงินเดือนให้เดือนละ ๖,๐๐๐ บาท เทศมนตรีชาวกล่าวถึงประเด็นนี้ว่า "แค่พี่ก็ขอเงินคุณแม่ไว้ใช้ได้อีกต่างหาก นอกเหนือจากเงินเดือนที่คุณแม่ตั้งให้นะ" ท่านยังเล่าต่อไปถึงการลงสู่เวทีเลือกตั้งครั้งแรกในชีวิตว่า "ต่อมา คุณพ่อชักชวนให้ลงสมัครรับเลือกตั้งเป็น สท. ร่วมทีมเดียวกับท่านนายกฯ พี่จึงได้ตัดสินใจลงเลือกตั้ง" นอกจากนี้ ท่านยังให้เหตุผลต่อไปว่า "ลูกคนอื่น ๆ ของคุณพ่อก็ไม่เห็นมีใครสนใจงานการเมืองของคุณพ่อเท่ากับพี่"

ทางค้ำนประสภารณทางการเมืองของครอบครัวบีคามารคานัน เทศมนตรีชาวคอบว่า

"๑. คุณพ่อเคยเป็น สส. พรรคกิจสังคมและ เคยดำรงตำแหน่ง เลขาธิการรัฐมนตรีมหาดไทย ในสมัยรัฐบาล ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช ด้วย

๒. นายกเทศมนตรีหัวหน้าทีม เป็นนายกเทศมนตรีที่นับถึงปัจจุบันได้ ๕ สมัยติดต่อกัน มีศักดิ์เป็นปู่ของพี่ อีกทั้งก่อนเป็นนายกฯ ท่านยังเคยเป็นเทศมนตรีมาอีก ๑ สมัย

๓. คุณโสภณ น้องชายคุณพ่อ เคยเป็นสมาชิกสภาจังหวัดมา ๒ สมัย"

เมื่อท่านถูกถามว่า ใครมีบทบาทสนับสนุนช่วยเหลือให้ได้รับเลือกตั้งเข้ามาเป็นสมาชิกสภาเทศบาลมากที่สุดนั้น เทศมนตรีชาวคอบความลำดับความสำคัญว่า

"๑. คุณพ่อ เป็นคนเปิดประตูให้เข้าสู่เวทีการเมือง

๒. คุณแม่ คอยให้กำลังใจ และช่วยเหลือในการรณรงค์หาเสียงมาโดยตลอด ใครร่วมหาเสียงกันเป็นทีม อีกทั้งยังเป็นผู้วางแผนให้กับทีมมาโดยตลอด"

น.ส.ชาวตัวอย่างของผู้หญิงสมัยใหม่ที่เก่ง คล่อง มนุษย์สัมพันธ์ดี และมีความเป็นตัวของตัวเอง เชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง จึงครองความเป็นโสดมาจนถึงปัจจุบัน ทั้งนี้เพราะท่านได้เห็นตัวอย่างจากปัญหาครอบครัวของเพื่อน ๆ ผู้หญิงรุ่นเดียวกัน กอปรกับท่านยังพอใจในชีวิตอิสระของความเป็นโสด อีกทั้งท่านสามารถพึ่งตนเองได้

ในเรื่องการเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อสาธารณะก่อนลงสมัครรับเลือกตั้งนั้น เทศมนตรีชาวคอบว่า

"๑. เป็นวิทยากรลูกเสือชาวบ้าน โดยเคยผ่านการอบรมมาก่อน

๒. เป็นสมาชิกสโมสรไลออนส์ ประจำจังหวัด

๓. เป็นสมาชิกยุวพุทธิกสมาคมของจังหวัด

๔. เป็นสมาชิกชมรมข้าราชการหนุ่มสาว"

ภายหลัง น.ส.ขาว ได้รับเลือกตั้งเข้ามาเป็นสมาชิกสภาเทศบาลถึง ๒ สมัยติดต่อกันแล้ว จนกระทั่งสมัยที่สองล่าสุดนี้ได้ขึ้นเป็นเทศมนตรี ท่านได้ผ่านการฝึกอบรมและงานที่เกี่ยวข้องกับการปกครองท้องถิ่นมาหลายครั้งแล้ว ตัวอย่าง เช่น

๑. เข้าร่วมกีฬาเทศบาล เมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๗ ที่ชัยภูมิ
๒. อบรมงานการศึกษาเยาวชน เมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๘ ที่ขอนแก่น
๓. ไปงานสำนักพัฒนาเมืองและชุมชนแออัด เมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๐ โดยอบรมสัมมนาอยู่ ๗ วัน ที่หาดใหญ่และสงขลา

ฯลฯ

สำหรับการประสบปัญหาและอุปสรรคจากการเป็นผู้หญิง แล้วก้าวเข้ามาถึง ชั้นเป็นผู้บริหารเทศบาลนั้น ท่านกล่าวว่า "ก็มีอยู่บ้าง ไม่ร้ายแรงอะไร โดยเฉพาะในช่วงแรก ๆ ของการเข้ามาดำรงตำแหน่ง ก็มีพวกข้าราชการประจำที่เป็นผู้ใหญ่บางคนเขาคังความแคลงใจในความเป็นเด็ก และเป็นผู้หญิงของตัวเอง แต่ปัญหานี้ก็หมดไป เมื่อพี่ปรับตัวได้ และแสดงผลงานให้เห็นเป็นประจักษ์"

เทศมนตรีขาว ได้กล่าวสรุปถึงมูลเหตุที่เป็นแรงจูงใจทำให้ท่านเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง โดยลงสมัครรับเลือกตั้งในระดับเทศบาลว่า

๑. "ต้องการเป็นคนตัวเล็กในบ้านเล็ก มากกว่าเป็นคนตัวเล็กในบ้านใหญ่" หมายความว่า การเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง โดยเฉพาะการเป็นผู้บริหาร

หน่วยงานที่มาจาก การเลือกตั้ง ผู้สมัครต้องประเมินศักยภาพของตนเองว่า มีกำลัง เสียสละให้กับ การเมืองระดับใด เช่น ระดับเทศบาล ระดับจังหวัด หรือระดับ ประเทศ เป็นต้น แล้วก็ทำงานไปตามกำลังที่มีอยู่

๒. "บ้านใคร ใครก็รัก" หมายความว่า นามสกุลที่ท่านใช้มาตั้งแต่เกิดนี้ เป็นนามสกุลคู่กับเมืองนี้ ท้องถิ่นนี้ ย่อมที่ตัวท่านเองต้องมีความผูกพันและรับผิดชอบ ต่อคนเมืองนี้ ท้องถิ่นนี้

กรณีศึกษาสมาชิกสภาเทศบาลฝ่ายเสียงข้างน้อย นางแดง* (ภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ)

นางแดง เกิดเมื่อวันที่ ๑๐ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๓๑ ปัจจุบันอายุ ๔๐ ปี ลงสมัครรับเลือกตั้งครั้งแรกเวทีแรกคือ เวทีเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล เมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๓ ขณะอายุได้ ๓๒ ปี ปัจจุบัน นางแดง เป็นสมาชิกสภาเทศบาลมา ๓ สมัยติดต่อกันแล้ว อีกทั้งนางแดงยังมีฐานะ เป็นภรรยาของอดีตนายกเทศมนตรี ๒ สมัยติดต่อกัน แห่งเทศบาลตำบล หินายกฯ ลลิตา เป็นนายกเทศมนตรีอยู่ในปัจจุบัน (ย้อนกลับไปดูรายละเอียดในหัวข้อการ เข้าสู่กระบวนการทางการเมืองของสตรี ผู้ คำนั่งนายกเทศมนตรี : กรณีศึกษานายกเทศมนตรีลลิตา) แต่ทว่า ปัจจุบันสามี ของนางแดงมีฐานะเป็น สส.สังกัดพรรคสหประชาชาติไปเลยมา ๒ สมัยติดต่อกันแล้ว ภายหลังยื่นใบลาออกจากตำแหน่งนายกเทศมนตรี

*สัมภาษณ์เมื่อ ๑๐ มีนาคม ๒๕๓๑.

นางแดง ได้เล่าถึงสภาพและความเป็นไปของการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลของเทศบาลตำบลแห่งนี้ว่า

"สมัยแรก การเลือกตั้งทั่วไปของ สท. เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๗ คิฉินได้เป็นประธานสภา โดยลงสมัครร่วมกับสามี ในนามกลุ่ม "พลังหนุ่ม" ซึ่งสามีเป็นหัวหน้ากลุ่ม ครั้งนั้น ได้ที่นั่งมา ๘ ที่นั่ง จากทั้งหมด ๑๒ ที่นั่ง ได้เป็นเสียงข้างมาก ปราบกว่า สามีได้ขึ้นเป็นนายกเทศมนตรีเป็นสมัยแรก และตัวคิฉินเองได้เป็นประธานสภา"

นางแดง ได้เล่าถึงสภาพของการแข่งขันที่ดุเดือดเข้มข้นในเวทีการเมืองระดับเทศบาลตำบลต่อไปนี้ว่า

"สมัยที่สอง การเลือกตั้งทั่วไปของ สท. เมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๓ ทีมของเราได้รับเลือกตั้งเข้ามา ๗ ที่นั่ง จากที่นั่งทั้งหมด ๑๒ ที่นั่ง ทีมของเรายังคงได้เป็นเสียงข้างมาก สามีของคิฉินในฐานะหัวหน้าทีม จึงขึ้นเป็นนายกเทศมนตรีต่ออีกสมัยหนึ่ง ในสมัยที่สองนี้ คิฉินเป็นเพียงสมาชิกสภาเทศบาลธรรมดาคนหนึ่งเท่านั้น ไม่ได้มีตำแหน่งอื่นได้เพิ่มเติม... ให้เพื่อนสมาชิกร่วมทีมคนอื่น ๆ เขาเป็นกันบ้าง"

นางแดง เล่าย้อนหลังต่อไปนี้ว่า "จนกระทั่ง พ.ศ. ๒๕๒๖ ได้มีการเลือกตั้งทั่วไปของ สส. ปราบกว่า สามีของคิฉินลงสมัครรับเลือกตั้ง สส. จึงจำเป็นต้องลาออกจากสมาชิกสภา สท. ซึ่งเท่ากับว่า สิ้นสุดสภาพการเป็นนายกเทศมนตรีด้วยผลการเลือกตั้ง สส. ครั้งนั้นปราบกว่า สามีได้รับการเลือกตั้งเป็น สส. ของจังหวัด สมคังประสงค์... และในปี ๒๕๒๖ นั้นเอง นางลลิตา ซึ่งเป็นหัวหน้าทีมคู่แข่ง มีเสียงในสภาเทศบาล ๕ เสียง ก็ได้รับการชาวเสียงและยอมรับให้เป็นนายกเทศมนตรีแทนสามีของคิฉิน ซึ่งไปเป็น สส."

"สมัยที่สาม การเลือกตั้งทั่วไปของ สท. พ.ศ. ๒๕๒๘ คิฉินขึ้นเป็นหัวหน้าทีมพลังหนุ่มแทนที่สามี แต่ปรากฏผลออกมาว่า เราได้เป็นเสียงข้างน้อยในสภาเทศบาล โดยได้มาเพียง ๓ เสียง ในขณะที่ทีมคู่แข่งอีกทีมของนายฯ ลลิตา ได้เป็นเสียงข้างมากคือ ๕ เสียง เราจึงต้องยอมให้นายฯ ลลิตาขึ้นเป็นนายกเทศมนตรีต่อมา เป็นสมัยที่สองโดยปริยาย"

ทางบ้านประวัติชีวิตส่วนตัวและครอบครัวของนางแดงนั้น นางแดงเล่าให้ฟังว่า "แต่เดิมนั้น คู่หมั้นของคิฉินเป็นจีน ถือใบต่างดาว แต่ต่อมาได้แปลงสัญชาติเป็นไทย ส่วนคุณแม่่นั้นเป็นคนไทย คู่หมั้นเสียเมื่อปี ๒๕๒๘ ขณะอายุได้ ๖๕ ปี ส่วนคุณแม่ตอนนี้ยังมีชีวิตอยู่ อายุ ๖๒ ปี ยังอยู่ด้วยกันกับคิฉินและสามี ธุรกิจครอบครัวของคุณพ่อคุณแม่คือโรงเลื่อย ส่วนคนสำคัญที่มีบทบาทต่อชีวิตทางการเมืองของคิฉินไม่น้อยเลยก็คือ คุณหมอกระแสร้ ชนะวงศ์ ซึ่งมีศักดิ์เป็นน้ำแหว่ ๗ ของคิฉิน"

นายแพทย์กระแสร้ ชนะวงศ์ ผู้นี้คือ นายแพทย์รางวัลแมกไซไซ และเป็นนายแพทย์นักรบ เมืองที่มีชื่อเสียง เป็นที่คุ้นหูกันดี นางแดงขยายเรื่องราวส่วนตัวและครอบครัวให้ฟังต่อไปว่า "นอกจากนี้ ลูกชายของลุงของคิฉินก็เป็น สท.อยู่ร่วมทีมด้วยกัน ในสภาเทศบาลฉบับนี้อีกด้วย"

ด้วยเหตุนี้ นางแดงจึงคลุกคลีอยู่กับวงการเมืองตั้งแต่ระดับชาติจนถึงระดับท้องถิ่นมาตั้งแต่คือนางเองจะลงสมัคร สท. เพราะนางมักจะช่วยนำชายออกหาเสียงเสมอ ๗ ในตำแหน่งเลขานุการของนายแพทย์กระแสร้ ชนะวงศ์ และยิ่งต่อมา นางได้สมรสกับสามีซึ่งเป็นนักรบ เมืองท้องถิ่น ซึ่งต่อมาได้ได้เข้าเติบโตเป็นนักรบเมืองระดับชาติ นางยังปฏิเสธการเข้ามีส่วนร่วมและบทบาททางการเมืองทั้งในฐานะภรรยาของนักรบ เมืองท้องถิ่นในอดีต และทายาททางการเมืองท้องถิ่นที่

สามีและญาติพี่น้องของสามีได้วางฐานที่หนาแน่นเอาไว้ไม่ได้ ส่วนธุรกิจครอบครัวของฝ่ายสามีคือ โรงสี

"ลูก ๆ ของดิฉันยังเล็ก ๆ กันอยู่เลย เรามีลูกอยู่ทั้งหมด ๓ คน เป็นชายล้วน คนโตเกิด พ.ศ. ๒๕๑๗ คนรองเกิด พ.ศ. ๒๕๑๘ และคนสุดท้องเกิด พ.ศ. ๒๕๒๗" นางแดงบรรยายถึงภาพชีวิตแม่บ้านของนางต่อไปว่า "ตั้งแต่ดิฉันลงสมัครรับเลือกตั้งสมัยแรก ดิฉันก็เป็น สท.แม่ลูกอ่อนแล้ว จนกระทั่งถึงสมัยที่สาม แม่ดิฉันจะเป็น สท.มาถึง ๓ สมัยติดต่อกันก็ตาม แต่ดิฉันก็ไม่เคยเดินทางไปทัศนศึกษาอบรม คุงานอะไรเลยนอกพื้นที่ เพราะใจมันคอยเป็นห่วงลูก ๆ ตลอดเวลา" อย่างไรก็ตาม ก็ไม่ได้หมายความว่า นางแดงจะไม่มีพี่เลี้ยงหรือแม่บ้านจ้างไว้คอยดูแลลูก ๆ ขณะยังเล็กอยู่ อีกทั้งนางยังบอกด้วยว่า นางเป็นคนชอบอยู่สันโดษ ไม่ชอบออกงานสังคม

นางแดงเป็นลูกคนที่สอง ในบรรดาพี่น้องทั้งหมด ๖ คน เป็นชาย ๒ คน หญิง ๔ คน วิชาที่คนโตเป็นหญิง พี่น้องของนางแดงทุก ๆ คน ไม่มีใครได้รับการศึกษาค่ากว่าระดับปริญญาตรี ตัวนางแดงเองเกิดที่กรุงเทพฯ แต่บ้านเกิดของพ่อแม่อยู่ที่นี้ คือสถานที่ที่นางเป็น สท.มา ๓ สมัยติดต่อกันนี้ นางศึกษาเล่าเรียนระดับประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษา ที่โรงเรียนฝรั่งในกรุงเทพฯ มาโดยตลอด จนกระทั่งสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีทางรัฐศาสตร์ จากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ นางเป็นคนที่มึนรูปร่างสมส่วน หน้าตาสะสวยภูมิฐานและคม ดังนั้น ก็กิจกรรมระหว่างเรียนมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ที่นางสนใจก็คือ การเป็นกรรมการ cheer leader เมื่อสำเร็จการศึกษาจากธรรมศาสตร์ใหม่ ๆ นางก็ได้เป็นเลขานุการส่วนตัวของนายชาย คือ นายแพทย์กระแสร ชนะวงศ์ จึงได้คลุกคลีในวงการเมืองตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา จนกระทั่งเป็นเลขานุการให้นายชายอยู่ ๑ ปี จึงได้สมรสกับสามีซึ่งเป็นนักการเมืองท้องถิ่น

ถึงแม้นางแดงจะไม่ใช้คนเกิดที่เทศบาลที่คนลงสมัคร และได้รับเลือกตั้ง แต่ที่นั่นก็คือบ้านเกิดของแม่ของนางเอง และที่สำคัญก็คือ ที่นั่นก็คือบ้านเกิดของสามี ของนาง และนางก็ได้ตัดสินใจลงเล่นการเมืองระดับเทศบาลที่บ้านเกิดของสามี ก็ ด้วยความสนับสนุนช่วยเหลือจากสามี และญาติฝ่ายสามี

นางแดงได้กล่าวสรุปถึงมูลเหตุแรงจูงใจที่ทำให้คนตัดสินใจลงสมัครรับเลือกตั้ง จนได้รับเลือกตั้ง เป็นสมาชิกสภาเทศบาล ไว้ว่า

๑. สามีชักจูงให้ลงสมัคร

๒. ตัวนางเองสนใจการเมือง เป็นทุนเดิมอยู่แล้ว จึงอยากลองดูและอยากพิสูจน์ตนเอง

กรณีศึกษาสมาชิกสภาเทศบาลฝ่ายเสียงข้างมาก นางเขียว* (ภาคใต้)

นางเขียวเกิดเมื่อวันที่ ๕ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๓๗ ปัจจุบันอายุ ๕๔ ปี เคยลงสมัครรับเลือกตั้งเพื่อเป็น สท. ทั้งสิ้น ๔ สมัย แต่ได้รับเลือกตั้งเข้ามาเป็น สท. ๓ สมัยติดต่อกัน กล่าวคือ ลงสมัคร สท. ครั้งแรก แต่ไม่ได้รับเลือกตั้ง ดังนั้น จึงได้มาเป็น สท. สมัยแรกเมื่ออายุ ๔๐ ปี

*สัมภาษณ์เมื่อ ๑๕ มีนาคม ๒๕๓๑.

คุณพ่อเป็นลูกค่างตัวจิ้ง เพราะคุณปู่มาจากแผ่นดินนาญจิง ส่วนคุณย่าเป็นคนไทยแท้ ชีวิตในวัยเด็กของนาง เขียวค่อนข้างอาภัพ กล่าวคือ ทั้งคุณพ่อและคุณแม่ของนางได้เสียชีวิตหมด ตั้งแต่ นางยังเยาว์ นางจึงจำหน้าพ่อแม่ไม่ได้ เพราะที่ใดก็ตามที่ นางและพี่น้องทุกคนได้คุณตาคุณยาย ซึ่งเป็นคนท้องถิ่นที่เลี้ยงดูเติบโตมา

นาง เขียวเป็นลูกคนที่ ๔ ของพี่น้องทั้งหมด ๕ คน เป็นหญิง ๓ คน ชาย ๒ คน นางมีพี่คนโตเป็นหญิง และพี่สาวคนโตนี้เองที่มีส่วนช่วยเลี้ยงดูน้อง ๆ ทุกคนรวมทั้งตัวนางด้วย อย่างไรก็ตาม พี่น้องของนางแทบทั้งหมด ยกเว้นพี่คนที่สองเท่านั้นซึ่งเป็นชาย ค่างเรียนหนังสือสำเร็จกันไม่เกินชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ (พี่ชายคนรองเป็นนายตำรวจ ยศ พ.ต.ต.)

ความภูมิใจในวัยเด็กของนาง เขียวก็คือ ตลอดระยะเวลาที่เรียน ป.๑ - ป.๔ นางได้รับคัดเลือกให้เป็นหัวหน้าชั้นเรียนมาโดยตลอด จนกระทั่งจบการศึกษา มาพักหนึ่ง เมื่อนางอายุได้ ๑๕ ปี (พ.ศ. ๒๔๕๖) นางจึงได้แต่งงาน แต่ไม่ได้จดทะเบียนสมรสกับนายจาเจริญ ปัจจุบัน นางและสามีคลอจกจนลูก ๆ ค่างอยู่กันในชีวิตครอบครัวที่ราบรื่น นางและสามีมีทายาททั้งหมด ๕ คน เป็นลูกสาว ๓ คน ลูกชาย ๒ คน โดยลูก ๆ ของนางทุกคน จะได้รับการเลี้ยงดูและส่งเสียให้เล่าเรียนไม่ต่ำกว่าระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ จนถึงปริญญาตรี ทั้งนี้ เป็นไปตามกำลังทรัพย์ของนางและสามีที่ได้ร่วมสร้างกันขึ้นมา และกำลังสติปัญญาของลูก ๆ ทั้งหลายเอง

นาง เขียวและสามี ช่วยกันประกอบธุรกิจของครอบครัว คือ กิจการค้าเครื่องไฟฟ้า และบิมน้ำมัน โดยปัจจุบันนับได้ว่า ครอบครัวของนางประสบความสำเร็จทางค้าธุรกิจ ทั้งนี้ เพราะสามีของนางได้รับเลือกตั้งให้เป็นประธานหอการค้าของจังหวัดนี้

นาง เขียวกล่าวว่า "ธุรกิจของครอบครัวของเรา ก็ทำนองเดียวกับธุรกิจครอบครัวของนายกเทศมนตรีที่นี่ ซึ่งท่านนายกฯ มีอาชีพเดิมทำเหมืองแร่คิงคอง ต่อมากิจการแร่ซบเซา ท่านจึงหันมาจับธุรกิจระเบิดหินและบิมน้ำมัน ท่านนายกฯ นับได้ว่า เป็นทั้งนักธุรกิจที่ใหญ่โต และนักการเมืองท้องถิ่นที่ชาวบ้านยอมรับนับถือคนหนึ่ง"

การเลือกตั้งทั่วไปของสมาชิกสภาเทศบาล เมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๘ ที่ผ่านมา ครั้งล่าสุดนี้ นาง เขียวลงสมัครรับเลือกตั้งในนามทีมของนายกเทศมนตรี ซึ่งส่งสมัครทั้งทีม ๑๘ คน แต่ได้รับเลือกตั้งเข้ามาเพียง ๑๗ เสียงในสภาเทศบาล นาง เขียวกล่าวว่า "คิดันได้คะแนนมาเป็นอันดับ ๔ ในขณะที่กลุ่มก้าวหน้า ซึ่งเป็นทีมคู่แข่ง ได้เข้ามาเป็นฝ่ายค้านเพียงเสียงเดียว"

ต่อคำถามที่ว่า คือนางเองคิดว่า การที่นางได้รับเลือกตั้งเข้ามาเป็น สท. นั้น ใครมีบทบาทสนับสนุนช่วยเหลือนางมากที่สุด นาง เขียวตอบโดยทันทีว่า "ท่านนายกฯ เป็นหลัก คือเป็นคนชักชวน ช่วยหาเสียง หาเสียงกันเป็นทีม และท่านนายกฯ ยังออกค่าใช้จ่ายเกือบทั้งหมดให้ลูกทีมและทีมด้วย"

นาง เขียวยังให้คำอธิบายต่อไปว่า "มูลเหตุที่เป็นแรงจูงใจให้คิดันลงสมัคร เพราะท่านนายกฯ ชักชวน เนื่องจากท่านเห็นว่า คิดันเองเป็นคนคะแนนเสียงดี คือ ชาวบ้านชาวเมืองรู้จักเราดี และฝ่ายสามัคคีกัน เขาก็ไม่ขัดข้อง แต่สามัคคีของคิดัน เขาขอเอาดีทางธุรกิจการค้ามากกว่าการเมืองท้องถิ่น"

นาง เขียว เป็นสตรีท้องถิ่นที่นิยมเข้าร่วมกับกิจกรรมทางสังคมและชุมชนคนหนึ่ง ทั้งในอดีตและปัจจุบัน คุณได้จากตัวอย่างดังต่อไปนี้

๑. เป็นประธานลูก เลือชาวบ้านของจังหวัด
๒. เป็นกรรมการเหล่ากาชาดจังหวัด
๓. เป็นกรรมการโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด และโรงเรียนอีกหลาย

แห่ง

ฯลฯ

กรณีศึกษาสมาชิกสภาเทศบาลฝ่ายเสียงข้างน้อย น.ส.ม่วง* (ภาคใต้)

น.ส.ม่วง เกิดเมื่อวันที่ ๒๓ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๕๘ ปัจจุบันอายุ ๓๓ ปี เป็นสมาชิกสภาเทศบาล ๒ สมัยติดต่อกัน ที่เป็นฝ่ายค้านในสภาเทศบาลมาโดยตลอด เพราะลงสมัครอิสระ ไม่ได้สังกัดกลุ่มหรือพรรคใด

ต้นตระกูลของ น.ส.ม่วง ทางฝ่ายคุณพ่อเชื้อชาติจีน มีบรรพบุรุษเชื้อเหงัว มาตั้งแต่รุ่นทวด ส่วนบรรพบุรุษฝ่ายคุณแม่เป็นไทยแท้ บ้านเกิดของคุณพ่ออยู่ที่เมืองชลบุรี ส่วนบ้านเกิดของคุณแม่อยู่ที่เมืองสงขลา แต่ทั้งคุณพ่อและคุณแม่ได้มาตั้งรกรากปักหลักสร้างบ๊องแผ่นน้ำที่แก่ครอบครัวกันที่นี่ ตั้งแต่ลูก ๆ ยังไม่เกิด โดยหาธุรกิจโรงพิมพ์ก่อน กอปรกับคุณพ่อเป็นนักหนังสือพิมพ์-ผู้สื่อข่าวภูธรด้วย จนกระทั่งเมื่อ ๑ เมษายน ๒๔๑๑ คุณพ่อจึงก่อตั้งหนังสือพิมพ์ "ชาวใต้" ขึ้นมา โดยคุณพ่อเจ้าของ

*สัมภาษณ์เมื่อ ๑๔ มีนาคม ๒๕๓๑.

และบรรณาธิการ ต่อจากนั้น คุณพ่อก็เริ่มคลุกคลีจนกระทั่ง เข้าสู่เวทีเลือกตั้งระดับเทศบาล และได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาเทศบาลอยู่ ๑ สมัย เมื่อครั้งเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. ๒๕๑๗ โดยคุณพ่อลงสมัครอิสระ ไม่สังกัดกลุ่มหรือพรรคใด ซึ่ง น.ส.ม่วง ได้กล่าวถึง เจตนารมณ์ในการ เล่นการเมืองระดับท้องถิ่นของคุณพ่อว่า "เป็นสื่อมวลชนจะลงเลือกตั้ง ต้องไม่สังกัดกลุ่มหรือพรรคทั้งสิ้น เพราะสื่อมวลชนต้องเป็นกลาง" และ น.ส.ม่วง ก็ได้เล่าต่อไปถึงการหางานสื่อมวลชนกับการเมืองท้องถิ่นของคุณพ่อว่า "คุณพ่อก็ได้ใช้หน้ากระดาษ ๑ หน้าของหนังสือพิมพ์ คอยรายงานผลการประชุมสภาเทศบาล ที่ได้รับการรับรองจากที่ประชุมสภาเทศบาลแล้ว ซึ่งก็เป็นนโยบายของคุณพ่อที่ว่า จะใช้หนังสือพิมพ์ชาวใต้ เป็นสื่อกลางระหว่างเทศบาลกับชาวบ้าน รวมทั้งชาวบ้านยังสามารถร้องทุกข์ผ่านหนังสือพิมพ์มายัง เทศบาลได้ด้วย"

ต่อมา เมื่อวันที่ ๒ กันยายน ๒๕๒๑ ซึ่งเป็นช่วงใกล้ปลายสมัยสมาชิกภาพ สท.สมัยที่ ๑ ของคุณพ่อของ น.ส.ม่วง และในขณะนั้น น.ส.ม่วง กำลังศึกษาอยู่ที่ ชั้นปีที่ ๔ ปีสุดท้ายของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี คณะมนุษยศาสตร์ เอกภาษาและวรรณคดีไทย บปรากฏว่า คุณพ่อของ น.ส.ม่วง ได้ถูกลอบยิงจนเสียชีวิต อันเนื่องมาจากอาชีพเขียนข่าวใบปลิวผลประโยชน์ของผู้มีอิทธิพล น.ส.ม่วง ย้อนกลับเหตุการณ์ที่ฟังด้วยน้ำเสียงเศร้า ๆ ว่า "คุณพ่อรู้ตัวว่ามีคนบอกร้าย คุณพ่อมืออะไรก็จะเล่าให้ฟังหมด ท่านยังบอกปีก่อนถูกลอบยิง ๑ อาทิตย์เลย ว่า ถ้าพ่อเป็นอะไรไป ให้ลูกอยู่ห่างพ่อให้มากที่สุด"

การรอดชีวิตครั้งนี้โดยอ้างว่า ยังจับคนร้ายไม่ได้ น.ส.ม่วง และคุณแม่ เคยบอกรายละเอียดเรื่องคดีดังกล่าวคือ พล.อ.เปรม ติณสูลานนท์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยในสมัยนั้น แต่ท่านไม่อยู่ จึงพบแต่รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย คือ นายประเทือง กิริติบุตร ซึ่งรัฐมนตรีช่วยฯ ประเทือง ขณะนั้น ก็ได้

สั่งการให้ พล.ต.อ. มนต์ชัย พันธุ์คงชื่น อธิบดีกรมตำรวจช่วงนั้นดำเนินการ อีกทั้ง น.ส. ม่วง และคุณแม่ ยัง เคยไปร้องเรียนต่อผู้บัญชาการตำรวจภูธร ๔ ในตอนนั้น ท่านก็รับปากแต่ก็ไม่ได้ทำอะไร จนกระทั่งท่านผู้บัญชาการฯ เกษียณอายุไป

เกี่ยวกับคดีลอบสังหารคุณพ่อของ น.ส. ม่วงนี้ ทางครอบครัวของ น.ส. ม่วง และ เช่นเดียวกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ ต่างก็ทราบกันดีว่า ใครคือผู้บงการ แต่ถึงขาดหลักฐาน จนกระทั่งแม่แคร์ร้อยเวร เจ้าของคดีก็เคยบอกตรวจค่อหน้า น.ส. ม่วงและคุณแม่ว่า "เรื่องนี้ขึ้นอยู่กับผู้ใหญ่สั่งการ....." ซึ่ง น.ส. ม่วง และครอบครัวก็ถือว่า เหตุการณ์ลอบสังหารคุณพ่อของนางเองในครั้งนั้นคือ วิกฤติการณ์ที่ร้ายแรงที่สุดในชีวิตของนางและครอบครัว เพราะคุณพ่อคือเสาเอกของบ้าน อย่างไรก็ตาม น.ส. ม่วงบอกว่า "เหตุการณ์ลอบสังหารนี้ น่าจะไม่ใช่เกิดจากการเมืองท้องถิ่นของที่นี่ ซึ่งคุณพ่อเป็นฝ่ายค้านอยู่ในขณะนั้น เพราะการเมืองท้องถิ่นที่นี่ ไม่เคยมีปรากฏมาก่อนว่า มีการใช้ความรุนแรงกันแต่อย่างใด"

น.ส. ม่วง เป็นลูกคนที่ ๒ ในบรรดาพี่น้องทั้งหมด ๓ คน คนโตเป็นหญิง จบปริญญาตรีจากบีบีง ออกเรียนไปแล้วอยู่ที่จังหวัดอื่น คนสุดท้องเป็นชาย จบปริญญาตรีทางกฎหมาย ที่วิทยาลัยศรีปทุม พี่น้องของ น.ส. ม่วงทุกคน รวมทั้งคุณแม่ และน้ำชาย-น้ำสะกั ต่างร่วมมือช่วยกันหาธุรกิจครอบครัวคือ กิจการหนังสือพิมพ์ โดยมีการแบ่งงานกันทำ กล่าวคือ

๑. น.ส. ม่วง เป็นบรรณาธิการข่าว ทำหน้าที่หาข่าว รับข่าว
๒. น้องชาย เป็นที่ปรึกษาทางกฎหมาย ทำหน้าที่ควบคุมคอลัมน์ และตรวจบริพ

๓. พี่สาว ช่วยด้านการตลาดที่สาขาหาคาใหญ่ (เพื่อส่งไปขายต่อยังครึ่ง
สงขลา และสตูล)

๔. คุณแม่ คุมด้านการเงิน การพิมพ์ การโฆษณาประชาสัมพันธ์ และการ
บริหารงานบุคคล

๕. นำชาย รับผิดชอบด้านจัดส่ง ส่วนน้ำสะก๊วเป็นช่างเรียงพิมพ์

คำถามที่ว่า ทำไมคุณแม่ของ น.ส.ม่วง จึงไม่ลงเล่นการเมือง เป็น
สท.สืบต่อจากคุณพ่อ น.ส.ม่วงตอบว่า "คุณแม่ไม่ลงสมัคร สท.เอง เพราะคุณแม่คิด
ว่า คุณแม่เองแม้มีประสบการณ์มาก แต่ก็ศึกษาหาความรู้น้อยกว่าตัวพี่เอง ซึ่งเพิ่งจบ
มหาวิทยาลัยมาใหม่ ๆ" ซึ่งขณะลงเลือกตั้งสมัยแรก พ.ศ. ๒๕๒๓ น.ส.ม่วง มี
อายุได้ ๒๕ ปี ๑๓ วัน

น.ส.ม่วง เล่าถึงการลงสมัครรับเลือกตั้งจนได้เป็น สท.ทั้ง ๒ สมัยว่า
ยากง่ายต่างกันคือ "สมัยแรก จากการเลือกตั้งทั่วไป สท. พ.ศ. ๒๕๒๓ มีผู้สมัคร
สังกัดกลุ่มอยู่ ๓ กลุ่ม แต่ไม่มีกลุ่มใดได้เสียงข้างมาก เค็ดขาดทั้ง ๑๘ เสียงในสภา
เทศบาล สมัยแรกพี่ก็ลงสมัครอิสระ เช่นเดียวกับสมัยที่สอง พ.ศ. ๒๕๒๘ พี่ก็ลงสมัคร
อิสระ ไม่สังกัดกลุ่มความเจตนาของผมของคุณพ่อที่ว่า เป็นสื่อมวลชนจะลงเลือกตั้ง ต้อง
ไม่สังกัดกลุ่มหรือพรรคใด แต่ต้องเป็นกลาง"

น.ส.ม่วง ได้เล่าขยายความคำว่า "คอนลงสมัครสมัยแรก พ.ศ. ๒๕๒๓
พี่เพิ่งเรียนจบมหาวิทยาลัย มาทำงานโรงพิมพ์ได้ประมาณ ๑ ปี ชาวบ้านจึงยังไม่
ค่อยรู้จักกับพี่ ตอนหาเสียงเลือกตั้ง สท. เรื่องคดีของคุณพ่อก็ยังอยู่ในความทรงจำ

ของชาวบ้าน ที่ต้องแนะนำตัวว่า ที่เป็นผู้ของคุณพ่อนะ ชาวบ้านจึงรู้จักพี่ และคุณแม่ ก็ช่วยระเหวเทาเสียงอย่างจริงจังไปกับพี่ด้วย ผลปรากฏว่า พี่ได้คะแนนมาเป็น อันดับ ๓ ถึง ๒,๘๕๐ คะแนน รองลงมาจากอันดับ ๑ คืออดีตนายกฯ และอันดับ ๒ คือ นายกฯ คนปัจจุบัน ทั้ง ๆ ที่เราไม่มีกลุ่มหรือทีมช่วยรณรงค์หาเสียง เพราะพี่ สมัครอิสระ" จึงกล่าวได้ว่า ชัยชนะในการเลือกตั้งสมัยแรก เมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๓ ของ น.ส.ม่วง นั้น เป็นการอาศัยเหตุการณ์การเสียชีวิตของคุณพ่อ กอปรกับผลงาน ชื่อเสียง คุณความดีที่คุณพ่อมีต่อชาวบ้าน และศรัทธาที่ชาวบ้านมีต่อคุณพ่อของ น.ส. ม่วง นั้นเอง ทั้งนี้เพราะต่อมาในสมัยที่สองของการเป็น สท. เมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๘ น.ส.ม่วง จึงได้อาศัยผลงานที่ตนเองสร้างสมไว้ในสมัยแรก เป็นข้อหาเสียงต่อชาวบ้าน และชาวบ้านก็รู้จักแล้วว่า น.ส.ม่วง เป็นใคร

ภายหลังได้เป็นสมาชิกสภาเทศบาลแล้ว เนื่องจากการเป็นฝ่ายค้าน อีก หักลงสมัคร สท.ไม่สังกัดกลุ่ม คือ ลงสมัครแบบอิสระแล้ว โดยปกติ น.ส.ม่วง จะ ไม่ได้ร่วมเดินทางไปร่วมกิจกรรมใด ๆ กับทางสภาเทศบาลเลย ทั้งการทัศนศึกษา แข่งกีฬาเทศบาล หรืองานปกครองท้องถิ่นตามที่ต่าง ๆ อย่างเป็นทางการ แต่มี หลายครั้งที่นางได้รับเชิญในฐานะสื่อมวลชนให้เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ แล้วจะถือ โอกาสที่เดินทางไปนั้น ไปดูงานการปกครองท้องถิ่นด้วย ตัวอย่างเช่น เมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๐ นางเคยเข้าร่วมสัมมนาการสื่อข่าวอิสลาม ซึ่งมีประเทศต่าง ๆ ๗ ประเทศ ส่งตัวแทนเข้าร่วม นางก็ได้เข้าร่วมในฐานะตัวแทนของประเทศไทย ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซีย ฯลฯ และนางก็ได้ถือโอกาสนั้นชมคูการบริหารงานท้องถิ่นของกรุงกัวลาลัมเปอร์

น.ส.ม่วง ยังมีอาชีพเสริมนอกเหนือจากการเป็นบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ ซึ่งตั้งเงินเดือนให้ตนเอง ๓,๐๐๐ บาท ต่อเดือน คือ

๑. เป็นอาจารย์สอนพิเศษที่วิทยาลัยครูยะลา รับผิดชอบนักศึกษาที่เรียน
วิชาวารสารและการประชาสัมพันธ์ ได้ค่าสอนพิเศษชั่วโมงละ ๗๐ บาท

๒. ในบางโอกาส จะได้รับเชิญให้ไปเป็นวิทยากรในที่ต่าง ๆ ได้แก่ หุด
เรื่องการเขียนบทบาท เขียนบทบรรณาธิการ การแนะแนววิชาชีพอิสระ อาชีพ
ส่วนตัว แก่นักเรียนและนักศึกษา รวมทั้งหุดเรื่องการเมืองท้องถิ่นด้วย

อย่างไรก็ตาม น.ส.ม่วง ก็มีรายได้จากการเป็น สท. เดือนละ ๒,๒๐๐
บาท และคุณแม่ก็ได้ออกรถเก๋งญี่ปุ่นให้ใช้อีก ๑ คันด้วย

น.ส.ม่วง บอกว่า "ตั้งแต่คุณพ่อเสียชีวิตแล้ว พี่ก็ขึ้นเป็นบรรณาธิการ
หนังสือพิมพ์แทนพ่อ จากบุคลิกของพี่ในคอนเรียนมหาวิทยาลัยซึ่งเป็นคนขี้อาย เก็บตัว
มาก ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมใด ๆ ทั้งของคณะ มหาวิทยาลัย หรือหอพักเลย
ปัจจุบัน ต้องกลายเป็นผู้หญิงที่คล่องตัว วิ่ง เข้าหาข่าว พบปะบุคคลมากหน้าหลายตา
อย่างไรก็ตาม แม้ช่วงเวลาเรียนจะไม่เข้าร่วมกิจกรรมที่มหาวิทยาลัย แต่
เสาร์อาทิตย์ พี่ชอบใช้เวลาช่วงนั้นอยู่กับพ่อ มาดูพ่อทำงาน ไปงานสังคัมกับพ่อ และ
พ่อก็จะถ่ายทอดประสบการณ์ของพ่อแก่พี่ จนพี่คิดว่า พี่สนิทกับพ่อกว่าลูก ๆ คนอื่น
ของพ่อ"

เมื่อถูกถามว่า ใครมีบทบาทสนับสนุนให้ท่านได้เป็น สท.มากที่สุด น.ส.
ม่วง ตอบโดยทันทีทันใดว่า

"๑. คุณพ่อเป็นผู้สร้างแรงจูงใจ แรงผลักดันให้พี่ต้องสืบต่อเจตนารมณ์
ของคุณพ่อ

๒. คุณแม่ช่วยออกหาเสียงอย่างเต็มที่ เพราะเราลงสมัครอิสระ ไม่มี
กลุ่มช่วย"

ส่วนมูลเหตุที่เป็นแรงจูงใจทำให้ น.ส.ม่วง เข้าสู่เวทีการเมืองระดับ
เทศบาลนั้น น.ส.ม่วงสรุปให้ฟังว่า

"๑. การเสียชีวิตของคุณพ่อ

๒. การมีอาชีพสื่อมวลชน ต้องเป็นปากเสียงแทนประชาชน"

อย่างไรก็ตาม น.ส.ม่วง ได้กล่าวทิ้งท้ายว่า "สมัยหน้าของการเลือกตั้ง
สท. นางและพี่น้อง คงไม่ลงสมัครอีกแล้ว เพราะคิดว่า เราเหนื่อยมามากพอแล้ว
และพี่เองก็อยากทำงานสื่อมวลชนให้ดีที่สุด เท่าที่จะทำได้"

กรณีศึกษาสมาชิกสภาเทศบาลฝ่ายเสียงข้างมาก นางเหลือง* (ภาค
กลาง)

นางเหลือง เกิดเมื่อวันที่ ๑๑ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๓๕ ปัจจุบันอายุ ๕๖ ปี
เป็นสมาชิกสภาเทศบาล ๓ สมัยติดต่อกัน โดยได้เป็นประธานสภาเทศบาลมาโดย
ตลอด ทั้งนี้ เพราะหัวหน้าทีมที่นางเหลืองลงสมัครรับเลือกตั้งนั้น ได้รับเลือกตั้งให้
เป็นเสียงข้างมากแบบเด็ดขาดยกทีมมาถึงสองสมัย คือสมัยที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๑๗)

*สัมภาษณ์เมื่อ ๒๖ มีนาคม ๒๕๓๑.

และสมัยที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๒๘) ส่วนสมัยที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๒๓) นั้นมีผู้สมัครอิสระสอ
คแทรกมาเป็นฝ่ายค้าน ๑ เสียง ในสภาเทศบาลเมือง ๑๘ เสียง

นางเหลืองนี้ เป็นสมาชิกสภาเทศบาล และประธานสภาเทศบาล ณ
เทศบาลเมืองแห่งเดียวกันกับที่นางจารุณีเป็นนายกเทศมนตรี ดังนั้น นางเหลืองกับ
นางจารุณี จึงเป็นผู้สมัครร่วมทีมเดียวกัน นางเหลืองกล่าวว่า "เดือนเมษายน
พ.ศ. ๒๕๓๒ นี้ คิดันก็ถึงคิวที่จะได้ขึ้นเป็นเทศมนตรีบ้างแล้ว"

นางเหลือง มีปู่แท้ ๆ เป็นชาวอังกฤษที่มาตั้งถิ่นฐานในประเทศไทย และ
พ่อแม่ของนางก็เสียชีวิตตั้งแต่นางยังเป็นเด็ก โดยคุณแม่เสียชีวิตตั้งแต่คลอดนาง
และคุณพ่อเสียชีวิตตั้งแต่นางอายุได้ ๘ ขวบ อย่างไรก็ตาม นางก็ได้คุณเฒ่าผู้หนึ่ง
เลี้ยงเติบโตมาพร้อมกับลูกอีก ๒ คนของคุณเฒ่า เมื่อโตขึ้น ต่างคนต่างก็แยกย้ายกัน
ไปอยู่จังหวัดอื่น ดังนั้น ครอบครัวเดิมของนาง เหลืองจึงไม่ได้มีบทบาทสนับสนุน
ทางการเมืองแก่นาง เหลืองแต่อย่างใด นอกจากนี้ บ้านเกิดของนาง เหลืองคือ
กรุงเทพฯ พออายุได้ ๘ ขวบ นางจึงมาอยู่ภายใต้การเลี้ยงดูของคุณเฒ่าผู้หนึ่ง ที่นี้จึง
ไม่ใช่บ้านเกิดของนาง เหลือง อย่างไรก็ตาม นางก็เล่าเรียนที่นี่มาโดยตลอด จน
กระทั่งไปสำเร็จอนุปริญญาพยาบาลผดุงครรภ์ จากโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภา
กาชาดไทย โดยหลักสูตรที่เรียน ๓ ปี ๘ เดือน

นางเหลืองนับได้ว่า เป็นผู้หนึ่งที่มีมนุษยสัมพันธ์เยี่ยม และบุคลิกภาพแบบผู้
นำคนหนึ่ง สิ่งที่ได้จากการพูดคุยของผู้วิจัยคือนาง และการที่นางพบปะติดต่อกับผู้
อื่น รวมตลอดทั้งคำบอกเล่าของนายกเทศมนตรีจารุณี ซึ่งเป็นผู้สมัครร่วมทีมกับนาง
เหลือง (ดูรายละเอียดของการแข่งขันลงสมัครรับเลือกตั้ง ในกรณีศึกษานายก
เทศมนตรีจารุณี ซึ่งกล่าวไปแล้ว) จากการที่นาง เหลืองสามารถดำรงตำแหน่ง

ประธานสภาเทศบาลซึ่งเป็นคนคุมกติกาการประชุมมาโดยตลอด ทั้งว ที่สภาเทศบาลเมืองนี้ มีนักการเมืองสตรีท้องถิ่นในสภาเทศบาลเพียง ๒ ท่าน คือ นายกเทศมนตรีจารุณี กับนางเหลืองเองเท่านั้น นางเหลืองกล่าวว่า "ดิฉันได้เป็นหัวหน้าชั้นเรียนมาโดยตลอดอยู่แล้ว" ด้วยเหตุนี้เอง เวลานั้น นายกฯ จารุณีจะเดินทางไปไหน ถ้าประธานสภาเหลืองไม่ติดธุระ ก็จะเดินทางไปไหนมาไหนด้วยกันเสมอ เช่น การไปทัศนศึกษาเทศบาลต่างประเทศ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๐ ที่ฮ่องกงและไต้หวัน

นางเหลืองสมรสแล้วกับสามี ซึ่งปัจจุบันอายุ ๕๕ ปี สำเร็จปริญญาตรี ทำธุรกิจครอบครัวร่วมกันคือ กิจการโรงพยาบาลและผดุงครรภ์ อีกทั้งสามียังมีอาชีพเสริมคือ เป็นอาจารย์สอนพิเศษอยู่ที่วิทยาลัยครูประจำจังหวัด มีลูก ๒ คน คนโตเป็นหญิงอายุ ๒๕ ปี จบปริญญาตรี ทำงานอยู่โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ คนสุดท้องเป็นชาย อายุ ๑๖ ปี กำลังเรียนระดับ high school อยู่ที่ออสเตรเลีย ด้วยเหตุที่นางเหลืองและสามีประกอบกิจการโรงพยาบาลและผดุงครรภ์ ซึ่งเป็นโรงพยาบาลเอกชนประจำจังหวัดนี้เอง ทำให้นางเหลืองและสามีเป็นที่รู้จักกันดีของชาวจังหวัดนี้ เพราะแม่แต่ลูก ๆ ของนายกเทศมนตรีจารุณี ก็มาคลอดที่โรงพยาบาลของนางเหลือง และด้วยฝีมือของนางเหลืองเอง ฉะนั้น ลูก ๆ ของนายกฯ จารุณี จึงมักมาหา มาเล่นกับนางเหลืองเป็นประจำ จนสนิทสนมกันมาก

นางเหลืองตอบคำถามที่ว่า การที่นางได้รับเลือกตั้งเป็น สท. นั้น ใครมีบทบาทสนับสนุนและช่วยเหลือนางมากที่สุด (เรียงตามลำดับ) นางตอบว่า

"๑. อดีตนายกเทศมนตรี ซึ่งเป็นสามีของนายกฯ จารุณี แต่ปัจจุบันไปเป็น สส. ของจังหวัดแล้ว ท่านอดีตนายกฯ นี้ เป็นคนชักชวนให้ลงสู่เวทีการเมืองเทศบาล

๒. สามีของคิฉินเอง เขาเป็นคนสนับสนุนให้ลงเลือกตั้ง แต่เขาเองไม่
 ขอลง แต่ขอเป็นแค่ผู้สนับสนุน เพราะไม่ถนัดเรื่องการเมือง

๓. ชาวบ้าน เนื่องจากคิฉินทำงานผดุงครรภ์และพยาบาลอยู่ที่นี้ถึง ๒๕
 ปี ชาวบ้านล้วนรู้จักคิฉินดี ว่าใครเป็นอย่างไร"

ในเรื่องภาระเลี้ยงลูก ในช่วงที่นางเหลืองเริ่มเข้าสู่สนามการเมืองนั้น
 นางเหลืองตอบว่า "ลูก ๖ โคนมคแล้ว ไม่มีปัญหา เขาก็ไปเรียนหนังสืออยู่ประจำ
 กันที่กรุงเทพฯ"

นางเหลืองก็เช่นเดียวกับนักการเมืองท้องถิ่นสตรีโดยทั่วไป ที่มักมี
 ประสบการณ์ในการทำงานทางกิจกรรมเพื่อสังคม ได้แก่

๑. รองประธานรุ่นลูก เลือชาวบ้าน
๒. อุปนายกสโมสรไลออนส์ระดับจังหวัด
๓. ผู้ช่วยผู้ตรวจการลูกเสือแห่งชาติ
๔. สมาชิก เหล่ากาชาดจังหวัด
๕. สมาชิก พอ.สว.

นาง เหลืองสรุปรังมูล เหตุที่เป็นแรงจูงใจทำให้นาง เข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง สมัครรับเลือกตั้งในระดับเทศบาลว่า

- “๑. ท่านอดีตนายกเทศมนตรี (สามีของนายฯ จำรูญ) ชักชวน
๒. ต้องการพิสูจน์ตนเอง”

กรณีศึกษาสมาชิกสภาเทศบาลฝ่ายเสียงข้างน้อย นางคำ* (ภาคกลาง)

นางคำ เกิดเมื่อวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๒๒ ปัจจุบันอายุ ๓๘ ปี เป็นสมาชิกสภาเทศบาลมา ๒ สมัยติดต่อกันแล้ว วิชาในสมัยแรก (พ.ศ. ๒๕๒๓) อยู่ฝ่ายเสียงข้างมาก จึงได้เป็นเทศมนตรี แต่ต่อมาสมัยที่สอง (พ.ศ. ๒๕๒๕) ได้เป็นเสียงข้างน้อยก้ำกึ่งกันพอดี ทำให้การแข่งขันในสนามการเมือง ๓ เทศบาลเมืองที่นี้คู่แข่งเข้มข้นมาก เพราะเสียงในสภาเทศบาลระหว่าง ๒ ทีมนั้น เท่ากันพอดี คือ ๕ ต่อ ๕

นางคำเป็นลูกต่างค้ำวจินรุษแท้ แต่ไม่มีปัญหาเรื่องคุณสมบัติในการสมัครรับเลือกตั้ง เป็นสมาชิกสภาเทศบาล เพราะนางจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น วิชาและที่กฎหมายบังคับแค่เพียงไม่ต่ำกว่าระดับการศึกษาภาคบังคับที่กฎหมายประกาศไว้อยู่ในขณะนั้น นางคำเกิดที่นี้ บิดาเสียชีวิตแล้ว ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๑๕ แต่มารดา ยัง

*สัมภาษณ์เมื่อ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๑.

มีชีวิตอยู่ แต่สภาพมาก นางคำได้เล่าเรียนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาจนสำเร็จมัธยมศึกษาที่นี่ นางคำเป็นคนมนุษยสัมพันธ์ดี นางจึงมีเพื่อน ๆ มาก (จากคำบอกเล่าของนาง)

"อาชีพของปีก่อนเป็น สท. ก็คือ ชายของโซห่วย คือ ซองซ่า จากพวกกะปิ น้ำปลา กระเทียม ซึ่งมีแผงอยู่ในตลาด แล้วยังมีกิจการค้าหมู เขียงหมู ขายหังปลีก ส่ง... รายได้ส่วนตัวของปีก่อนประมาณ ๑๐,๐๐๐ บาทต่อเดือนได้" นางคำเล่าถึงอาชีพของคนก่อนเล่นการเมือง แล้วยังเล่าต่อไปว่า "กิจการค้าขายนั้นเรามีพี่น้องช่วยกันขาย มาใช้พี่ชายคนเดียว... ส่วนสามีของพี่ เขาเป็นศึกษานิเทศก์ เขาไม่ได้มายุ่งเรื่องค้าขายด้วย" ซึ่งนางคำนั้นก็ยังมีพี่น้องมากมายพอสมควร กล่าวคือ นางคำเป็นลูกคนที่ ๖ ในบรรดาพี่น้องทั้งหมด ๗ คน แต่เป็นชายเพียง ๒ คน คือคนโตและคนที่ ๕ แต่พี่น้องคนอื่น ๆ หันไปเอาดีทางค้าขายหรือรับราชการมากกว่า ทำให้นางคำต้องเป็นทายาททางการเมืองต่อจากคุณพ่อ ในขณะที่พี่น้องคอยช่วยเหลือสนับสนุนอยู่เบื้องหลัง

คุณพ่อของนางคำนับได้ว่า เป็นนักการเมืองท้องถิ่นผู้ช่ำชองคนหนึ่ง นางคำพูดถึงคุณพ่อว่า "อาชีพประจำของคุณพ่อคือ เป็นนายความ แต่พอสนใจการเมืองมาก จึงสมัครรับเลือกตั้ง เป็นสมาชิกสภาเทศบาล ๕ สมัยติดต่อกัน และใน ๕ สมัยนั้น ก็ยังได้เป็นเทศมนตรีถึง ๓ สมัย คุณพ่อจึงเป็นคนที่ชาวบ้านรู้จักกันดี" นอกจากนี้ภูมิหลังทางครอบครัวฝ่ายพ่อแม่ของนางคำ จะมีประสบการณ์ทางการเมืองอย่างมากแล้ว พี่เขยของนางคำก็ยังเป็นนักการเมืองท้องถิ่นระดับเทศบาลเช่นกัน

กล่าวได้ว่า กรณีศึกษาของนางคำนี้มีฐานคะแนนทั้งจากบรรดาข้าราชการประจำ ครอบครัวยุคเก่า กับฝ่ายธุรกิจการค้า เพราะพี่ ๆ ส่วนใหญ่ค้าขาย แต่ก็ยังมีพี่

บางคน พี่เชย และสามีเป็นข้าราชการไม่ต่ำกว่าระดับ ๖ และค้างก็อาศัยอยู่ใกล้ ๆ กัน ในเขตเทศบาล จึงปรึกษาหารือและพึ่งพาช่วยเหลือกันได้ตลอดเวลา

นางคากกล่าวถึงผู้มีบทบาทสนับสนุนและช่วยเหลือนางให้ได้รับชัยชนะ ในการเลือกตั้ง เป็นสมาชิกสภาเทศบาลเรียงความลำดับดังนี้

๑. พี่เชย ช่วยหาเสียง หยั่งเสียง

๒. พี่สาวและน้อง ช่วยวางแผน และคิดกลยุทธ์โต้ตอบทีมคู่แข่งชั้น

ในเรื่องมูลเหตุแรงจูงใจ ที่ทำให้นางคากเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับเทศบาล นั้น นางตอบว่า "เป็นเพราะการชักจูงสนับสนุนของพี่น้อง เพราะคุณพ่อที่เป็นนายที่ชาวบ้านรู้จักและยอมรับ และคุณพ่อก็กว้างพื้นฐานทางการเมืองระดับเทศบาลไว้ให้แล้ว เป็นอย่างดี พี่จึง เป็นทายาททางการเมืองของพ่อและของครอบครัว"

เช่นเดียวกับกับรายการพิธีศึกษานายก เทศมนตรี ซึ่งต้องมีการสังเคราะห์ข้อมูล เพื่อตีความและวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป จึงขอพระราชทานละเอียดที่ได้จากการสัมภาษณ์สมาชิกสภาเทศบาลและ เทศมนตรีทั้งหมด ทุกกรณีศึกษามา เปรียบเทียบกัน เพื่อหาปฏิสัมพันธ์ระหว่างภูมิหลังของนักการเมืองท้องถิ่นสตรี กับการเข้าสู่ตำแหน่งสมาชิกสภาเทศบาล (ไม่ว่าจะเป็นฝ่ายเสียงข้างมาก หรือฝ่ายเสียงข้างน้อยก็ตาม) ดังนี้

ตารางที่ ๑๑ สตรีที่ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาเทศบาลนครศึกษาทั่วประเทศ
จำแนกตามผักฝ้ายอาวุธทางการเมือง และอายุ

ผักฝ้าย	นักการเมือง สตรี	อาวุธทางการเมือง		อายุ		
		สท. (สมัย)	เทศมนตรี (สมัย)	เมื่อครั้งเป็น สท.สมัยแรก (ปี)	เมื่อครั้งเป็น เทศมนตรี สมัยแรก(ปี)	อายุปัจจุบัน พ.ศ. ๒๕๓๑ (ปี)
เสียง ข้างมาก	น.ส. ชมพู	๑	๑	๒๔	๒๔	๒๔
	น.ส. ชาว	๒	๑	๒๗	๓๔	๓๗
	นาง เขียว	๓	-	๔๐	-	๔๔
	นาง เหลือง	๓	๑*	๔๒	๔๒*	๔๖
เสียง ข้างน้อย	น.ส. พ้า	๑	-	๒๗	-	๓๒
	นาง แดง	๓	๑*	๓๒	๓๒*	๔๐
	น.ส. ม่วง	๒	-	๒๔	-	๓๙
	นาง คา	๒	๑	๓๐	๓๐	๓๘

* เป็นประธานสภาเทศบาลในปัจจุบัน หรือ เคยเป็นประธานสภาเทศบาล

จากตารางที่ ๑๓ ข้างต้น เห็นได้ว่า

๑. อาวุโสทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นสครี ไม่ได้มีผลต่อการเข้าสู่ตำแหน่งสมาชิกสภาเทศบาลเสมอไป กล่าวคือ ไม่จำเป็นว่านักการเมืองสครีหน้าเก่าเท่านั้น จะมีโอกาสได้รับเลือกตั้งมากกว่านักการเมืองสครีหน้าใหม่ ตัวอย่างเช่น กรณีศึกษา น.ส.ชมพู่ และ น.ส.ฟ้า เป็นต้น

๒. อาวุโสทางการเมืองของสมาชิกสภาเทศบาลสครี มีผลบ้างต่อการเข้าสู่ตำแหน่งเทศมนตรี หรือประธานสภาเทศบาล ตัวอย่างเช่น กรณีศึกษา น.ส.ขาว นางแดง และนางคำ กล่าวคือ นายกเทศมนตรีมักเลือกเพื่อนร่วมคณะเทศมนตรี หรือประธานสภาเทศบาล จากสมาชิกสภาเทศบาลที่มีความรู้ ความสามารถ เกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่นบ้าง อย่างน้อยที่สุด ก็ต้องมีประสบการณ์ในการเป็นสมาชิกสภาเทศบาลมาก่อน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ตำแหน่งประธานสภาเทศบาล โดยธรรมชาติของนักการเมือง ประธานสภามักเป็นผู้มีอาวุโสทางการเมืองสูง มีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์เกี่ยวกับงานมามาก มีความแม่นยำในกฎระเบียบการประชุม อีกทั้งต้องเป็นพวกเดียวกับคณะเทศมนตรี เพราะเคยปกติแล้ว คณะเทศมนตรีจะมาจากสมาชิกสภาเทศบาลฝ่ายเสียงข้างมาก อย่างไรก็ตาม กรณีของ น.ส.ชมพูนั่น เป็นกรณีพิเศษเพราะ น.ส.ชมพู่เป็นลูกสาวของบิดาที่หมายมั่นปั้นมือให้ลูกเป็นผู้บริหารเทศบาลแทนพ่อ เพื่อพ่อจะได้ไปเป็น สส. และพ่อก็เป็น สส. ได้สำเร็จ

๓. ยังกล่าวไม่ได้ว่า อายุของนักการเมืองท้องถิ่นสครีมีนัยสำคัญต่อการเข้าสู่ตำแหน่งสมาชิกสภาเทศบาล เพราะมีช่วงอายุกระจายไปมา แต่น่าจะกล่าวโดยสรุปได้ว่า อายุสมาชิกสภาเทศบาลสครีมีผลต่อการเข้าสู่ตำแหน่งเทศมนตรีหรือประธานสภาเทศบาล เพราะข้อเท็จจริงได้ชี้ให้เห็นว่า ไม่มี สท.คนใดได้เป็นผู้

บริหารเทศบาลร่วมในคณะเทศมนตรี หรือเป็นประธานสภา ถ้าอายุต่ำกว่า ๓๐ ปี (ยกเว้นกรณี น.ส.ชมพู ความเหตุผลข้อ ๒) โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ตำแหน่งประธานสภาเทศบาล มักจะให้แก่ผู้มีอาวุโสทางการเมืองสูง ซึ่งก็มีแนวโน้มจะให้แก่ผู้มีอายุมากด้วย

ตารางที่ ๑๔ สตรีที่ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาเทศบาลคามกรณศึกษาทั่วประเทศ จำแนกตามฝักฝ่ายสัญชาติของบิดา และวุฒิการศึกษา

ฝักฝ่าย	นักการเมืองสตรี	สัญชาติของบิดา		วุฒิการศึกษา	
		ของตนเอง	ของสามี	ของตนเอง	ของสามี
เสียงข้างมาก	น.ส.ชมพู	ไทย	-	ปริญญาตรี (สหรัฐ)	-
	น.ส.ขาว	ไทย	-	ปริญญาตรี	-
	นางเขียว	จีน	จีน	ป.๔	ป.๔
	นางเหลือง	ไทย	ไทย	อนุปริญญาพยาบาล	ปริญญาตรี
เสียงข้างน้อย	น.ส.ฟ้า	ไทย	-	ปริญญาตรี (อินเดีย)	-
	นางแดง	จีนแปลงสัญชาติ	จีนแปลงสัญชาติ	ปริญญาตรี	ปริญญาตรี
	น.ส.ม่วง	ไทย	-	ปริญญาตรี	-
	นางดำ	ไทย	ไทย	มัธยมศึกษาตอนต้น	ปริญญาตรี

จากตารางที่ ๑๔ ข้างต้น พบว่า

๑. สามีเป็นลูกคนต่างค้ำว สมาชิกสภาเทศบาลสตรีที่สมรสแล้ว ก็มักเป็นลูกต่างค้ำวจีนค้ำว ซึ่งประเด็นนี้ ไม่ใช่นัยสำคัญของงานวิจัยนี้ที่จะไปค้นหาให้ลึกซึ้งลงไป แต่งานวิจัยนี้เน้นที่จะดูความสัมพันธ์อย่างสอดคล้องระหว่างสามีมียุติบัตรชาติจีน แต่สมาชิกสภาเทศบาลสตรีมีบัตรถือสัญชาติไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ถ้าสามีที่เป็นลูกต่างค้ำวนั้น เล่าเรียนไม่จบการศึกษาภาคบังคับในสมัยนั้นตามกฎหมายกำหนด และเป็นสามีที่กระตือรือร้นสนใจเล่นการเมือง

๒. เกิดความล่าเอียง ในการเลือกกรณีศึกษาการเข้าสู่ตำแหน่งสมาชิกสภาเทศบาล โดยการกระทำที่ไม่รู้ตัวของผู้วิจัยเอง กล่าวคือ ผู้วิจัยกลับไปเลือกกรณีศึกษาจากสมาชิกสภาเทศบาลสตรี ที่มีการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาเป็นส่วนใหญ่ ทำให้ระดับการศึกษาของผู้ที่เป็นกรณีศึกษาไม่กระจายตัว แต่อย่างไรก็ตามความล่าเอียงดังกล่าว ทำให้เกิดผลดีในการอธิบายสภาพการแข่งขันทางการเมืองอย่างเข้มข้น จนถึงเป็นถึงตาย ของกลุ่มชนชั้นนำทางการเมืองในท้องถิ่นต่าง ๆ เพราะบุตรหลานของผู้มีอิทธิพลในท้องถิ่นในปัจจุบัน มักแข่งขันส่งเสียกันให้สำเร็จการศึกษาสูง ๆ โดยเฉพาะค่านิยมค้ำวสำเร็จจากต่างประเทศ และแนวโน้มของการให้ลูกหลานของผู้มีอิทธิพลที่เรียนจบสูง ๆ เข้ามาเป็นทายาททางการเมืองแทนคนนั้น มีความเป็นไปได้สูง จนหลายเทศบาลเกิดการถ่ายเทผู้บริหารเทศบาลระหว่างคนหนุ่มสาวกับคนแก่ หรือคนรุ่นใหม่กับคนรุ่นเก่า

ศูนย์วิจัยเพื่อพัฒนากิจการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ ๑๔ สตรีที่ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาเทศบาลนครนครราชสีมาทั่วประเทศ
จากแนกความฝักฝายมูลเหตุแรงจูงใจในการสมัครรับเลือกตั้ง และ
บุคคลที่ให้การสนับสนุนทางการเมือง

ฝักฝาย	นักการเมือง สตรี	มูลเหตุแรงจูงใจ ในการสมัครรับ เลือกตั้ง	บุคคลที่ให้การสนับสนุนทาง การเมือง	
			ใคร	อย่างไร
เสียง ข้างมาก	น.ส. ชมพู	๑. เป็นทายาททางการเมือง คนแรกของครอบครัว ๒. ต้องการพิสูจน์ตัวเองและ หาประสบการณ์ชีวิต	๑. กลุ่ม ๒. คุณพ่อ ๓. คุณแม่	-วางแผนและช่วยกัน หาเสียง เป็นทีม -คุณพ่อชักชวนให้ลง เลือกตั้ง -คุณแม่ให้กำลังใจ ให้คำแนะนำ
	น.ส. ชาว	๑. ต้องการทำงานอย่าง เต็มที่ในพื้นที่เล็ก ๆ ไม่ต้องระคับชาติ ๒. บ้านเกิดใคร-ใครก็รัก	๑. คุณพ่อ- คุณแม่	คุณพ่อ เป็นคน เปิด ประตูให้เข้าสู่เวที การเมือง คุณแม่สนับสนุนให้ กำลังใจ
	นาง เขียว	ท่านนายทฯ ชักชวน เพราะ ตนเองเป็นคนเสียงดี	ท่านนายทฯ	ชักชวนและออกค่า ใช้จ่ายในการ เลือกตั้งให้หมด

ฝึกฝ้าย	นักการเมือง สตรี	มูลเหตุแรงจูงใจ ในการสมัครรับเลือกตั้ง	บุคคลที่ให้การสนับสนุนทาง การเมือง	
			ใคร	อย่างไร
เสียง ข้างมาก	นาง เหลือง	๑. อคิคนายกาและนายกา ปัจจุบันชักชวนให้ลง ๒. ต้องการพิสูจน์ตนเอง	๑. อคิคนายก ๒. สามี ๓. ชาวบ้าน	-ชักชวน -สนับสนุนให้ลง -เป็นฐานเสียง คอยสนับสนุน
เสียง ข้างน้อย	น.ส.ฟ้า	เพื่อสืบทอดเจตนาารมณ และงานการเมืองของ คุณพ่อ	๑. คุณพ่อ ๒. คุณแม่- น้องสาว	จูงใจและให้ทุน ช่วยออกหาเสียง
	นางแดง	๑. สามีสักจูงให้ลงสมัคร ๒. คนเองสนใจอยู่แล้วและ อยากลง	๑. สามี ๒. ครอบครัว ฝ้ายสามี	ชักชวน สนับสนุน วางแผน และช่วย หาเสียง
	น.ส.ม่วง	๑. การเสียชีวิตของคุณพ่อ ๒. มีอาชีพสื่อมวลชน ควร เป็นปากเสียงแทน ประชาชน	๑. คุณพ่อ ๒. คุณแม่	-แรงจูงใจทาง การเมืองมาจาก คุณพ่อ -ช่วยออกหาเสียง และเป็นที่ปรึกษา
	นางคำ	๑. การชักจูงสนับสนุนของ พี่น้อง ๒. เป็นทายาททางการ เมืองแทนคุณพ่อ	พี่ชาย-พี่สาว และน้อง	ช่วยหาเสียง หยั่ง เสียง วางแผน

จากตารางที่ ๑๕ ข้างต้น เห็นได้ว่า

๑. หัวหน้าแบค กรณีศึกษาการเข้าสู่ตำแหน่งสมาชิกสภาเทศบาลของสตรี
 นักการเมืองท้องถิ่นสตรีล้วนตอบว่า ภูมิหลังทางการเมืองของครอบครัวพ่อแม่ของ
 สตรีเอง มีผลต่อการเข้าสู่เวทีทางการเมืองระดับเทศบาลของสตรี โดยเฉพาะ
 อย่างยิ่ง นักการเมืองสตรีที่เป็นโรค จะตอบคงที่กล่าวมาแล้วทั้งสิ้น ดังตัวอย่าง เช่น

๑.๑ น.ส.ชมพุกกล่าวว่า "...ที่เกิดมาในครอบครัวนักการเมืองและรู้จัก
 กับการเมืองมาตั้งแต่เกิด แต่ก็ไม่เคยคิดว่าที่จะเป็นนักการเมือง....."

๑.๒ น.ส.ชาวเล่าให้ฟังว่า "...คุณพ่อชักชวนให้ลงสมัครรับเลือกตั้ง
 เป็น สท.ร่วมกับท่านนายกฯ (ซึ่งเป็นญาติทางพ่อ : ผู้วิจัย) พึ่งจึงได้ตัดสินใจลง
 เลือกตั้ง... คุณพ่อให้เหตุผลว่า ลูกคนอื่น ๆ ของคุณพ่อ ก็ไม่เห็นมีใครสนใจงาน
 การเมืองของคุณพ่อเท่ากับพี่"

๑.๓ น.ส.ฟ้าพูดว่า "ครอบครัวของพี่เป็นครอบครัวของนักธุรกิจ และนัก
 การเมือง คุณพ่อคุณแม่มีเพื่อนฝูงมากมาย โดยเฉพาะคุณพ่อเป็นคนกว้างขวาง คน
 รู้จักมาก"

๑.๔ น.ส.ม่วงตอบคำถามที่ว่า ใครมีบทบาทสนับสนุนให้ท่านได้เป็น
 สท.มากที่สุด น.ส.ม่วงตอบโดยทันทีทันใดว่า "คุณพ่อ เป็นผู้สร้างแรงจูงใจ แรง
 ผลักดันให้พี่ต้องสืบต่อเจตนารมณ์ของคุณพ่อ... คุณแม่ ช่วยออกหาเสียงอย่างเต็มที่
 เพราะเราลงสมัครอิสระ ไม่มีกลุ่มช่วย..... คุณพ่อสอนว่า เป็นสื่อมวลชนจะลง
 เลือกตั้ง ต้องไม่สังกัดกลุ่มหรือพรรคใดทั้งสิ้น เพราะสื่อมวลชนต้อง เป็นกลาง ต้อง
 มีปากเสียงแทนประชาชน"

๑.๕ นางดาบอกว่า "สมัครรับเลือกตั้ง เพราะการชักจูงสนับสนุนของพี่น้อง เพราะคุณพ่อที่เป็นนายที่ชาวบ้านรู้จักและยอมรับ และคุณพ่อก็วางพื้นฐานทางการเมืองระดับเทศบาลไว้ให้แล้ว เป็นอย่างดี พี่จึง เป็นทายาททางการเมืองของพ่อและของครอบครัว"

อย่างไรก็ตาม กรณีศึกษาของนางเหลียงและนางแดง ก็ได้แสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของสามีที่มีต่อการตัดสินใจลงสมัครรับเลือกตั้ง กล่าวคือ

ก. นางเหลียงกล่าวว่า "...สามีของดิฉันเอง เขาเป็นคนสนับสนุนให้ลงเลือกตั้ง แต่เขาเองไม่ลง แต่ขอเป็นแค่ผู้สนับสนุน เพราะไม่ถนัดเรื่องการเมือง"

ข. นางแดงเล่าว่า "ถึงแม้ดิฉันไม่ใช้คนที่นี่ แต่คนที่นี่ก็ เลือกดิฉัน (เพราะที่นี่เป็นบ้านเกิดของสามี : ผู้วิจัย)... สามีดิฉันเขาจะออกจากนายกเทศมนตรี ไปสมัคร สส. เขาก็ให้ดิฉันขึ้นแทนที่"

๒. มูลเหตุแรงจูงใจในการสมัครรับเลือกตั้ง ของสมาชิกสภาเทศบาลสตรี ต่างให้เหตุผลเป็นไป ๒ ลักษณะ กล่าวคือ

ลักษณะที่หนึ่ง : ให้เหตุผลว่า "เพื่อเป็นทายาททางการเมืองของครอบครัว" หรือ "สืบทอดเจตนารมณ์ทางการเมืองของพ่อแม่" ฯลฯ รวมตลอดทั้งการชักจูงจากญาติและพรรคพวกเพื่อนฝูง

ลักษณะที่สอง : ให้เหตุผลว่า "ต้องการพิสูจน์ตนเอง" หรือ "สนใจการเมืองอยู่แล้ว จึงอยากลอง"

ตารางที่ ๑๖ . สตรีที่ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาเทศบาลนครนครราชสีมาทั่วประเทศ
จำแนกตามฝักฝ่ายประสบการณ์ทางการเมืองของครอบครัวพ่อแม่
ของครอบครัวฝ่ายสามี และของสตรีเอง

ฝักฝ่าย	นักการเมืองสตรี	ประสบการณ์ทางการเมืองของครอบครัวพ่อแม่	ประสบการณ์ทางการเมืองของครอบครัวฝ่ายสามี	ประสบการณ์ทางการเมืองของสตรีเอง
เสียงข้างมาก	น.ส. ชมพู	๑. คุณปู่เคยเป็นเทศมนตรี ๒. คุณพ่อเป็นอดีต สท. และอดีต สส. หลายสมัย ๓. พี่สาวเป็น สส. ๒ สมัย	ไม่มี	จบจากต่างประเทศไม่นาน คุณพ่อก็ให้ลงเลือกตั้ง สท.
	น.ส. ชาว	๑. พ่อของทวดเป็นข้าหลวงเมืองนี้ ๒. คุณพ่อเป็นอดีต สส. พรรคกิจสังคม ๓. นายกเทศมนตรี ๕ สมัยเป็นอาห่าง ๆ ๔. น้องชายคุณพ่อเป็นอดีต สจ. ๒ สมัย	ไม่มี	จบปริญญาตรีได้ไม่นาน คุณพ่อก็ชวนให้ลงสมัคร สท. ในทีมของคุณอา (นายกเทศมนตรี)
	นาง เขียว	ไม่มี	สามีเป็นประธานหอการค้าจังหวัด	เคยแค่ช่วยเพื่อนพูดหาเสียง

ฝึกฝ้าย	นักการเมืองสตรี	ประสบการณ์ทางการเมืองของครอบครัวพ่อแม่	ประสบการณ์ทางการเมืองของครอบครัวฝ้ายสามี	ประสบการณ์ทางการเมืองของสตรีเอง
เสียงข้างมาก	นาง เหลือง	ไม่มี	ไม่มี	ไม่มี แต่อาชีพของคนต้องบริการสังคม ทำให้ชาวบ้านรู้จักมาก
เสียงข้างน้อย	น.ส. พ้า	๑. คุณพ่อเคยเป็น สท.๔ สมัยติดต่อกัน (ประธานสภา ๑ สมัย นายกฯ ๑ สมัย) ๒. คุณแม่เคยเป็น สท. ๒ สมัยติดต่อกัน	ไม่มี	จบจากต่างประเทศ ไม่นาน คุณแม่ก็ให้ลงเลือกตั้ง สท.
	นางแดง	นำชาย เป็นอดีต สส. ชื่อตั้ง	สามีเคยเป็น นายก เทศมนตรี ๒ สมัย และ เป็น สส. ๒ สมัย ในปัจจุบัน	อยู่เบื้องหลังการหาเสียงของนำชายและ สามีมาโดยตลอด

ฝึกฝาย	นักการ เมือง สตรี	ประสบการณ์ทาง การ เมืองของ ครอบครัวพ่อแม่	ประสบการณ์ทาง การ เมืองของ ครอบครัวฝายสามมี	ประสบการณ์ทางการ เมืองของสตรีเอง
เสียง ข้างน้อย	น.ส.ม่วง	คุณพ่อเป็นอดีต สท. ๑ สมัย ค่อมมากถูก ลอบยิง เสียชีวิต	ไม่มี	สนใจการเมืองมา โดยตลอด เพราะ คุณพ่อ เป็นทั้งสื่อมวลชน และนักการ เมือง ท้องถิ่น
	นางคำ	คุณพ่อเป็นนายความ อดีต สท.๕ สมัย (เทศมนตรี๓สมัย)	ไม่มี	ช่วยคุณพ่อหาเสียง บ้าง แต่ไม่ค่อยสนใจ การเมืองนัก

จากตารางที่ ๑๖ ในเรื่องประสบการณ์ทางการเมืองของครอบครัวพ่อแม่
ประสบการณ์ทางการเมืองของครอบครัวฝายสามมี และประสบการณ์ทางการเมือง
ของนักการเมืองท้องถิ่นสตรีเอง พบว่า

๑. ทกในแปด หรือร้อยละ ๗๕ ของสมาชิกสภาเทศบาลสตรีที่นำมาใช้
เป็นกรณีศึกษาทั้งหมด ล้วนมาจากครอบครัวที่พ่อแม่ญาติพี่น้องฝายสตรีเอง มีประสบ
การณ์ทางการเมืองมาก่อน คือ เคยดำรงตำแหน่งทางการเมืองมาก่อน

๒. หนึ่งในสี่รายชื่อของสมาชิกสภาเทศบาลสตรีที่สำรวจแล้ว จากกรณีศึกษา

ทั้งหมด ซึ่งนับว่า เป็นส่วนน้อยของกรณีศึกษา มาจากครอบครัวที่สามีหรือญาติพี่น้อง ฝ่ายสามีมีประสบการณ์ทางการเมืองมาก่อน ในลักษณะที่ว่า เคยดำรงตำแหน่งทางการเมือง

๓. ทกในแปดหรือร้อยละ ๗๕ ของสมาชิกสภาเทศบาลสตรี กรณีศึกษาทั้งหมด ล้วนเคยอยู่เบื้องหลังงานการเมืองของครอบครัวมาแล้วทั้งสิ้น ก่อนหน้าที่จะกระโดดสู่เวทีการเมือง เพื่อกระทำกิจกรรมทางการเมืองโดยตรงด้วยตัวสตรีเอง

ศูนย์วิทยพัชรากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ ๑๗ สตรีที่ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาเทศบาลนครมีศึกษาทั่วประเทศ
จำแนกตามฝักฝ่ายอาชีพหลัก และรายได้ต่อเดือนโดยเฉลี่ย

ฝักฝ่าย	นักการเมือง สตรี	อาชีพหลัก		รายได้ส่วนตัว เฉลี่ยต่อเดือน ของสตรีก่อน เป็น สท.	รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ของครอบครัว(สตรี +สามี)ก่อนเป็น สท.
		ของสตรีเอง ก่อนเป็นสท.	ของสามี		
เสียง ข้างมาก	น.ส. ชมพู	ช่วยธุรกิจของ ครอบครัว	-	๑๐,๐๐๐กว่า	-
	น.ส. ชาว	ช่วยธุรกิจของ ครอบครัว	-	๑๐,๐๐๐กว่า	-
	นาง เขียว	ธุรกิจ ครอบครัว	ธุรกิจ ครอบครัว	๒๐,๐๐๐กว่า	๓๐,๐๐๐กว่า
	นาง เหลือง	ธุรกิจ	ธุรกิจ	๑๕,๐๐๐	๓๐,๐๐๐
เสียง ข้างน้อย	น.ส. พ้า	ช่วยธุรกิจ ครอบครัว	-	๕,๐๐๐(ขอได้ อีกต่างหาก)	-
	นาง แฉง	ธุรกิจ ครอบครัว	ธุรกิจ	๑๕,๐๐๐	๒๐,๐๐๐
	น.ส. ม่วง	บรรณาธิการ หนังสือพิมพ์ กิจการ ครอบครัว	-	๓,๐๐๐(ขอได้ อีกต่างหาก)	-
	นางคำ	ธุรกิจ	รับราชการ	๑๐,๐๐๐	๑๗,๖๕๕

จากตารางที่ ๑๗ ข้างต้น พบว่า

๑. รายได้ส่วนครัวโดยเฉลี่ยต่อเดือนของสตรี ก่อนเป็นสมาชิกสภาเทศบาล (เฉพาะกรณีศึกษา) นั้น มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ๑๐,๐๐๐ กว่าบาทต่อเดือน ส่วนรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัว (ในกรณีสตรีสมรสแล้ว) ของครอบครัวสตรี ก่อนที่สตรีจะเป็นสมาชิกสภาเทศบาลนั้น มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ๒๐,๐๐๐ กว่าบาทต่อเดือน จะเห็นได้ว่า นักการเมืองท้องถิ่นสตรีทั้งโสดและสมรสแล้ว มีรายได้ส่วนครัวเฉลี่ยต่อเดือนไม่แตกต่างกันนัก อย่างไรก็ตาม สมาชิกสภาเทศบาลสตรีที่สมรสแล้ว และประกอบธุรกิจครอบครัวร่วมกับสามี จะมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัวสูงกว่าสมาชิกสภาเทศบาลสตรีที่สมรสแล้ว แต่ไม่ได้มีสามีประกอบธุรกิจครอบครัวร่วมกัน (เป็นการตีความจากข้อมูลที่ได้สัมภาษณ์จนได้คำตอบอย่างเป็นทางการเท่านั้น เป็นคำตอบเรื่องรายได้ภายใต้ข้อจำกัด ที่ผู้ถูกสัมภาษณ์คือสมาชิกสภาเทศบาลสตรี กรณีศึกษาจะเปิดเผยให้เพียงใด แค่นั้น)

๒. อาชีพหลักของสมาชิกสภาเทศบาลสตรีกรณีศึกษา เกือบร้อยละ ๑๐๐ หรือเกือบทั้งหมดก็ว่าได้ มาจากกลุ่มอาชีพธุรกิจการค้า (ถ้าจะนับกิจการหนังสือพิมพ์ของ น.ส.ม่วง ซึ่งเป็นกิจการคหบดีของครอบครัว ก็จะได้ว่าทั้งหมดเลยก็เคียว) ในประเด็นนี้ก็เช่นเดียวกับกรณีศึกษานายกเทศมนตรีสตรีทั่วประเทศ ๘ ท่าน ที่ได้แสดงให้เห็นว่า สตรีกลุ่มอาชีพธุรกิจการค้ามีบทบาทเด่นกว่า เพราะมีจำนวนมากกว่าสตรีจากกลุ่มอาชีพอื่น เนื่องจากธุรกิจการค้ามักดำเนินไปแบบธุรกิจครอบครัว ซึ่งการดำเนินธุรกิจครอบครัวของสตรี ไม่ว่าจะเป็นโสดหรือสมรสแล้วก็ตาม สตรีย่อมแสวงหาความมีชื่อเสียง เกียรติยศ ศรีหธา และการยอมรับจากคนในท้องถิ่นให้มากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ ไม่ว่าจะเป็นโดยเหตุผลเพื่อประโยชน์ทางธุรกิจ หรือประโยชน์ส่วนตัวในด้านคุณค่าทางจิตใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อสตรีเกิดในครอบครัวที่มีฐานความพร้อมทางการเมืองอยู่แล้ว ส่วนสตรีที่ไม่ได้เกิดในครอบครัวพ่อแม่มีความพร้อม

ทางการเมืองอยู่แล้ว ถ้าสมรสไปอยู่กับสามีซึ่งมีศักยภาพ-ทรัพยากรทางการเมือง แต่สามีไม่สามารถจะลงสู่สนามเลือกตั้งได้ หรือสามีประสงค์เพียงแค่อยู่นิ่งหลัง การเล่นการเมืองของภรรยา สตรี เช่นที่ว่านี้ก็ได้รับการสนับสนุนอย่างเต็มที่จาก สามีและญาติพี่น้อง ตลอดจนบริวารของฝ่ายสามี

ข้อสังเกตของผู้วิจัยค่อนกรณีสึกษาสมาชิกสภาเทศบาลสตรีที่เลือกมานี้ ทั่ว ทั่วให้เห็นได้ว่า ผู้วิจัยมีความเอนเอียงโดยไม่รู้ตัวที่ไปเลือกนักการเมืองท้องถิ่นสตรี ที่ มีภูมิหลังทางการเมืองมาจากกลุ่มอาชีพธุรกิจการค้ามากกว่ากลุ่มอาชีพอื่น ท่านอง เคียงกันกับความเอนเอียงโดยไม่รู้ตัวของผู้วิจัย ที่ไปเลือกกรณีสึกษาสมาชิกสภา เทศบาลสตรี จากกลุ่มสตรีที่มีการศึกษาสูงคือ ระดับปริญญาขึ้นไป มากกว่ากลุ่มสตรีที่ มีการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญา

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ ๑๘ สตรีที่ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาเทศบาลนครนครราชสีมาทั่วประเทศ
จากแนกตามฝ่ายภูมิภาคที่ลงสมัครจนได้รับเลือกตั้ง และการ
เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อสาธารณะ

ฝ่าย	นักการเมือง สตรี	ภูมิภาคที่ลงสมัคร จนได้รับเลือกตั้ง		การเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อสาธารณะ ก่อนเข้าเป็น สท.
		บ้านเกิดของ สตรีเอง	บ้านเกิด ของสามี	
เสียง ข้างมาก	น.ส. ชมพู	ใช่	-	๑. ประธานรุ่นลูก เลือชาวบ้าน ๒. กรรมการชมรมวัฒนธรรมเมือง ๓. ผู้ช่วยเลขานุการหอการค้าจังหวัด
	น.ส. ขาว	มาอยู่ตั้งแต่ อายุ ๓ ขวบ	-	๑. เป็นวิทยากรลูก เลือชาวบ้าน ๒. สมาชิกยุวพุทธิกสมาคม ๓. สมาชิกสโมสรไลออนส์
	นาง เขียว	ใช่	-	๑. ประธานรุ่นลูก เลือชาวบ้าน ๒. กรรมการเหล่ากาชาดจังหวัด ๓. กรรมการ รร. เรียนอนุบาลจังหวัด
	นาง เหลือง	มาอยู่ตั้งแต่ อายุ ๘ ขวบ	ใช่	๑. รองประธานลูก เลือชาวบ้าน ๒. อุปนายกสโมสรไลออนส์ ๓. ผู้ช่วยผู้ตรวจการลูก เลือแห่งชาติ ๔. สมาชิกเหล่ากาชาดจังหวัด ๕. สมาชิก พอ. สว.

ฝ่าย	นักการเมือง สตรี	ภูมิลำเนาที่ลงสมัคร จนได้รับเลือกตั้ง		การเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อสาธารณะ ก่อนเข้าเป็น สท.
		บ้านเกิดของ สตรีเอง	บ้านเกิด ของสามี	
เสียง ข้างน้อย	น.ส.ฟ้า	ใช่	-	ไม่ได้เข้าร่วม
	นางแดง	-	ใช่	ไม่ได้เข้าร่วม เพราะไม่ชอบออก งานสังคม
	น.ส.ม่วง	ใช่	-	ไม่ได้เข้าร่วม นอกจาก เป็นสมาชิก ชมรมกีฬาเทนนิส
	นางคำ	ใช่	ใช่	ประธานรุ่นลูก เลือช่าวบ้าน

จากตารางที่ ๑๘ ข้างต้น สามารถเห็นได้ว่า

๑. ภูมิลำเนาที่ลงสมัครจนได้รับเลือกตั้ง ของสมาชิกสภาเทศบาลสตรี
เกือบทั้งหมด (๗ ใน ๘ ของกรณีศึกษาสมาชิกสภาเทศบาลสตรี) คือ บ้านเกิดของ
สตรีเอง หรือแม่ก็ เป็นท้องถิ่นที่สตรีผู้นั้นใช้ชีวิตเติบโตขึ้นที่นั่น มีความรักความผูกพัน
ต่อท้องถิ่นเสมือนหนึ่ง เป็นบ้านเกิด บรากรูการณเช่นนี้ สามารถอธิบายได้ว่า

ก. นักการเมืองท้องถิ่นสตรี ย่อมมีจิตใจผูกพันกับท้องถิ่นอันเป็นบ้านเกิด
เมืองนอนของตน และสตรีย่อมปรารถนาจะ เห็นหรือหน้าความสำเร็จรุมมาสู่ท้องถิ่นดัง
กล่าว

ข. บ้านเกิดย่อมมีทั้งพ่อแม่ ญาติพี่น้อง พรรคพวก เพื่อนฝูง ตลอดจนบริวาร ที่นักราการเมืองท้องถิ่นสตรีรู้จักมักคุ้น และสามารถอาศัยเป็นผู้สนับสนุนหรือฐานเสียง ตลอดจนหัวหน้าคนแค้นได้นอกจากนี้ ศรีธำบารมีของครอบครัวพ่อแม่ย่อมสร้างสมไว้แก่ลูกหลานที่จะเป็นทายาททางการเมือง สืบทอดเจตนาารมณ์ต่อไปในลักษณะเดียวกัน ถ้าสตรีกับสามีมีบ้านเกิดเป็นภูมิภาคเดียวกัน หรือสตรีสมัครรับเลือกตั้งในถิ่นเกิดของสามี แต่แม่บ้านเกิดของสตรีเอง ศรีธำบารมีของครอบครัวฝ่ายสามีที่สร้างสมไว้ ย่อมตกทอดถึงสตรีที่จะสืบต่อตำแหน่งทางการเมืองของสามีหรือครอบครัวฝ่ายสามีด้วยไม่มากนัก

๒. กว่าครึ่งหนึ่ง (๕ ใน ๘) ของกรณีศึกษาสมาชิกสภาเทศบาลสตรีทั้งหมด จะไม่หลีกเลี่ยงที่จะเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อสาธารณะหรือกิจกรรมบริหารสังคมก่อนที่จะลงสมัครรับเลือกตั้ง ทั้งนี้เพราะ อย่างน้อยที่สุดกิจกรรมทางสังคมจะทำให้ชาวบ้านในท้องถิ่นรู้ว่า ผู้สมัครเป็นใคร ทำอะไรมาบ้าง ยกเว้นแต่เฉพาะผู้สมัครที่คิดว่า ชื่อเสียงเกียรติยศของครอบครัวมีมากอยู่แล้ว จึงไม่เข้าร่วม แต่ส่วนที่เหลือแล้ว จะเข้าร่วมแม้จะเป็นครอบครัวที่มีชื่อเสียง เป็นที่รู้จักยอมรับของคนในท้องถิ่นอยู่แล้ว

ในหัวข้อการเข้าสู่กระบวนการทางการเมืองของสตรี ผู้ตำแหน่งสมาชิกสภาเทศบาลนี้ สามารถสรุปหาภูมิหลังที่เกี่ยวข้อง หรือมีอิทธิพลต่อการเข้าสู่ตำแหน่งดังกล่าวไว้ ดังนี้

๑. อาวุธทางการเมืองของนักราการเมืองท้องถิ่นสตรี ไม่ได้มีผลต่อการเข้าสู่ตำแหน่งสมาชิกสภาเทศบาลเสมอไป กล่าวคือ สมาชิกสภาเทศบาลสตรีหน้าใหม่มีจำนวนใกล้เคียงกับสมาชิกสภาเทศบาลหน้าเก่า และยังมีแนวโน้มในอนาคตว่าสมาชิกสภาเทศบาลหน้าใหม่จะถ่ายเทเข้าสู่เวทีการเมืองระดับเทศบาลมากขึ้น ที่

เป็นเช่นนี้ อาจเนื่องมาจากการถ่ายเทหมุนเวียนชนชั้นนำทางการเมือง ionicระดับท้องถิ่น ุคยบคตินั้นเอง เพราะฉะนั้น จึงไม่จำเป็นต้องเป็นเสมอไปว่า นักการเมืองสตรีหน้าเก่า (อาจร่วมหมายถึงไปถึงนักการเมืองชายหน้าเก่าด้วย) เท่านั้น จะมีโอกาสได้รับเลือก ค้างมากกว่านักการเมืองสตรีหน้าใหม่ หรือคนรุ่นใหม่ ทั้งนี้เพราะ อาวุโสทางการเมือง ionicของนักการเมือง ไม่ได้เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการ เข้าสู่กระบวนการทางการเมือง ionicของสตรี แต่เพราะปัจจัยอื่นที่มีอิทธิพลมากกว่า

อย่างไรก็ตาม อาวุโสทางการเมือง ionicของสมาชิกสภาเทศบาลสตรี กลับมี อิทธิพลหรือมีนัยสำคัญต่อการ เข้าสู่ตำแหน่ง เทศมนตรี และประธานสภาเทศบาล เพราะตำแหน่ง เหล่านี้ จำเป็นต้องอาศัยผู้มีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ ุคยเกี่ยวกับระเบียบกฎหมายของเทศบาล และทักษะในการใช้กฎหมายด้วย แต่ก็ไม่ได้ หมายความว่า สตรีที่มาจากครอบครัวที่เคยเป็นผู้บริหารเทศบาลอยู่แล้ว ในสมัยแรก ionicของการได้รับเลือกตั้ง เธอจะขึ้นเป็นเทศมนตรีไม่ได้ เพราะประสบการณ์ในการ บริหารงานเทศบาล เธอสามารถได้รับการถ่ายทอด และอาศัยคำปรึกษาหารือจาก ุคณพ่อ ุคณแม่ ที่มีประสบการณ์มาก่อนได้ ุคยเฉพาะอย่างยิ่งการตัดสินใจในประเด็น ุคยที่สำคัญ ๆ แต่ส่วนใหญ่ตำแหน่งประธานสภาเทศบาล มักจะได้แก่ผู้มีอาวุโสทางการเมือง ionicสูง ไม่ใช่ผู้นำการเมืองหน้าใหม่ เพราะตำแหน่งประธานสภาจะต้องคุมทิศทาง ionicของการประชุม จึงต้องแม่นยำในการใช้ระเบียบการประชุม และเป็นที่ยอมรับของ สมาชิกสภาเทศบาลุคยทั่วไป ไม่ว่าสมาชิกสภาเทศบาลจะอยู่ฝ่ายใดก็ตาม ซึ่ง ุคยบคตแล้ว ุคยธรรมเนียมปฏิบัติทางการเมือง ประธานสภาเทศบาลมัก เป็นพวก ุคยเกี่ยวกับนายก เทศมนตรี

๒. เกือบทั้งหมดคของสมาชิกสภาเทศบาลสตรี ที่ถูกใช้เป็นที่ศึกษา มา จากกลุ่มอาชีพธุรกิจการค้า ุคยเฉพาะอย่างยิ่งธุรกิจแบบครอบครัว

๓. มีรายชื่อตัวเฉลี่ยวก่อนหนึ่งหมื่นถึงสองหมื่นบาท ในกรณีที่สตรีสมรสแล้ว จะมีรายชื่อของครอบครัว เฉลี่ยวก่อนสองหมื่นถึงสามหมื่นบาท

๔. ครอบครัวพ่อแม่ของสตรี มักมีประสบการณ์ทางการเมืองมาก่อนทั้งสิ้น ถ้าครอบครัวพ่อแม่ของสตรีไม่ได้มีประสบการณ์มาก่อน ถ้าสตรีนั้นสมรสแล้ว ครอบครัวสามีหรือตัวสามีของสตรี ในกรณีที่สมรสแล้ว มักมีประสบการณ์ทางการเมืองมาก่อนเช่นเดียวกัน

๕. สตรีที่มาเป็นสมาชิกสภาเทศบาล แทบทั้งหมดของกรณีศึกษา สมาชิกสภาเทศบาลทั้งหมด ไม่เคยดำรงตำแหน่งใด ๆ ทางการเมืองมาก่อนหน้าเลย แต่กว่าร้อยละ ๘๐ ของทั้งหมด ล้วนเคยอยู่เบื้องหลังกิจกรรมทางการเมืองของครอบครัว เช่น ช่วยคุณแม่รณรงค์หาเสียง หรือเกิดมาในครอบครัว หรือวงศ์ตระกูล นักการเมือง ทั้งระดับชาติและระดับท้องถิ่น ฯลฯ และกว่าครึ่งหนึ่งของทั้งหมด ล้วนเคยผ่านการทำกิจกรรมเพื่อสาธารณะ หรือกิจกรรมบริการทางสังคมมาก่อนทั้งสิ้น และส่วนใหญ่ของสตรีเชื่อว่า คนมีความเชื่อมั่นในตนเองค่อนข้างสูง และมีภาวะผู้นำมาตั้งแต่เด็ก อีกทั้งเชื่อว่า การเมืองไม่ใช่สิ่งสกปรก หรือการเมืองเป็นเรื่องเฉพาะผู้ชายเท่านั้น

๖. ฝ่าย (การเป็นฝ่ายเสียงข้างมากหรือฝ่ายเสียงข้างน้อย) ของสมาชิกสภาเทศบาล ไม่ได้เป็นปัจจัยกำหนดภูมิหลังที่มีอิทธิพลต่อการเข้าสู่ตำแหน่งสมาชิกสภาเทศบาลของสมาชิกสภาเทศบาลสตรีที่ถูกใช้ เป็นกรณีศึกษา เช่นเดียวกับปัจจัยด้านภูมิภาค

เปรียบเทียบกรณีศึกษาการ เข้าสู่ตำแหน่งสมาชิกสภาเทศบาลสตรี กับลักษณะทั่วไป
เกี่ยวกับภูมิหลังของสมาชิกสภาเทศบาลสตรีทั่วประเทศ

เนื่องจากบทที่ ๔ ได้มีการประมวลภาพลักษณะทั่วไปเกี่ยวกับภูมิหลังของสมาชิกสภาเทศบาลสตรีทั่วประเทศ ความแบบสอบถามที่ผู้วิจัยส่งไป และได้รับตอบกลับมา จึงได้เป็นข้อสรุปกว้าง ๆ ถึงลักษณะทั่วไปเกี่ยวกับภูมิหลังของสมาชิกสภาเทศบาลสตรีทั่วประเทศ ดังกล่าวไปแล้วในหัวข้อ "ลักษณะทั่วไปเกี่ยวกับภูมิหลังของสมาชิกสภาเทศบาลสตรีทั่วประเทศ" ในบทที่ ๔ ดังนั้น เพื่อให้เกิดการเปรียบเทียบเพื่อยืนยันความชัดเจนหรือไม่ชัดเจน และความสอดคล้องหรือไม่สอดคล้องระหว่างการเลือก กรณีศึกษาจากสมาชิกสภาเทศบาลสตรีทั่วประเทศ และใช้วิธีสัมภาษณ์มา ๘ ท่าน ตามระเบียบวิธีวิจัยในบทที่ ๑ กับลักษณะทั่วไปตามที่ปรากฏออกมาจากข้อเท็จจริงของสมาชิกสภาเทศบาลสตรีทั่วประเทศ ที่ส่งตอบกลับมา ๕๑ ท่าน จากทั้งหมด ๑๑๐ ท่าน จึงสามารถเปรียบเทียบเพื่อยืนยันปัจจัยทางภูมิหลังด้านต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการ เข้าสู่กระบวนการทางการเมืองในลักษณะเดียวกันของนักการเมืองท้องถิ่นสตรีทั้งหลาย ดังนี้

ประการที่ ๑ เกือบทั้งหมดของสมาชิกสภาเทศบาลสตรี ที่ใช้เป็นกรณีหรือสองในสามของสมาชิกสภาเทศบาลสตรีทั่วประเทศ มาจากกลุ่มอาชีพธุรกิจการค้า โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ธุรกิจแบบครอบครัว (รองลงมาคือกลุ่มอาชีพข้าราชการ ทั้ง เกษียณและลาออกมาเล่นการเมือง โดยเฉพาะข้าราชการครู และพนักงานเทศบาล) ไม่ว่าสตรีนั้นจะเป็นโสดหรือสมรสแล้วก็ตาม

ประการที่ ๒ สมาชิกสภาเทศบาลสตรี ไม่ว่าจากการเลือกกรณีศึกษาหรือการส่งแบบสอบถามทั่วประเทศ โดยทั่วไปแล้ว มีรายได้ส่วนครัวเฉลี่ยต่อเดือนหนึ่งหมื่นถึงสองหมื่นบาท ในกรณีที่สตรีสมรสแล้ว จะมีรายได้ของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน สองหมื่นถึงสามหมื่นบาท

ประกาศที่ ๓ ไม่จำเป็นเสมอไปว่า นักการเมืองสตรีหน้าเก่า จะได้เปรียบนักการเมืองสตรีหน้าใหม่ ในการแข่งขันชิงชัยเลือกตั้ง กล่าวคือ สมาชิกสภาเทศบาลสตรีหน้าใหม่ มีจำนวนพอ ๆ กับสมาชิกสภาเทศบาลหน้าเก่า และจากการสัมภาษณ์ กรณีศึกษาทั้งสมาชิกสภาเทศบาลสตรี และนายกเทศมนตรีสตรี ยังได้เห็นแนวโน้มด้วยว่า ในอนาคต สมาชิกสภาเทศบาลหน้าใหม่ ๆ จะถ่ายเทหมุนเวียนเข้ามาในเวทีสภาเทศบาลมากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่นี้ อีกทั้งสตรีส่วนใหญ่จะลงสมัคร และได้รับเลือกตั้งจากท้องถิ่นที่เป็นบ้านเกิด หรือไม่ก็ เป็นท้องถิ่นที่คนใกล้ชิดแค่เด็กจนเติบโตขึ้นมา ส่วนในกรณีสตรีสมรสแล้ว ที่ลงเลือกตั้งในพื้นที่ที่ไม่ใช่บ้านเกิดของคนแต่เป็นบ้านเกิดของสามี ก็ไม่มีลักษณะใด ๆ แยกต่างไปจากบ้านเกิดของคน ทั้งนี้ เพราะสามีและครอบครัวฝ่ายสามีย่อมช่วยเหลือสนับสนุนอย่างเต็มที่ เนื่องจากบ้านเกิดเมืองนอนคือ สถานที่ที่ทุก ๆ คน คุยบักคิแล้วจะมีพ่อแม่ พี่น้องญาติ เพื่อนฝูง และบริวารทั้งหลายคอยอุปการะช่วยเหลือ คุยเฉพาะอย่างยิ่ง ถ้าครอบครัวมีประสบการณ์ทางการเมือง คือ คำรงค์ตำแหน่งทางการเมืองมาก่อน ไม่ว่าในระดับชาติ หรือระดับท้องถิ่นก็ตาม

ประกาศที่ ๔ ครอบครัวพ่อแม่ของสตรี มักมีประสบการณ์ทางการเมืองมาก่อนแทบทั้งสิ้น ในทำนองเดียวกัน ถ้าพ่อแม่ของสตรีที่สมรสแล้ว ไม่มีประสบการณ์ทางการเมืองมาก่อน ครอบครัวฝ่ายสามีหรือตัวสามีของสตรีเอง มักมีประสบการณ์ทางการเมืองมาก่อน

ประกาศที่ ๕ ทั้งสมาชิกสภาเทศบาลสตรีจากทั่วประเทศ และจากกรณีศึกษา ต่างแสดงออกมาตรงกันว่าแทบทั้งหมดของสมาชิกสภาเทศบาลสตรีชุดปัจจุบันทั่วประเทศ และที่ถูกใช้เป็นกรณีศึกษา ต่างคำรงค์สมาชิกสภาเทศบาลเป็นสนามเลือกตั้งสนามแรก หรืออีกนัยหนึ่ง แทบทั้งหมดไม่เคยลงเลือกตั้งเวทีการเมือง

ใดมาก่อนหน้าเลย อย่างไรก็ตาม ถึงแม้แทบทั้งหมดของสมาชิกสภาเทศบาลสตรี จะไม่เคยมีประสบการณ์ทางการเมือง หรือมีกิจกรรมทางการเมืองโดยตรงมาก่อน แต่นักการเมืองท้องถิ่นสตรีทั้งหลายนี้ มักอยู่เบื้องหลังการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองของครอบครัว

นอกจากนี้แล้ว การเข้าสู่ตำแหน่งสมาชิกสภาเทศบาลสตรีทั่วประเทศ กับการเข้าสู่ตำแหน่งนายก เทศมนตรีสตรีทั่วประเทศ เมื่อนำมาเปรียบเทียบยังพบลักษณะร่วมกันเป็นส่วนใหญ่ และลักษณะแตกต่างกันเป็นปลั๊กย่อย ดังจะได้อธิบายต่อไปในบทที่ ๖

อย่างไรก็ตาม วรรณะในบทที่ ๕ นี้ โดยเฉพาะหัวข้อเรื่อง "การเข้าสู่กระบวนการทางการเมืองของสตรี ผู้ตำแหน่งสมาชิกสภาเทศบาล" สามารถกล่าวได้ว่า

นักการเมืองท้องถิ่นสตรีที่เป็นสมาชิกสภาเทศบาล จะมีภูมิหลังต่อไปนี้ในลักษณะเดียวกันคือ

๑. ภูมิหลังที่มีอิทธิพลต่อการอบรมกล่อมเกลารวมถึงการเมือง ได้แก่ การที่สมาชิกสภาเทศบาลสตรี กว่าสองในสามของทั้งหมด มาจากกลุ่มอาชีพธุรกิจการค้า โดยเฉพาะอย่างยิ่งธุรกิจครอบครัว ถ้าเป็นสตรีโสด ประสบการณ์ทางการเมืองของครอบครัวพ่อแม่ และการเกิดมาอยู่ในตระกูลนักการเมือง จะมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อการได้เป็นสมาชิกสภาเทศบาล จนกระทั่งถึงระดับผู้บริหารเทศบาล แต่ถ้าสตรีนั้นสมรสแล้ว จะเข้าสู่กระบวนการทางการเมือง และครอบครัวพ่อแม่ของสตรีที่สมรสแล้วนั้น ไม่ได้มีประสบการณ์ทางการเมืองในตำแหน่งใด ๆ เลยมาก่อน สามีและ

ครอบครัวฝ่ายสามีจะมีอิทธิพลอย่างสูงต่อการได้ เป็นสมาชิกสภาเทศบาลของสตรีผู้นั้น นอกจากนี้ รายได้ของสตรีและครอบครัว ยังมีส่วนสนับสนุนให้สตรี เข้าสู่กระบวนการทางการเมือง โดยไม่ต้องคำนึงถึงปัญหาทางการเงินหรือปากท้องของคนและครอบครัว กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ สมาชิกสภาเทศบาลสตรี มักมาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสูงด้วยอย่างน้อยที่สุดก็สูงกว่าชาวบ้านในท้องถิ่นทั่ว ๆ ไป

๒. ภูมิหลังที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ทางการเมือง ได้แก่ นักการเมืองท้องถิ่นสตรีแทบทั้งหมด จะสมัครรับเลือกตั้งในท้องถิ่นอันเป็นบ้านเกิดของตน หรือไม่ก็เป็นท้องถิ่นที่ตนเติบโต และใช้ชีวิตผูกพันอยู่กับที่นั้น (แต่ก็ยังเป็นส่วนน้อยมาก เมื่อเทียบกับสตรีที่สมัครรับเลือกตั้งในท้องถิ่นของตน) โดยเฉพาอย่างยิ่ง บ้านเกิดเมืองนอน จะเป็นสถานที่ซึ่งให้ความพร้อมในเรื่อง พ่อแม่ พี่น้อง ญาติ และบริวาร เพื่อนฝูง ยิ่งถ้าสตรีเกิดมาในตระกูลนักการเมือง หรือได้สมรสกับสามีนักการเมือง หรือสามีที่เกิดในตระกูลนักการเมือง สตรียิ่งพร้อมไปด้วยพรรคพวก ที่จะมาช่วยผลักดันจนได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งอีกด้วย นอกจากนี้ สตรีที่จะเป็นนักการเมืองได้ ต้องเป็นคนที่หุ่ตากว้างขวาง มนุษย์สัมพันธ์ดีทั้งกับนักการเมืองทุกระดับ ผู้นำชาวบ้านทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ และชาวบ้านทั่วไปในท้องถิ่นอีกด้วย เพราะนักการเมืองย่อมต้องการ เสียงสนับสนุน และชัยชนะในการเลือกตั้งย่อมเกิดขึ้นจากการแปร เสียงสนับสนุนให้เป็นคะแนนเสียง

๓. ภูมิหลังที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรี ได้แก่ การที่นักการเมืองท้องถิ่นสตรีกว่าสองในสาม มักจะอยู่เบื้องหลังการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองของครอบครัวพ่อแม่ หรือครอบครัวฝ่ายสามี หรือพรรคพวก เพื่อนฝูงที่มาขอความช่วยเหลือเป็นหัวคะแนน อีกทั้งนักการเมืองท้องถิ่นสตรี ก่อนสมัครรับเลือกตั้ง เป็นสมาชิกสภาเทศบาล แทบทั้งหมดล้วนมีตำแหน่งในระดับต่าง ๆ ตั้งแต่สมาชิกธรรมดา

จนถึงตำแหน่งผู้นำหรือหัวหน้าในกิจกรรมเพื่อสาธารณะ หรือกิจกรรมบริการสังคม ที่มีวัตถุประสงค์ของกิจกรรมต่าง ๆ แต่สิ่งที่นักการเมืองท้องถิ่นสมัครได้จากการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมดังกล่าวก็คือ อย่างน้อยที่สุด ก็เป็นการประชาสัมพันธ์ตัวของนักการเมืองท้องถิ่นสมัครเองว่าเป็นใคร เคยทำอะไรมาบ้าง เพื่อจะได้มีผลต่อการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งของสมัครเอง

จากครรกะที่กล่าวมาข้างต้น จึงสามารถยืนยันสมมติฐานรองทั้งหมดได้ทั้ง ๓ สมมติฐานรอง และนั่นก็หมายความว่า เป็นการยืนยันสมมติฐานหลักที่ว่า

"นักการเมืองท้องถิ่นสมัครที่มีภูมิหลัง เหมือนกัน มีแนวโน้มที่จะ เข้าสู่ตำแหน่งทางการเมืองได้ในลักษณะ เดียวกัน".

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย